

Publieksmonitor Klimaat en Energie 2019

Rapportage

Rebecca van der Grient, MSc.
drs. André Kamphuis
Machteld de Vos, MPhil.

Project B4680
December 2019

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

motivation
research and strategy

Inhoudsopgave

Achtergrond	3
Conclusies en samenvatting	6
Methode en opzet	21
Resultaten	64
Resultaten Nederlandse burgers	27
Regressieanalyse: beïnvloeders van motivatie	73
Doelgroepanalyse: drie doelgroepen	80
Bereidwilligen	83
Middenmoot	98
Pragmatici	113
Bijlage	128

Achtergrond

In opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (hierna: Min. EZK), Directie Communicatie, heeft Motivaction International B.V. een onderzoek uitgevoerd onder Nederlandse burgers naar hun kennis, houding en gedrag op het gebied van de klimaat- en energietransitie.

Het klimaat verandert door de uitstoot van broeikasgassen, zoals CO₂. Dit besef dringt steeds meer door, evenals de bereidheid dit tegen te gaan. De afgelopen jaren is de ontwikkeling van klimaatbeleid in Nederland in een stroomversnelling gekomen.

Om klimaatverandering tegen te gaan wordt er in Nederland onder meer ingezet op een klimaat- en energietransitie: een andere energiehuishouding die tot minder CO₂-uitstoot leidt. Daarbij gaat het met name om minder gebruik van fossiele energie en meer gebruik van duurzame (hernieuwbare) energie. Maar de klimaat- en energietransitie is breder dan dat, en heeft gevolgen voor diverse domeinen: o.a. wonen, mobiliteit en transport, en de inrichting van het landschap. Zij zal zichtbaar zijn in de regio, in wijken, op straat en in huis. De omslag naar een duurzamere samenleving heeft daarmee ook gevolgen voor de manier waarop we leven, ons dagelijkse gedrag. De klimaat- en energietransitie is dus ook een maatschappelijke transitie: we zullen ons anders moeten gaan gedragen. De komende drie decennia worden stappen gezet om ervoor te zorgen dat de nationale en internationale doelen in 2050 zijn gerealiseerd. De overheid hecht eraan dat de transitie geleidelijk gaat. Het is belangrijk dat we op tijd beginnen, zodat schokeffecten worden voorkomen en economische kansen worden benut.

Het doel van deze monitor is het klimaatbewustzijn en de klimaatskills van Nederlanders te monitoren door de jaren heen. Onder klimaatbewustzijn wordt verstaan: de mate waarin burgers zich realiseren dat het klimaat verandert, dat ze weten dat ze zelf kunnen helpen klimaatverandering tegen te gaan en de bereidheid hiertoe. Onder klimaatskills wordt verstaan: wat burgers doen om de overstap te maken naar duurzame energie en welke vaardigheden ze hebben om dat te doen.

De bevindingen in dit rapport bieden inzicht in de huidige burgeropinie over de klimaat- en energietransitie, hun motivatie om hieraan bij te dragen en hun daadwerkelijke bijdrage in de vorm van vertoond klimaatvriendelijk gedrag. Het rapport biedt daarmee aanknopingspunten voor effectievere communicatie hierover vanuit de overheid met de burger.

Achtergrond | Doelstelling en onderzoeksvragen

Doelstelling:

Inzicht bieden in (de ontwikkeling van) klimaatbewustzijn en duurzaam gedrag bij Nederlandse burgers, en aanknopingspunten aanreiken om dit gedrag bij burgers te stimuleren.

Onderzoeksvragen:

- Welke kennis, houding en gedrag hebben Nederlandse burgers op het gebied van de klimaat- en energietransitie?
- Welke beïnvloeders van houding en gedrag zijn er, waaronder persoonlijke factoren, de sociale omgeving en inspanningen van de overheid, zoals subsidieregelingen en beleidsmaatregelen?
- Welke doelgroepen kunnen worden onderscheiden en hoe kunnen die worden getypeerd?

Conclusies en samenvatting

Conclusies

De ambitie van het kabinet is om de uitstoot van broeikasgassen in Nederland in 2030 met ten minste 49% te hebben teruggebracht ten opzichte van 1990. In 2050 moet de uitstoot nagenoeg nul zijn. Om deze ambitie te realiseren heeft het kabinet verschillende maatregelen gepresenteerd in het Klimaatakkoord van 2019. Voor het waarmaken van deze ambitie is het kabinet medeafhankelijk van de Nederlandse burgers. Wat vinden zij eigenlijk van alle berichten over klimaatverandering, alle afgekondigde maatregelen, en wat willen zij zelf bijdragen?

Uit het huidige onderzoek blijkt dat een ruime meerderheid van de Nederlandse burgers denkt dat er sprake is van klimaatverandering (72%), en dat de mens hier (deels) verantwoordelijk voor is (67%). Klimaatverandering wordt ontkend door een kleine groep Nederlanders (7%), en voor een op de vijf Nederlanders is het niet duidelijk of er sprake is van klimaatverandering (21%). Dat klimaatverandering leeft in Nederland, blijkt uit het feit dat een ruime meerderheid van de Nederlanders zich zorgen maakt over de huidige toestand van het klimaat en hoe we de wereld achterlaten voor toekomstige generaties.

De meningen zijn verdeeld over of we nog op tijd zijn om daar iets aan te doen. Ondanks dat denken Nederlanders dat we als land al goed op weg zijn om klimaatverandering tegen te gaan. Zo denken de meesten dat Nederland het in Europa goed doet op het gebied van het terugdringen van CO₂-uitstoot. Vier op de tien plaatsen Nederland in het midden van alle Europese landen (37%) en een kwart ziet Nederland als voorloper of koploper op dit gebied (25%). Ook schatten Nederlanders dat 26% van het totale energieverbruik in Nederland afkomstig is van duurzame energie.

Deze perceptie strookt echter niet geheel met de werkelijkheid. Nederland loopt (nog) niet voorop in Europa* en het aandeel duurzame energie wordt door Nederlanders ruim overschat. Het daadwerkelijke aandeel lag in 2018 namelijk op 7,4%**.

*<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/9571695/8-12022019-AP-EN.pdf/b7d237c1-ccea-4adc-a0ba-45e13602b428>

**<https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/22/aandeel-hernieuwbare-energie-naar-7-4-procent>

Conclusies

Er is onder Nederlanders veel steun voor het nemen van maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan. Een meerderheid van de burgers vindt grote bedrijven (71%) en de Rijksoverheid (65%) zeer verantwoordelijk voor het tegengaan van klimaatverandering. Een derde van de Nederlanders (35%) ziet (ook) een belangrijke rol voor zichzelf. 50% van de Nederlanders vindt zichzelf *een beetje* verantwoordelijk; een kleine groep van 5% vindt zichzelf helemaal *niet* verantwoordelijk.

Een derde van de burgers (34%) geeft aan (zeer) gemotiveerd te zijn om, binnen hun mogelijkheden, keuzes te maken die helpen om klimaatverandering tegen te gaan. Deze motivatie hangt het sterkst samen met drie factoren: de overtuiging dat de eigen bijdrage effect heeft, dat hij of zij zelf (mede)oorzaak van het probleem is, en dat Nederland (ook) iets terugkrijgt voor het nemen van klimaatmaatregelen. Dat klimaatmaatregelen bijvoorbeeld ook economische kansen opleveren voor Nederland, is bij een minderheid bekend (14%). Naarmate iemand hier meer van overtuigd is, is hij of zij ook meer gemotiveerd om klimaatvriendelijke keuzes te maken. De waarde die men hecht aan gemak en comfort blijkt de motivatie juist op een *negatieve* manier te beïnvloeden: naarmate men *meer* belang hecht aan gemak en comfort, is hij of zij juist *minder* gemotiveerd om klimaatvriendelijke keuzes te maken.

Als we kijken naar gedrag, blijkt uit het huidige onderzoek dat Nederlandse burgers al veel klimaatvriendelijke gedragingen (willen) vertonen. Hierbij is motivatie om klimaatvriendelijke keuzes te maken echter niet per se bepalend: Nederlanders vertonen soms klimaatvriendelijk gedrag *zonder* dat ze dit (alleen) voor het klimaat doen of het klimaat belangrijk vinden. Zo kan een huis al aan bepaalde klimaatvriendelijke standaarden voldoen (bijvoorbeeld doordat het goed geïsoleerd is), terwijl de huidige bewoner dit niet zelf heeft aangebracht. Bij maatregelen die burgers wel zelf nemen, lopen de redenen uiteen. Het klimaat wordt vaak wel genoemd, maar financiële motieven spelen een grote rol, ook bij wie belang hecht aan het tegengaan van klimaatverandering. Nederlanders maken de afweging of het hen iets oplevert in financiële zin, bijvoorbeeld een kostenbesparing, maar ook in termen van gemak of comfort. Als iets makkelijk te doen is en voor de burger weinig gedoe maar wél comfort oplevert, is de drempel lager om het uit te voeren. Ook gebrek aan kennis kan in de weg staan van gedragsverandering, vooral bij aanpassingen aan de woning: men is niet altijd op de hoogte of bepaalde maatregelen in de eigen situatie mogelijk zijn of wat het hen kan opleveren. Vaak wordt de aanname gedaan dat de kosten te hoog zijn.

Samenvatting | Kennis & houding

Welke kennis, houding en gedrag hebben burgers op het gebied van de klimaat- en energietransitie?

Houding ten aanzien van klimaatverandering

Een ruime meerderheid van de Nederlanders denkt dat er sprake is van klimaatverandering en dat de mens daar in enige mate een rol in speelt, en maakt zich er zorgen over. Ongeveer de helft denkt hier invloed op te hebben door de keuzes die zij maken en denkt ook te weten wat zij kunnen doen. Een derde is (zeer) gemotiveerd om zelf keuzes te maken om klimaatverandering tegen te gaan.

- Zeven op de tien (72%) Nederlanders denken dat er sprake is van klimaatverandering. Twee op de tien (21%) geven aan niet te weten of er nu klimaatverandering is of niet. 7% denkt dat er *geen* klimaatverandering is.
- Twee derde (67%) van de Nederlanders denkt dat de mens (deels) een rol in speelt in klimaatverandering.
- Zes op de tien Nederlanders maken zich zorgen over verschillende gevolgen van klimaatverandering: 62% over de wereld die wij achterlaten aan toekomstige generaties, 57% over de huidige toestand van het klimaat.
- Vier op de tien (39%) denken dat we nog op tijd zijn om er iets aan te doen. Twee op de tien (18%) burgers denken dat we te laat zijn.
- Zes op de tien (61%) Nederlanders denken dat zij zelf een bijdrage kunnen leveren aan een duurzamere samenleving.
- Ongeveer de helft (53%) denkt zelf invloed te hebben op klimaatverandering door keuzes te maken in het eigen energiegebruik.
- Een derde (34%) zegt in (zeer) grote mate gemotiveerd te zijn zelf keuzes te maken om klimaatverandering tegen te gaan. Twee op de tien (22%) Nederlanders voelen zich hier niet of in (zeer) kleine mate toe gemotiveerd.
- Circa de helft (46%) van de Nederlanders geeft aan (ongeveer) te weten wat zij zelf kunnen doen tegen klimaatverandering.
- Vier op de tien (39%) geven aan dat duurzaamheid een belangrijke rol speelt in hun keuzes.

Samenvatting | Kennis & houding

Welke kennis, houding en gedrag hebben burgers op het gebied van de klimaat- en energietransitie?

Houding ten aanzien van klimaatbeleid

Nederlanders vinden vooral grote bedrijven en de overheid zeer verantwoordelijk voor het tegengaan van klimaatverandering. De helft staat positief tegenover het nemen van klimaatmaatregelen door de overheid. Nederlanders zien echter vaak nog niet dat deze maatregelen naast kosten (ook) iets opleveren, en overschatten tegelijkertijd de stand van verduurzaming in Nederland. Naast overheid en bedrijven vindt 85% zichzelf (ook) een beetje (50%) of zeer (35%) verantwoordelijk voor het tegengaan van klimaatverandering. Een meerderheid heeft interesse in informatie over duurzaamheid, en de helft zou willen participeren in duurzame trajecten.

- Een derde van de Nederlanders vindt *Energie en Klimaat* (35%) een terrein waarop iets veranderen moet. Bovenaan staat *Gezondheids- en ouderenzorg* (62%).
- Nederlanders vinden vooral grote bedrijven (71%) en de rijksoverheid/regering (65%) *zeer* verantwoordelijk voor het tegengaan van klimaatverandering. 35% vindt zichzelf (ook) zeer verantwoordelijk, maar men vindt zichzelf vaker *een beetje* verantwoordelijk (50%). Een kleine groep van 5% vindt zichzelf *niet* verantwoordelijk.
- 17% denkt dat maatregelen tegen klimaatverandering meer opleveren dan ze kosten en 26% denkt dat de kosten in ieder geval tegen de baten opwegen. 42% denkt dat klimaatmaatregelen meer kosten dan opleveren voor Nederland.
- Wie meent dat het Nederland iets oplevert, denkt vooral aan het verbeteren van de luchtkwaliteit (66%), het tegengaan van milieuvervuiling (65%) en het beperken van schade als gevolg van bijvoorbeeld extreme droogte of wateroverlast (61%). Een derde (32%) denkt dat de maatregelen Nederland (ook) economische kansen bieden. Teruggerekend is dat 14% van de gehele Nederlandse bevolking.
- Een kwart (25%) van de Nederlanders denkt dat Nederland in EU-verband voorloopt met het terugdringen van CO₂-uitstoot. Vier op de tien (37%) denken dat ons land zich in de middenmoot bevindt en twee op de tien (21%) denken dat we achterblijven.
- Het aandeel duurzame energie in Nederland schatten burgers op 26,2% van het totale verbruik.
- De helft van de Nederlanders (53%) vindt het positief dat de overheid klimaatmaatregelen neemt; 16% vindt dit negatief.
- Ongeveer zes op de tien (62%) Nederlanders hebben interesse in informatie over duurzaamheid, met name over subsidie en kosten. Hiervoor kijken zij eerder naar de eigen gemeente (47%) dan naar de Rijksoverheid (37%).
- De helft van de Nederlanders zou wel willen investeren in zonnepanelen (51%), mee willen praten over een initiatief om huizen te isoleren (47%), mee willen denken over verduurzaming van de energievoorziening in hun gemeente (46%) of met mensen uit de buurt mee willen doen aan gezamenlijke inkoop van zonnepanelen (45%). Investeren in een windmolenpark is minder populair: de helft (51%) zou dit (waarschijnlijk) niet in overweging nemen (vs. 29% die dit *wel* zou willen).

Samenvatting | Kennis & houding

Welke kennis, houding en gedrag hebben burgers op het gebied van de klimaat- en energietransitie?

Draagvlak voor andere vormen van energievoorziening

Er bestaat meer draagvlak voor een aansluiting op het warmtenet dan voor een eigen warmtepomp, hoewel er een grote groep is die hier geen of geen duidelijke mening over heeft. Een zonneweide in de eigen directe omgeving wordt positiever ontvangen dan een windmolenpark, maar ook hierover heeft een grote groep (bijna de helft) geen of geen uitgesproken mening.

- 33% lijkt het aantrekkelijk op een warmtenet te worden aangesloten, 27% vindt een eigen warmtepomp aantrekkelijk. In beide gevallen is er een grote groep (respectievelijk 39% en 40%) die hier geen of geen duidelijke mening over heeft.
- 47% staat positief tegenover een zonneweide in de eigen directe omgeving; 30% tegenover een windmolenpark. In beide gevallen heeft bijna de helft hier geen of geen uitgesproken mening over.

Samenvatting | Gedrag & motivatie

Welke kennis, houding en gedrag hebben burgers op het gebied van de klimaat- en energietransitie?

Klimaatvriendelijke gedragingen: vertoning, mogelijkheid en motivatie

Van 20 klimaatvriendelijke gedragingen en maatregelen in het huis is gemeten hoe vaak Nederlanders deze vertonen of hebben genomen. Voor alle gedragingen en maatregelen is tevens gevraagd of het *mogelijk* was dat men deze vertoont of uitvoert. Deelnemers die bepaald gedrag niet vertonen (ook als dit voor hen nu niet mogelijk was), is gevraagd of men het wel zou *willen* als ze hiertoe de mogelijkheid hadden. Over acht gedragingen zijn aanvullend verdiepende vragen gesteld naar redenen om het gedrag wel of niet te vertonen (aanleidingen, triggers en barrières).

Uit het huidige onderzoek blijkt dat Nederlandse burgers al veel klimaatvriendelijke gedragingen vertonen en willen vertonen. De hoogste percentages mensen die het gedrag zouden willen vertonen als het kon, zien we bij:

- alleen maar LED-lampen gebruiken (75% denkt dit wel te willen of wil dit zeker wel);
- een waterbesparende douchekop aanschaffen (56%);
- tochtstrips overal waar mogelijk in huis plaatsen (54%);
- en isolatieglas (HR++-glas) plaatsen (53%).

De laagste percentages zien we bij deurdrangers (21%), vaker het OV in plaats van de auto naar het werk nemen (23%), deelnemen aan een duurzame energiecoöperatie of -initiatief (26%) en minder vliegen (26%).

Hierbij is motivatie om bij te dragen aan een duurzamere samenleving niet per se bepalend: Nederlanders vertonen soms klimaatvriendelijk gedrag zonder dat ze dit (alleen) voor het klimaat doen. Het klimaat wordt vaak wel genoemd, maar (ook) financiële motieven spelen een grote rol, als trigger én als barrière. Nederlanders maken de afweging of het hen iets oplevert in financiële zin, bijvoorbeeld een kostenbesparing, maar ook in termen van gemak of comfort. Als iets makkelijk te doen is en burgers weinig gedoe maar wél comfort oplevert, is de drempel lager om het uit te voeren. Ook gebrek aan kennis kan in de weg staan van gedragsverandering, vooral bij aanpassingen aan de woning: men is niet altijd op de hoogte of bepaalde maatregelen in de eigen situatie mogelijk zijn of wat het hen kan opleveren. Vaak wordt de aanname gedaan dat de kosten te hoog zijn.

Samenvatting | Gedrag & motivatie

Welke kennis, houding en gedrag hebben burgers op het gebied van de klimaat- en energietransitie?

Kansrijk gedrag

Om het ministerie te helpen kiezen op welke gedragingen ingezet zou kunnen worden bij het stimuleren van klimaatvriendelijk gedrag, is de potentie tot gedragsverandering bepaald van de 20 onderzochte gedragingen. Bij het bepalen van deze potentie hebben we naar verschillende factoren gekeken, naar: hoeveel mensen het gedrag vertonen en hoeveel niet (frequentie); in hoeverre mensen die de gedragingen niet vertonen hier wel de mogelijkheid toe hebben; in hoeverre mensen die de gedraging niet vertonen gemotiveerd zijn deze in de toekomst wel te gaan vertonen (motivatie). De combinatie van deze drie factoren bepaalt de potentie van een gedragsoptie. Wanneer we deze factoren meenemen en dus bekijken welke gedragingen en maatregelen niet 'gedaan' worden maar wél mogelijk zijn, en welke maatregelen en gedragingen mensen wel willen, komen de volgende gedragingen naar voren die kansrijk lijken om te beïnvloeden met overheidsbeleid en -communicatie:

- **LED-lampen:** 60% heeft deze niet (overal) in huis, maar denkt dit wel te kunnen doen; 74% van hen zou dit ook willen (16% *niet*).
- **Tochtstrips:** 70% heeft deze niet (overal) in huis, maar denkt dat dit wel zou kunnen; 55% van hen zou dit ook willen (31% juist *niet*).
- **Minder vlees eten:** 72% heeft in de afgelopen week 5-7 dagen vlees gegeten bij hun warme maaltijd; 40% van hen zou vaker vleesloos willen eten.
- **Isolatieglas:** 52% heeft dit niet (overal) in huis, maar denkt dit wel te kunnen doen; 56% van hen zou dit wel willen (27% juist *niet*).
- **De fiets (in plaats van de auto) naar het werk nemen:** 38% gaat soms of altijd met de auto naar het werk; 47% van hen geeft aan wel met de fiets te willen als dit mogelijk zou zijn.*
- **Een waterbesparende douchekop:** 36% heeft deze niet in huis, maar denkt deze wel te kunnen plaatsen; 56% van hen zou dit ook willen (28% *niet*).

*33% van de 38% van de Nederlanders die soms of altijd met de auto naar het werk gaan, woont op minder dan 7,5km van het werk.

Samenvatting | Gedrag & motivatie

Welke kennis, houding en gedrag hebben burgers op het gebied van de klimaat- en energietransitie?

Acht gedragingen uitgediept

Over acht maatregelen en gedragingen zijn verdiepende vragen gesteld met betrekking tot wat Nederlanders tegenhoudt om ze te nemen of te vertonen, of wat ze juist daartoe heeft aangezet of zou aanzetten.

Warmtepomp – vaak geen eigen aanschaf en financiële overwegingen

- 38% van de mensen die geen warmtepomp heeft, zou er wel een willen. 22% heeft hier geen mening over.
- Geïnteresseerden zeggen eerder te kiezen voor een warmtepomp wanneer het hen geen geld kost en er subsidie voor is.
- Bij 64% van de bezitters was de warmtepomp al aanwezig bij verhuizing.
- Mensen zonder warmtepomp denken dat die te duur is en dat de kosten niet worden terugverdiend.

Klokthermostaat – onbekendheid en financiële overwegingen

- 43% van de mensen die geen klokthermostaat heeft, zou er wel een willen. 17% heeft hier geen mening over.
- Geïnteresseerden zeggen eerder te kiezen voor een klokthermostaat wanneer het hen geen geld kost en als er ook daadwerkelijk energie mee wordt bespaard.
- Bezitters van een klokthermostaat hadden deze al of hebben hem geplaatst om energie te besparen.
- Mensen zonder klokthermostaat bedienen de verwarming liever handmatig. Een andere drempel is dat zij vaak een huurhuis hebben, waardoor zij denken dat plaatsing niet mogelijk is. Dit hoeft echter niet altijd in de weg te staan.

Samenvatting | Gedrag & motivatie

Welke kennis, houding en gedrag hebben burgers op het gebied van de klimaat- en energietransitie?

Zonnepanelen – financiële overwegingen, maar ook klimaat

- 50% van de mensen die geen zonnepanelen hebben, zou ze wel willen. 15% heeft hier geen mening over.
- Geïnteresseerden zeggen dat het hen over de streep zou trekken als het hen geen geld zou kosten, het geld zou opleveren of als ze er subsidie voor krijgen.
- Bezitters van zonnepanelen hebben ze laten installeren voor het geld (47%), voor het klimaat (33%) of vanwege subsidie (23%).
- Mensen zonder zonnepanelen zien de kosten als bezwaar (te duur).

Spouwmuurisolatie – vaak geen eigen aanschaf en financiële overwegingen

- 47% van de mensen die geen spouwmuurisolatie hebben, zou dat wel willen. 23% heeft hier geen mening over.
- Geïnteresseerden zeggen dat het hen zou helpen isolatie te nemen wanneer het hen geen geld kost, er subsidie voor is en als er ook daadwerkelijk energie mee wordt bespaard.
- Mensen met deze isolatie geven aan dat het al in huis aanwezig was toen ze erin trokken (67%).
- Mensen zonder deze isolatie geven aan dat ze er te weinig van weten.

Dakisolatie – vaak geen eigen aanschaf en financiële overwegingen

- 45% van de mensen die geen dakisolatie hebben, zou dat wel willen. 26% heeft hier geen mening over.
- Geïnteresseerden zeggen dat het hen zou helpen isolatie te nemen wanneer het hen geen geld kost, er subsidie voor is en als er ook daadwerkelijk energie mee wordt bespaard.
- Mensen met deze isolatie geven aan dat het al in huis aanwezig was toen ze erin trokken (59%).
- Mensen zonder deze isolatie geven aan dat ze er te weinig van weten en dat het te duur is voor ze.

Samenvatting | Gedrag & motivatie

Welke kennis, houding en gedrag hebben burgers op het gebied van de klimaat- en energietransitie?

Fietsen naar het werk – afstand zit in de weg, gezondheid is argument

- 49% van de mensen die niet (altijd) de fiets pakt naar het werk, geeft aan dit wel (vaker) te willen.
- Deze geïnteresseerden geven aan dat zij best zouden willen fietsen als ze dichterbij hun werk zouden wonen of als ze een e-bike zouden hebben.
- Mensen die naar hun werk fietsen, zeggen dit vooral uit gewoonte te doen (40%), maar ook vaak om fit te blijven (29%).
- Het meest gehoorde bezwaar van mensen die niet fietsen is de afstand, daarna de regen en onverzorgd aankomen.

OV naar het werk – werkgever heeft invloed en frequentie doet ertoe

- 23% van de mensen die niet (altijd) voor het OV kiest, geeft aan dit wel (vaker) te willen.
- Deze geïnteresseerden geven aan dat het hen zou helpen wanneer ze een OV-kaart van hun werkgever krijgen, treinen en bussen vaker zouden rijden en als de auto duurder was dan het OV.
- Mensen die het OV nemen naar hun werk zeggen dit vooral uit gewoonte te doen (28%), maar de aanleiding was ook vaak dat de werkgever een OV-kaart ter beschikking stelde (22%).
- Zij die het OV niet nemen, geven aan dat hun werkplek niet goed bereikbaar is met het OV, dat men met het OV te lang onderweg of minder flexibel is.

Elektrisch rijden – aanschafprijs en rijplezier

- Van de grote groep die niet elektrisch rijdt, zegt 32% wel te willen.
- Deze geïnteresseerden zeggen over te willen stappen wanneer de elektrische auto dezelfde aanschafprijs heeft als een conventionele auto (53%). Ook belangrijke potentiële 'triggers', maar minder vaak genoemd, zijn een verbetering van de actieradius van de elektrische auto (langere afstanden mogelijk, 40%) en een verlaging van de totale kosten (moeten lager worden dan die van een gewone auto, 40%).
- Zij die niet elektrisch rijden, geven vooral als reden dat hun huidige auto nog goed rijdt (en zij dus nog niet willen wisselen). Daarnaast denken ze dat de aanschafprijs voor hen te hoog is.

Samenvatting | Beïnvloeders

Welke beïnvloeders van houding en gedrag zijn er?

In een verdiepende analyse is achterhaald welke factoren van invloed zijn op de mate waarin men gemotiveerd is om klimaatvriendelijke keuzes te maken. Hiervoor is een ordinale logistische regressie uitgevoerd, waarbij is gekeken welke specifieke factoren (onafhankelijke variabelen) een effect hebben op motivatie wanneer gecontroleerd wordt voor andere factoren. Hieronder staat een overzicht van de factoren waarbij een significant effect is gevonden.

De motivatie van Nederlanders om keuzes te maken die helpen klimaatverandering tegen te gaan hangt positief samen met (in volgorde van sterkte):

1. de mate waarin men denkt hier zelf invloed op te hebben;
2. de mate waarin men zichzelf medeverantwoordelijk vindt voor CO₂-uitstoot;
3. de mate waarin men denkt dat klimaatmaatregelen iets opleveren (naast kosten);
4. de mate waarin men het positief vindt als de overheid klimaatmaatregelen neemt;
5. de mate waarin men zich zorgen maakt over klimaatverandering;
6. de mate waarin men dierenwelzijn belangrijk vindt;
7. de mate waarin men zichzelf verantwoordelijk vindt voor het tegengaan van klimaatverandering;
8. de mate waarin men belang hecht aan het gebruiken van nieuwe technologieën.

Een hogere mate van instemming met (een van) deze factoren, wordt geassocieerd met een hogere motivatie om klimaatvriendelijke keuzes te maken.

Er is een negatief verband gevonden tussen de motivatie om klimaatverandering tegen te gaan en:

1. de mate waarin men gemak en comfort belangrijk vindt.

Hier is het effect andersom: wie *meer* belang hecht aan gemak en comfort, is *minder* gemotiveerd om keuzes te maken die helpen klimaatverandering tegen te gaan.

Samenvatting | Drie doelgroepen

Welke doelgroepen kunnen worden onderscheiden en hoe kunnen die worden getypeerd?

Een doelgroepsegmentatie op basis van motivatie ("In hoeverre voel jij je gemotiveerd om, binnen jouw mogelijkheden, keuzes te maken die helpen om klimaatverandering tegen te gaan?") en gedrag op de 20 voorgelegde klimaatvriendelijke gedragsopties leverde negen doelgroepen op. Aan de hand van de uitkomsten van het onderzoek zijn, in overleg met het Min. EZK, enkele groepen samengenomen, en de volgende drie potentiële doelgroepen voor overheidsbeleid en -communicatie vastgesteld:

- **Bereidwilligen** (hoge motivatie en weinig tot gemiddeld aantal klimaatvriendelijke gedragingen): als doelgroep vooral interessant omdat er relatief makkelijk winst behaald kan worden, vanuit de gedachte dat wie al gemotiveerd is bepaald gedrag te vertonen daartoe gemakkelijker aangezet kan worden.
- **Middenmoot** (gemiddelde motivatie en weinig tot gemiddeld aantal klimaatvriendelijke gedragingen): als doelgroep vooral interessant omdat het een relatief grote groep is.
- **Pragmatici** (lage tot gemiddelde motivatie en veel klimaatvriendelijke gedragingen): als doelgroep vooral interessant omdat zij al bepaald gewenst gedrag vertonen, maar niet vanuit een klimaatvriendelijke motivatie. Wat heeft hen ertoe gebracht het klimaatvriendelijke gedrag te vertonen? Mogelijk spelen hun overwegingen ook voor anderen een rol.

De drie doelgroepen zijn van elkaar te onderscheiden in sociodemografie en hun kennis, houding en gedrag met betrekking tot de klimaat- en energietransitie.

Samenvatting | Drie doelgroepen

Welke doelgroepen kunnen worden onderscheiden en hoe kunnen die worden getypeerd?

Groep:

Bereidwilligen (22% van NL)

Ten opzichte van de rest van NL is deze groep:

Sociodemografie:

- Vaker jong, hoogopgeleid en woonachtig in de drie grote gemeenten in Nederland (in zeer sterk stedelijk gebied).

Kennis & houding:

- Vinden zaken als energie & klimaat en natuur & milieu belangrijker dan gemiddeld.
- Geven vaker aan dat er sprake is van klimaatverandering en dat dit volledig aan de mens te wijten is, en maken zich vaker zorgen.
- Staan vaker positief tegenover het nemen van klimaatmaatregelen door de overheid en denken vaker dat de daarvoor benodigde investeringen (ook) iets opleveren.
- Geven vaker aan zelf verantwoordelijk te zijn om klimaatverandering tegen te gaan.
- Hebben een hogere informatiebehoefte op het gebied van duurzaamheid.

Middenmoot (28% van NL)

Ten opzichte van de rest van NL is deze groep:

- Vaker laagopgeleid en woonachtig in niet-stedelijk gebied.
- Vinden zaken als energie & klimaat en natuur & milieu minder belangrijk dan gemiddeld.
- Geven vaker aan niet te weten of er klimaatverandering is.
- Staan vaker neutraal tegenover het nemen van klimaatmaatregelen door de overheid en denken vaker dat de kosten daarvan opwegen tegen de baten.
- Vinden zichzelf vaker een beetje verantwoordelijk voor het tegengaan van klimaatverandering.
- Hebben een lage informatiebehoefte op het gebied van duurzaamheid.

Pragmatici (13% van NL)

Ten opzichte van de rest van NL is deze groep:

- Vaker ouder, laagopgeleid, benedenmodaal inkomen, samenwonend/getrouwd zonder thuiswonende kinderen en woonachtig buiten de drie grote gemeenten in Nederland (weinig stedelijk gebied).
- Vinden zaken als energie & klimaat en natuur & milieu minder belangrijk dan gemiddeld, en gemak en comfort juist weer belangrijker.
- Denken vaker dat er geen klimaatverandering is, wijten dit minder vaak volledig aan de mens en maken zich hier minder vaak zorgen over.
- Staan vaker negatief tegenover het nemen van klimaatmaatregelen door de overheid en denken vaker dat die maatregelen vooral geld kosten.
- Geven minder vaak aan dat zij zelf verschil kunnen maken als het over het klimaat gaat.
- Hebben een lage informatiebehoefte op het gebied van duurzaamheid.

Samenvatting | Drie doelgroepen

Welke doelgroepen kunnen worden onderscheiden en hoe kunnen die worden getypeerd?

Groep:

Gedragsopties:

Een aantal gedragsopties en maatregelen in huis zijn voorgelegd. Zie het overzicht op pagina 47.

Motivatie:

Aanleidingen:

Triggers:

Barrières:

Bereidwilligen (22% van NL)

- Vaker: afval scheiden, minder vlees eten, fiets of OV naar werk (in plaats van auto).
- Minder vaak: waterbesparende douchekop, dak-, spouwmuur- en vloerisolatie, een zonneboiler, LED-lampen, HR++-glas, tochtstrips, radiatorfolie, deurdrangers, elektrisch rijden, en niet vliegen.

- Bij (bijna) alle gedragsopties hogere motivatie dit gedrag te willen gaan vertonen.

- Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan, geldbesparing, gemak en comfort.

- Financieel, inzicht in de werking, voordelen en kosten van de gedragsopties (informatie).

- Gebrek aan kennis.

Middenmoot (28% van NL)

- Minder vaak: alle voorgelegde gedragsopties.

- Minder gemotiveerd dan gemiddeld om minder vlees te gaan eten, minder te gaan vliegen en spouwmuurisolatie aan te brengen.

- Omdat het de energierekening omlaag bracht.

- Financieel, gemak en kennis van de kosten.

- Gebrek aan inzicht in het financiële plaatje, gedoe.

Pragmatici (13% van NL)

- Vaker: alle gedragsopties die over het huis gaan (waterbesparende douchekop, klokthermostaat, spouwmuur-, dak- en vloerisolatie, zonnepanelen, warmtepomp, zonneboiler, HR++-glas, LED-lampen, tochtstrips, radiatorfolie, deurdrangers), en afval scheiden, deelname aan een duurzame energievoorziening of -initiatief en minder vliegen.
- Minder vaak: elektrisch rijden en met fiets of OV naar werk.

- Gemak, comfort en kostenbesparing ('What's in it for me?', winst!). Minder vaak het tegengaan van klimaatverandering.

- 'Geen van deze'.

- Minder vaak gebrek aan kennis.

A person is sitting at a desk, working on a laptop. A white mug is on the desk next to the laptop. The person is wearing a dark jacket over a striped shirt. The background is blurred, showing a window with light coming through. A red diagonal bar is on the right side of the image.

Methode en opzet

Methode en opzet | Methode

Om betrouwbare uitspraken te kunnen doen over de Nederlandse bevolking is kwantitatief onderzoek uitgevoerd. De respondenten komen uit Stempunt, het ISO-26362-gecertificeerde online panel van Motivaction.

Doelgroep, steekproef en representativiteit

De doelgroep voor dit onderzoek is de Nederlandse bevolking. Er is een representatieve steekproef gerealiseerd van $n=2.478$ Nederlanders van 18 tot en met 80 jaar. De steekproef is representatief voor leeftijd, geslacht, opleiding, Nielsen-regio, Mentality-milieu* en interacties tussen deze variabelen. Representativiteit voor deze kenmerken is verkregen door bij steekproeftrekking rekening te houden met de verdeling van de Nederlandse bevolking op deze kenmerken en door achteraf de resultaten te wegen. Daarbij fungeerde ons Mentality-ijkbestand als herwegingskader. Dit ijkbestand bevat de verdeling van Mentality-milieus binnen de bevolking op basis van schriftelijke enquêtes zonder zelfaanmelding en is wat betreft sociodemografische gegevens gewogen op leeftijd, opleiding, geslacht en regio volgens de Gouden Standaard van het CBS.

**Mentality-milieus zijn segmenten van de bevolking met een eigen waardenoriëntatie en kijk op het dagelijks leven.*

Vragenlijst, dataverzameling en veldwerkperiode

De vragenlijst is in samenwerking met betrokkenen vanuit het Min. EZK opgesteld. Voorafgaand aan het kwantitatieve onderzoek is de vragenlijst kwalitatief getest door middel van single interviews met 10 respondenten. Tijdens deze interviews is achterhaald of alle vragen goed begrepen werden. Naar aanleiding van de inzichten uit deze interviews is de vragenlijst op enkele punten aangepast. Het onderzoek is vervolgens uitgevoerd door middel van een online vragenlijst van in totaal 64 vragen. Respondenten ontvingen per e-mail een uitnodiging met daarin een link naar de online vragenlijst. Dit kwantitatieve veldwerk vond plaats in de periode van 16 augustus tot en met 2 september 2019. In deze periode hebben 2.478 respondenten aan het onderzoek deelgenomen.

Om de belasting voor de respondent niet te zwaar te maken, zijn de vragen over twee groepen verdeeld en dus (gedeeltelijk) voorgelegd aan een deel van de totale steekproef. Beide groepen vormen zelf ook een representatieve afspiegeling van de Nederlandse samenleving en zijn beide gewogen zoals hierboven beschreven:**

- Groep A: $n = 1.041$
- Groep B: $n = 1.437$ (deze groep is groter om voldoende respons te hebben op verdiepende vragen, ook in de uitsplitsing naar doelgroepen)

***Zie bijlage (p. 132) voor een overzicht van welke vragen welke groepen voorgelegd kregen.*

Verdere onderzoekstechnische informatie is te vinden in de bijlage.

Methode en opzet | Regressieanalyse

Op de antwoorden van respondenten is een analyse uitgevoerd naar de factoren (beïnvloeders) die de motivatie van Nederlanders om klimaatvriendelijk gedrag te vertonen (mede) bepalen.

In deze zogeheten regressieanalyse staat de motivatie van mensen om, binnen hun mogelijkheden, keuzes te maken die helpen om klimaatverandering tegen te gaan centraal. In de vragenlijst is dit concept gemeten met de volgende vraag (gesteld aan iedereen, zowel Groep A als Groep B):

Q52. In hoeverre voel jij je gemotiveerd om, binnen jouw mogelijkheden, keuzes te maken die helpen om klimaatverandering tegen te gaan?

- In zeer kleine mate of helemaal niet
- In kleine mate
- Niet in grote/niet in kleine mate
- In grote mate
- In zeer grote mate

- Weet niet/geen mening

Deze vraag vormt een schaal die loopt van 1 (minst gemotiveerd) tot 5 punten (meest gemotiveerd). Elke respondent heeft een score gekregen op deze schaal.

Door middel van een regressieanalyse is uitgezocht welke van de andere uitgevraagde aspecten invloed hebben op deze motivatie van Nederlanders om bij te dragen aan het tegengaan van klimaatverandering. Welke aspecten meegenomen zijn en welke aspecten uiteindelijk tot de 'beïnvloeders' gerekend mogen worden, is verder toegelicht in tweede deel van dit rapport (vanaf pagina 73).

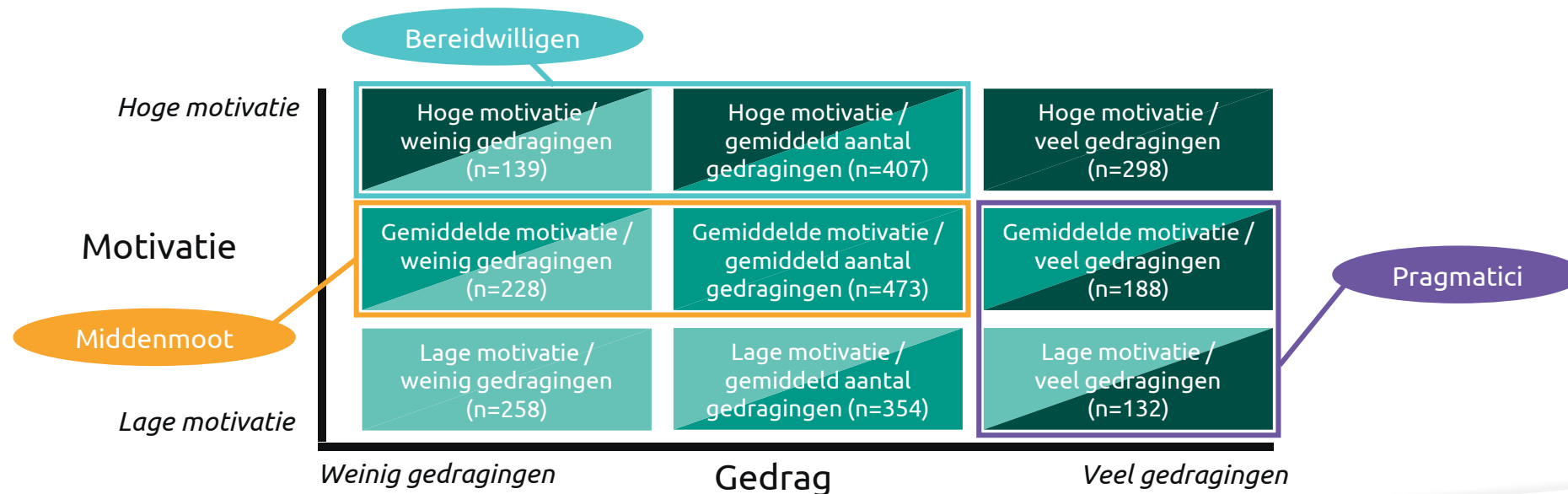
Methode en opzet | Doelgroepanalyse

In dit onderzoek is niet alleen gekeken naar de totaalresultaten voor Nederlandse burgers, maar wordt ook ingezoomd op doelgroepen daarbinnen die van elkaar verschillen in hoe ze naar het klimaat en klimaatvriendelijk gedrag kijken, en die ieder anders benaderd kunnen worden (hun eigen communicatie-aanpak vragen). In totaal zijn negen segmenten gevormd, op basis van twee dimensies: hun motivatie om te helpen klimaatverandering tegen te gaan (van laag tot hoog) en hun gedrag (van weinig tot veel klimaatvriendelijke gedragingen).

Aan de hand van de uitkomsten van het kwantitatieve onderzoek is vervolgens geanalyseerd welke van deze segmenten het meest interessant zijn voor het Min. EZK om zich op te richten. In overleg met het Min. EZK zijn **drie potentiële doelgroepen** vastgesteld:

1. **Bereidwilligen**: hoge motivatie en weinig tot gemiddeld aantal klimaatvriendelijke gedragingen (n=547, 22% van het totaal)
2. **Middenmoot**: gemiddelde motivatie en weinig tot gemiddeld aantal klimaatvriendelijke gedragingen (n=701, 28% van het totaal)
3. **Pragmatici**: lage tot gemiddelde motivatie en veel klimaatvriendelijke gedragingen (n=320, 13% van het totaal)

In het derde deel van het rapport worden de verschillende doelgroepen, het doel van de gekozen groepsindeling en de onderliggende dimensies van de segmentatie verder toegelicht (vanaf pagina 80).

Methode en opzet | Rapport

Het rapport bestaat uit drie delen:

1. Het **eerste deel** bespreekt de totaalresultaten van de monitor voor Nederlandse burgers en is opgebouwd uit twee hoofdstukken:
 - a. Kennis van en houding tegenover thema klimaatverandering en transitie
 - b. Klimaatvriendelijk gedrag en motivatie

De totaalresultaten in dit eerste deel worden visueel getoond in grafieken en tabellen en waar relevant tekstueel toegelicht en geduid.

2. Het **tweede deel** behandelt de uitkomsten van de regressieanalyse en toont wat de belangrijkste beïnvloeders zijn van de motivatie om klimaatverandering tegen te gaan.
3. In het **derde deel** geven we een beschrijving van de drie doelgroepen, waarbij we ingaan op de onderwerpen met betrekking tot kennis, houding en gedrag waarop de segmenten zich onderscheiden.

Inhoudsopgave resultaten

H.1 Resultaten Nederlandse burgers

Leeswijzer

1.1 Kennis van en houding tegenover klimaatverandering en energietransitie

1.2 Klimaatvriendelijk gedrag & motivatie

H.2 Regressieanalyse: beïnvloeders van motivatie

2.1 Toelichting model

2.2 Meegenomen factoren

2.3 Toelichting factoren

2.4 Resultaten

H.3 Doelgroepanalyse: 3 doelgroepen

Leeswijzer

Doelgroepkeuze

3.1 Bereidwilligen

3.2 Middelmoot

3.3 Pragmatici

p. 27

p. 28

p. 29

p. 46

p. 73

p. 74

p. 75

p. 76

p. 78

p. 80

p. 81

p. 82

p. 83

p. 98

p. 113

Resultaten

Resultaten Nederlandse burgers

Welke kennis, houding en gedrag hebben Nederlandse burgers op het gebied van de klimaat- en energietransitie?

In dit deelhoofdstuk gaan we in op de resultaten van de monitor op totaalniveau, dus voor Nederlandse burgers. Het behandelt de onderzoeksvraag **'Welke kennis, houding en gedrag hebben Nederlanders op het gebied van de klimaat- en energietransitie?'** en is opgebouwd uit twee hoofdstukken:

1. Kennis van en houding tegenover thema klimaatverandering en transities
2. Klimaatvriendelijk gedrag en motivatie

De resultaten worden visueel getoond in grafieken en tabellen en waar relevant tekstueel toegelicht en geduid.

- Boven de grafieken staat aan wie de vragen gesteld zijn (soms is een vraag bijvoorbeeld alleen gesteld aan een groep Nederlanders die een bepaalde gedragsoptie al uitvoert). In veel gevallen is een vraag alleen aan Groep A of Groep B gesteld (zie toelichting op p. 22). Dit is aangegeven met 'Groep A – NL rep' of 'Groep B – NL rep', aangezien deze groepen representatief zijn voor Nederlandse burgers.
- Geaggregeerde percentages (bijvoorbeeld de som van de percentages 'Heel belangrijk' en 'Belangrijk') die in de tekst genoemd worden, kunnen soms iets (1 procentpunt) afwijken van de som van de onderliggende percentages in de grafiek. Dit komt door afrondingsverschillen.

Kennis van en houding tegenover klimaatverandering en energietransitie

Kennis en houding | Beleidsterreinen

Een derde wenst dringend verandering op beleidsterrein energie en klimaat

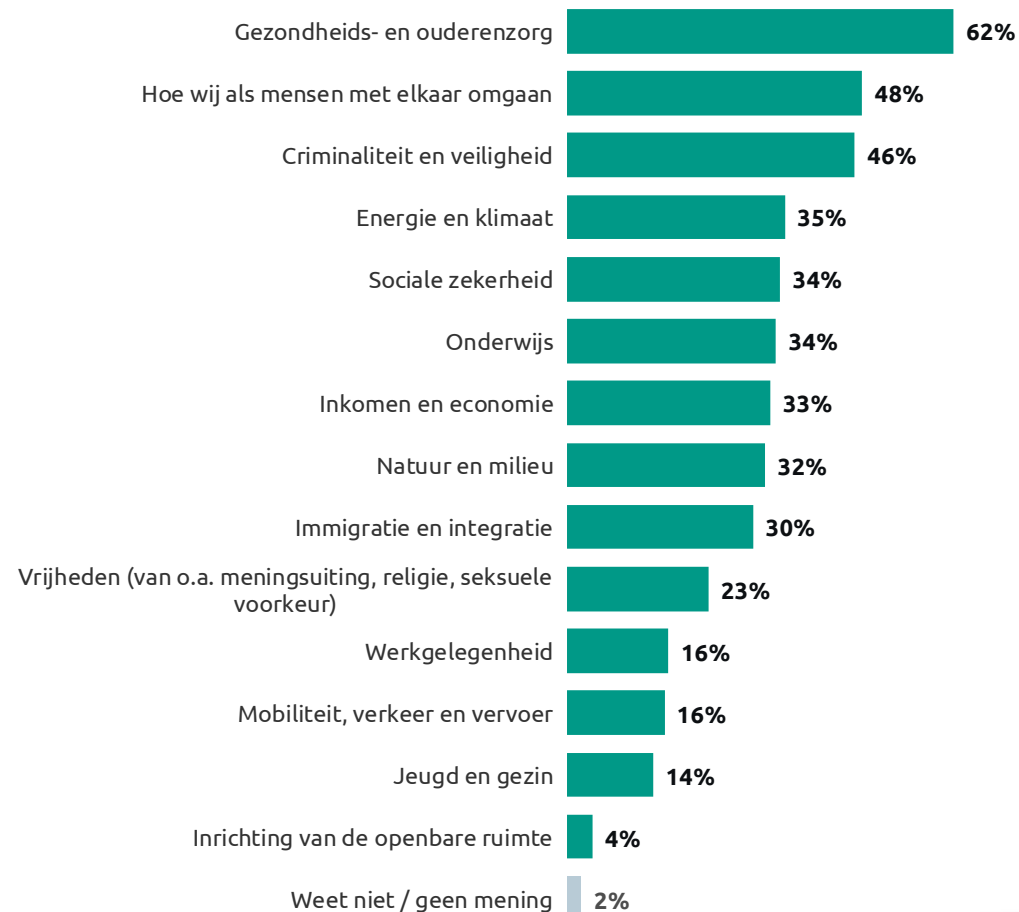
Om te bepalen welke positie het klimaat inneemt ten opzichte van andere beleidsterreinen, is Nederlanders een lijst van verschillende beleidsterreinen voorgelegd en gevraagd daarin aan te vinken op welke (maximaal) vijf van die terreinen er volgens hen dringend veranderingen moeten komen.

- 62% van de Nederlanders vindt dat er dringend veranderingen moeten komen in de gezondheids- en ouderenzorg in Nederland; daarmee is dit het beleidsterrein dat door de *meeste* Nederlanders in de top vijf van te veranderen beleidsterreinen gezet. De top drie meest genoemde onderwerpen wordt aangevuld met hoe mensen met elkaar omgaan (48%) en criminaliteit en veiligheid (46%).
- De twee beleidsterreinen die met het klimaat te maken hebben, bevinden zich in de middengroep van terreinen die door ongeveer een derde van de Nederlanders in hun top vijf zijn gekozen: 35% van de Nederlanders vindt dat er dringend veranderingen op het gebied van energie en klimaat moeten komen; 32% (ook) op het gebied van natuur en milieu. Daarmee bevinden ze zich op dezelfde plek in de rangorde als sociale zekerheid (34%), onderwijs (34%), inkomen en economie (33%) en immigratie en integratie (30%).
- Nederlanders zetten minder vaak de volgende onderwerpen in de top vijf van onderwerpen waar dringend verandering in moet komen: vrijheden (23%), werkgelegenheid (16%), mobiliteit, verkeer en vervoer (16%), jeugd en gezin (14%). Het minst vaak zetten Nederlanders de inrichting van de openbare ruimte in de top vijf (4%) .

Op welke van onderstaande onderwerpen vind je dat er dringend veranderingen moeten komen in Nederland?

Max. 5 antwoorden mogelijk

(Basis - Groep A - NL rep, n=1.041)

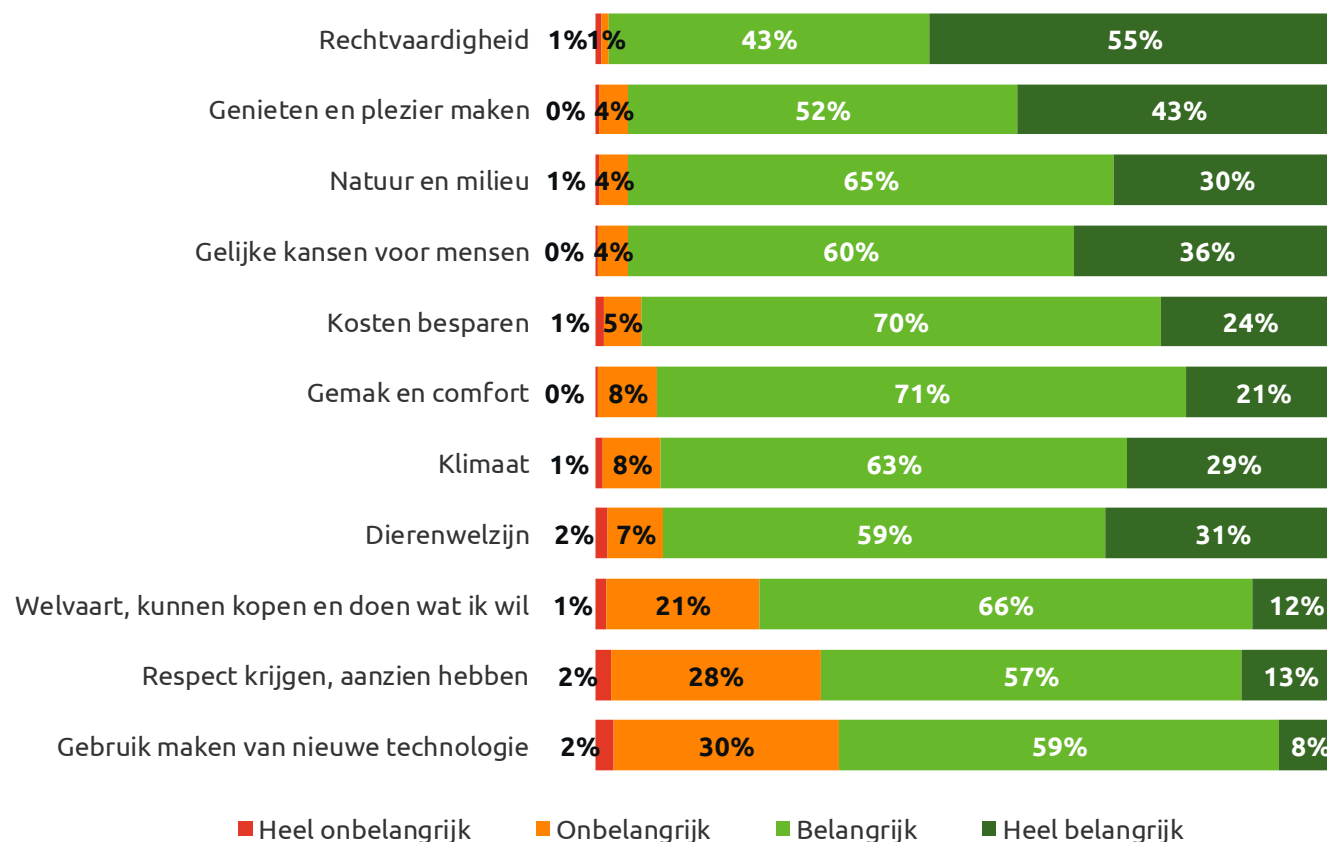
Kennis en houding | Waarden & drijfveren

Klimaat en milieu voor veel Nederlanders belangrijk

- Bijna alle Nederlanders (98%) vinden rechtvaardigheid (heel) belangrijk; daarmee is dit de waarde uit dit rijtje waar de *meeste* Nederlanders belang aan hechten.
- Als we kijken naar de twee waarden die met het klimaat te maken hebben, dan zien we dat natuur en milieu door 96% van de Nederlanders belangrijk wordt gevonden, waarmee deze in de top drie van belangrijke waarden staat. 4% van de Nederlanders vindt dit (heel) onbelangrijk.
 - Hoger dan natuur en milieu staat genieten en plezier maken ((heel) belangrijk voor 96%).
- Het klimaat vindt 91% (heel) belangrijk; 9% geeft aan dit (heel) onbelangrijk te vinden.
 - Hoger dan het klimaat staan gelijke kansen voor mensen (96%), kosten besparen (94%) en gemak en comfort (92%).
- Ongeveer twee derde (67%) van de Nederlanders vindt gebruik maken van nieuwe technologie (heel) belangrijk; daarmee is dit de waarde die door de *minste* Nederlanders belangrijk wordt gevonden.
- Opvallend is dat Nederlanders hier aangeven alles wel belangrijk te vinden. Als er geen prioriteit in hoeft te worden aangebracht (zoals dit wel op de vorige pagina het geval was), vindt een groot deel van Nederland natuur, milieu en het klimaat dus belangrijk.

Hoe belangrijk vind jij de volgende zaken?

(Basis - Groep A - NL rep, n=1.041)

Kennis en houding | Besef

Twee derde denkt dat klimaatverandering (deels) door de mens komt

Klimaaterkenners (67%)

- Twee derde (67%) van de Nederlanders denkt dat er sprake is van klimaatverandering en dat de mens hier een rol in speelt.
- 43% denkt dat klimaatverandering *deels* door toedoen van de mens komt.
- Een kwart (24%) denkt dat klimaatverandering *volledig* aan de mens toe te schrijven is.

Twijfelaars (25%)

- Twee op de tien (21%) Nederlanders geven aan niet te weten of er nu klimaatverandering is of niet.
- 4% denkt dat er wel degelijk klimaatverandering is, maar weet niet of dit door toedoen van de mens komt.

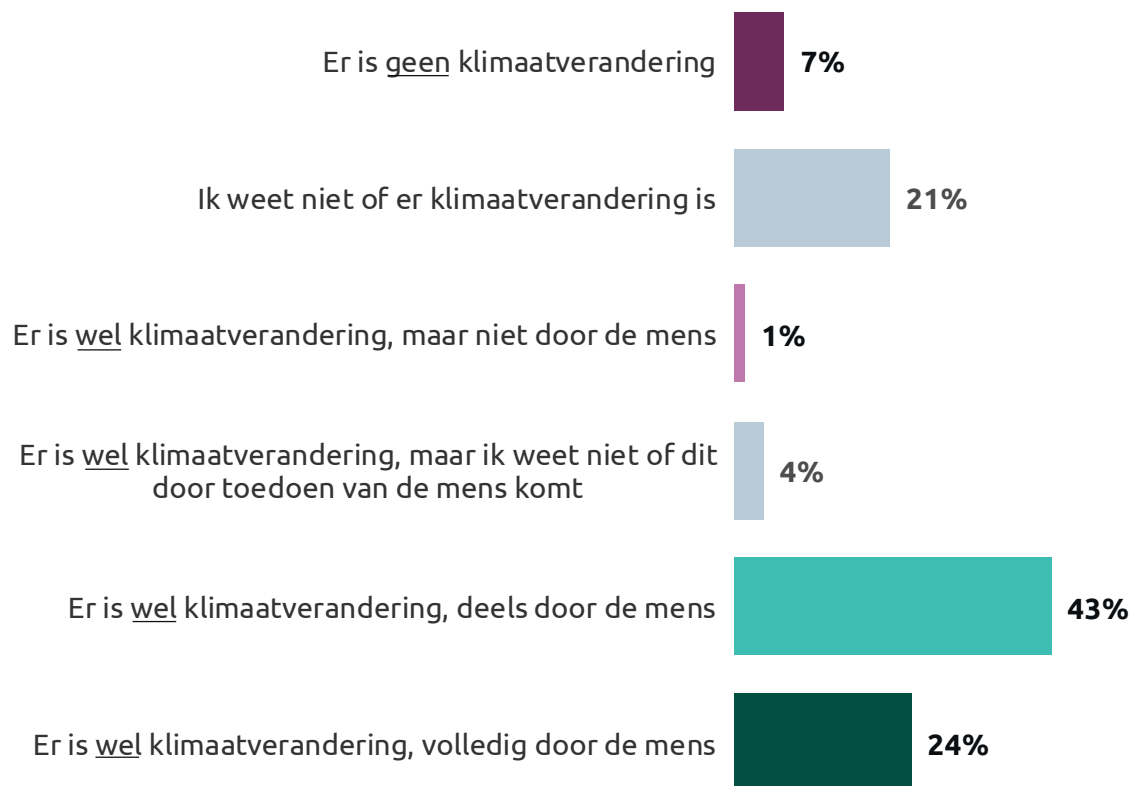
Ontkenners (8%)

- Er is een kleine groep (7%) die klimaatverandering ontkent.
- 1% denkt dat het klimaat wel degelijk verandert, maar dat de mens hier geen rol in speelt.

Tegenwoordig wordt veel gesproken over klimaatverandering.

Hoe denk jij hierover?

(Basis - Groep A - NL rep, n=1.041)

Kennis en houding | Zorgen

Zes op de tien Nederlanders maken zich zorgen

Zes op de tien Nederlanders geven aan zich zorgen te maken over zaken die met het klimaat te maken hebben:

- 62% maakt zich zorgen over de wereld die wij achterlaten aan toekomstige generaties;
- 60% maakt zich zorgen over de gevolgen van de gaswinning in Groningen voor de bewoners.
- 57% maakt zich zorgen over de huidige toestand van het klimaat.

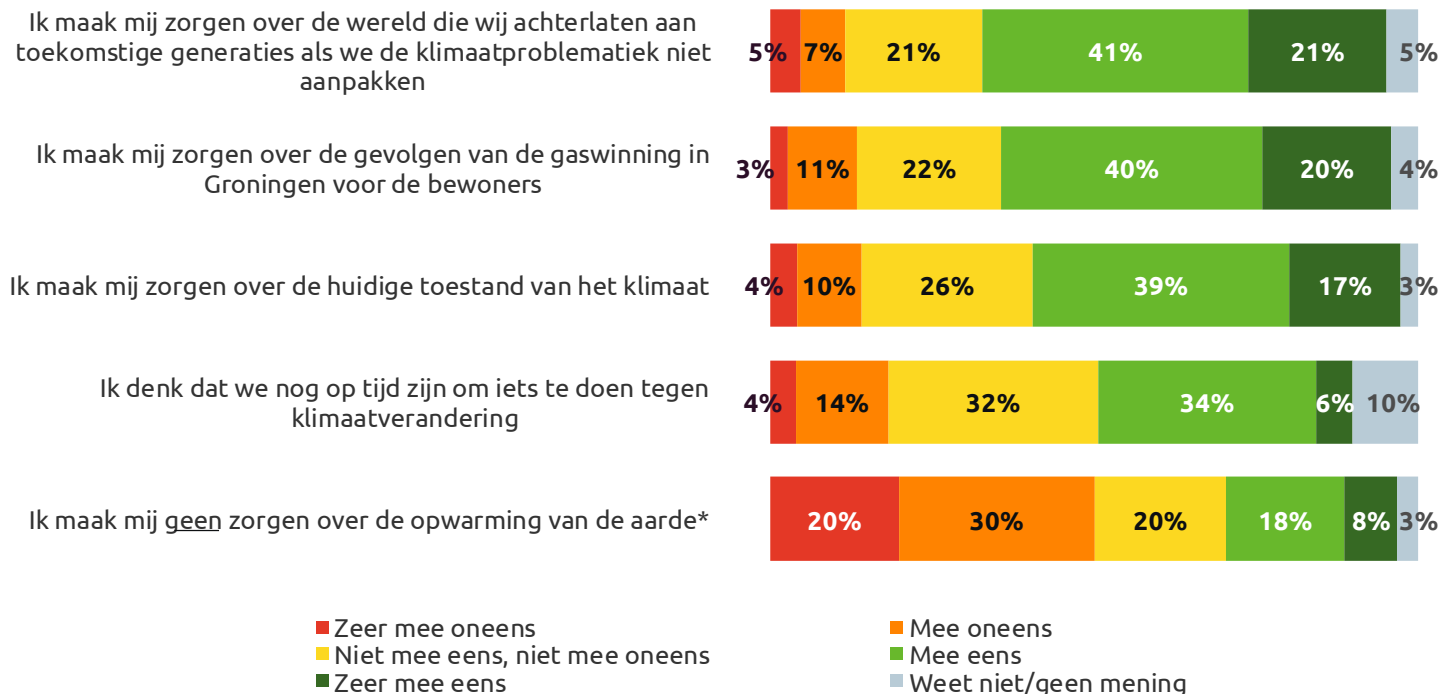
Een kwart (26%) van de Nederlanders geeft aan zich geen zorgen te maken over de opwarming van de aarde.

De meningen zijn wat meer verdeeld bij de vraag of we nog op tijd zijn om iets tegen klimaatverandering te doen:

- 39% denkt dat we nog op tijd zijn;
- 18% denkt dat we te laat zijn;
- en 42% is het niet eens/niet oneens met deze stelling of weet het niet.

Kun je per stelling aangeven in hoeverre je het er mee eens of oneens bent?

(Basis - Groep A - NL rep, n=1.041)

*Let op: deze stelling bevat een negatie. Wie het oneens is met de stelling, maakt zich zorgen; wie het eens is met de stelling, niet.

Kennis en houding | Kennis

Aandeel duurzame energie energieverbruik NL optimistisch ingeschat

Als we Nederlanders vragen hoe zij denken dat Nederland het binnen Europa doet op het gebied van het terugdringen van de CO₂-uitstoot, dan zien we dat een kwart (25%) van de Nederlanders denkt dat Nederland in de voorhoede van Europa zit, en 21% juist dat Nederland achterblijft ten opzichte van de rest van Europa. Bijna vier op de tien (37%) Nederlanders plaatsen Nederland in de middenmoot.

Men schat het aandeel duurzame energie op het totale energieverbruik in Nederland optimistisch in: gemiddeld denken Nederlanders dat 26,2% van de verbruikte energie in Nederland van duurzame energie afkomstig is.*

Als je kijkt naar het totale energieverbruik in Nederland, hoeveel procent daarvan denk je dat van duurzame energie afkomstig is?

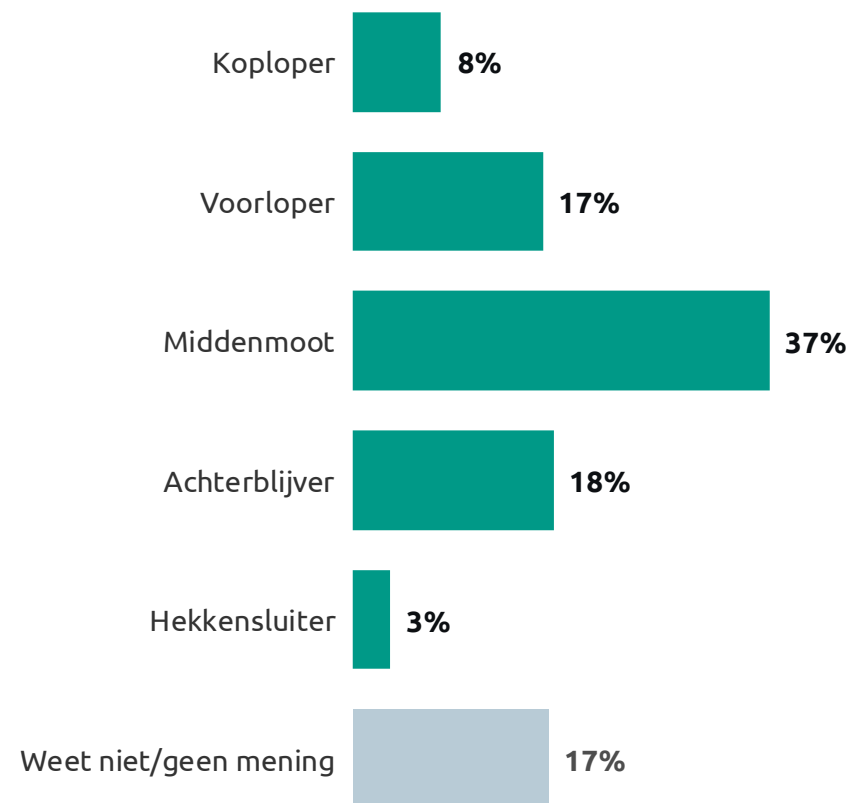
(Basis - Groep A - NL rep, n=1.041)

**In 2017 schatte men gemiddeld dat dit 22,0% was (zie rapportage 'Monitor Energie 1-meting', Motivaction, 2017). Dit is significant lager dan het gemiddelde in 2019.*

Hoe denk jij dat Nederland het binnen Europa doet op het gebied van het terugdringen van CO₂-uitstoot. Nederland is:

(Basis - Groep A - NL rep, n=1.041)

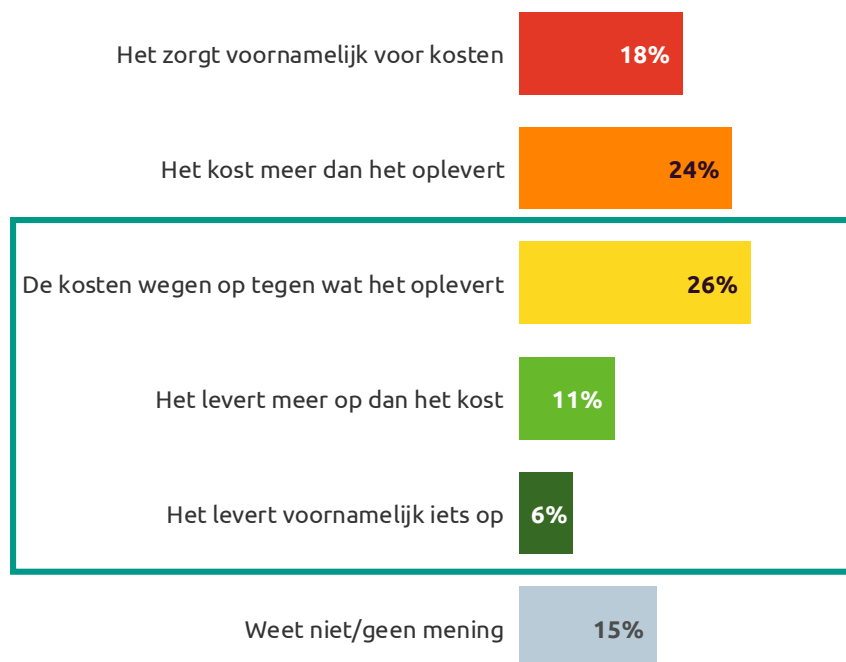

Kennis en houding | Kosten & baten

43% denkt dat klimaatmaatregelen (ook) iets opleveren

Denk je dat maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan vooral iets kosten of vooral iets opleveren voor Nederland?

(Basis - Groep A - NL rep, n=1.041)

Gegeven uitleg bij deze vraag: We bedoelen hier niet alleen dat het geld kan kosten of opleveren, maar dat het bijvoorbeeld ook kan zorgen voor schonere lucht.

43% van de Nederlanders denkt dat maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan (ook) iets opleveren. De meningen over kosten en baten zijn echter verdeeld: bijna evenveel mensen (42%) denken dat maatregelen vooral kosten tot gevolg hebben. De groep die denkt dat de maatregelen (ook) iets opleveren, denkt bij die baten vooral aan het verbeteren van de luchtkwaliteit (66%), het verminderen van milieuvervuiling (65%) en het beperken van schade door bijvoorbeeld extreme droogte of wateroverlast (61%).

Een derde (32%) denkt dat de maatregelen Nederland (ook) economische kansen bieden. Teruggerekend is dat 14% van de gehele Nederlandse bevolking.

Je denkt dat de maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan Nederland (ook) iets opleveren. Waar denk je aan?

(Basis - Groep A, denkt dat maatregelen iets opleveren, n=443)

Meerdere antwoorden mogelijk

Kennis en houding | Belang

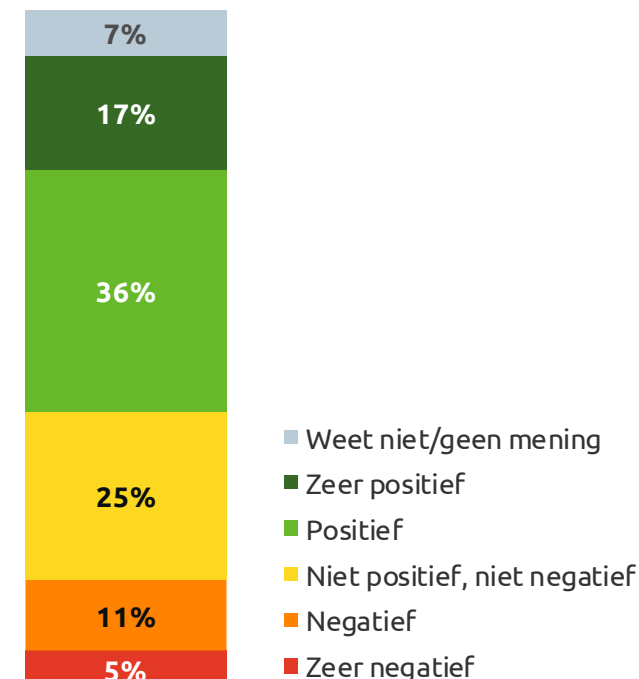
Helpt Nederlanders positief over het nemen van maatregelen door overheid

- Los van het huidige beleid vindt de helft (53%) van de Nederlanders het (zeer) positief dat de overheid maatregelen neemt om klimaatverandering tegen te gaan.
- 16% vindt dit (zeer) negatief.

Los van het huidige beleid, in hoeverre vind je het positief of negatief dat de overheid maatregelen neemt om klimaatverandering tegen te gaan?

(Basis - Groep A - NL rep, n=1.041)

Niet geheel onverwacht zijn klimaatontkenners (zie p. 32) minder positief over het nemen van maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan. Ook de twijfelaars en de kleine groep Nederlanders die van mening is dat er wel klimaatverandering is, maar dat dit niet door de mens komt, zijn vaker negatief over het nemen van maatregelen door de overheid.

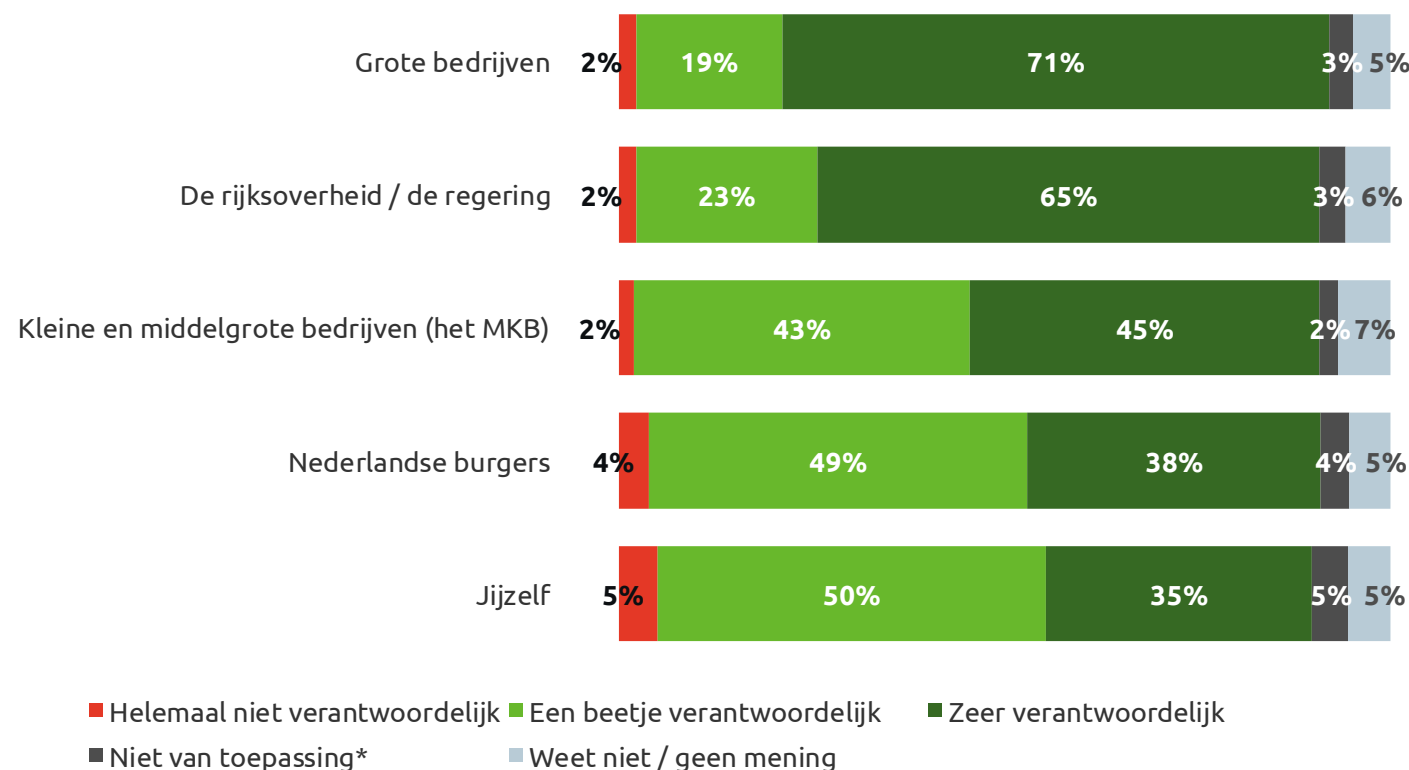
Kennis en houding | Verantwoordelijkheid

Vooraf grote bedrijven en overheid zijn verantwoordelijk, maar niet alleen

In hoeverre vind je dat de volgende partijen verantwoordelijk zijn voor het tegengaan van klimaatverandering?

(Basis - Groep A, NL rep, n=1.041)

- Zeven op de tien Nederlanders vinden grote bedrijven (71%) en de Rijksoverheid/regering (65%) *zeer* verantwoordelijk voor het tegengaan van klimaatverandering.
- Maar ook voor het MKB is een rol weggelegd: 45% vindt hen *zeer* verantwoordelijk, 43% *een beetje*.
- En circa vier op de tien Nederlanders vinden alle burgers van Nederland (38%) en zichzelf (35%) (ook) *zeer* verantwoordelijk.
- Een kleine groep van 5% vindt zichzelf helemaal niet verantwoordelijk voor het tegengaan van klimaatverandering.

*Volledige antwoordtekst: Niet van toepassing: ik vind dat er geen maatregelen genomen hoeven worden voor het tegengaan van klimaatverandering.

Kennis en houding | Eigen rol

Grote groep onzeker over eigen invloed en kennis rond klimaatverandering

Eigen invloed & verantwoordelijkheid

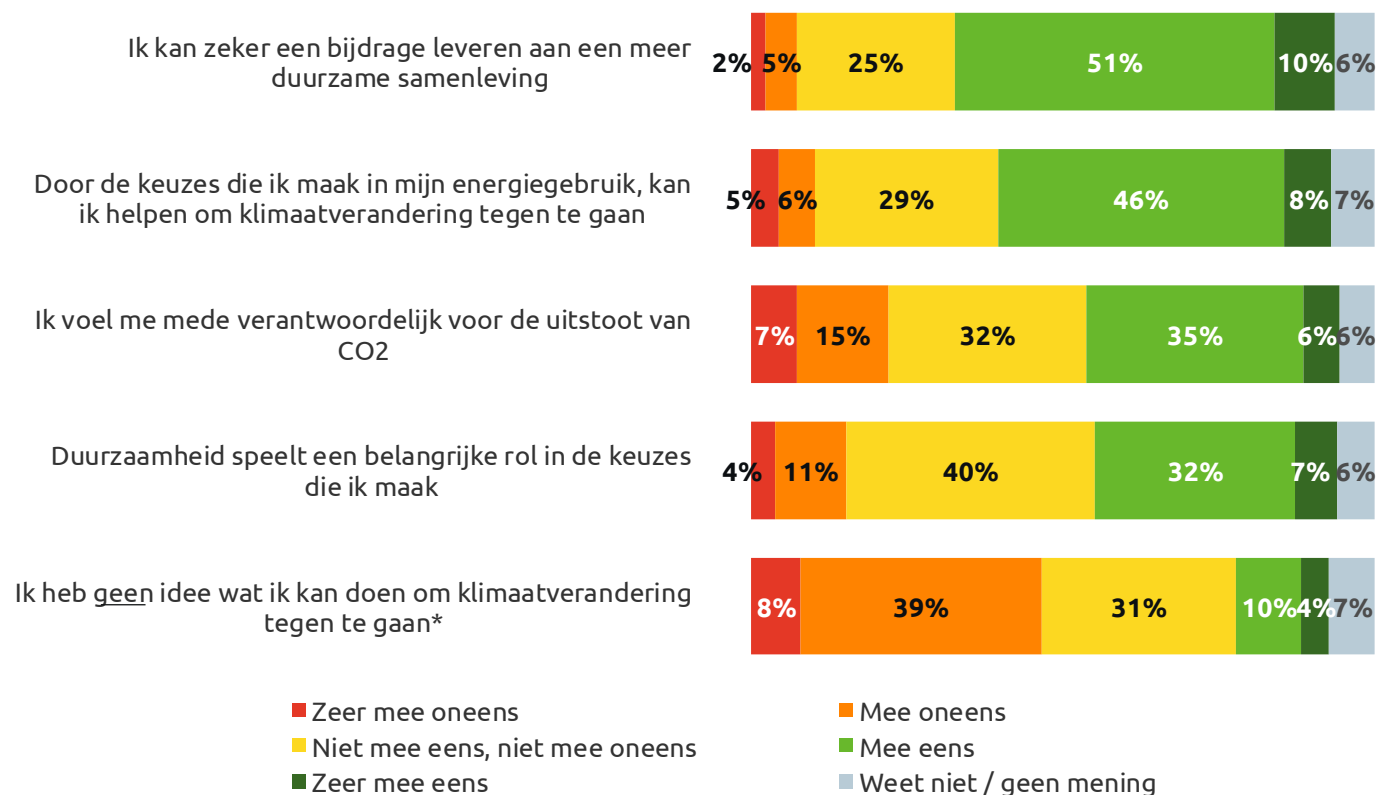
- Zes op de tien (61%) Nederlanders denken dat zij zelf een bijdrage kunnen leveren aan een duurzamere samenleving.
- Ongeveer de helft (53%) denkt dat zij dit (bijvoorbeeld) kunnen doen door de keuzes die zij maken in hun energieverbruik.
- Vier op de tien (40%) Nederlanders voelen zich dan ook mede verantwoordelijk voor de uitstoot van CO₂.

Eigen handelen

- 39% van de Nederlanders zegt dat zij hier ook naar handelen: zij geven aan dat duurzaamheid voor hen een belangrijke rol speelt in de keuzes die zij maken.
- Ongeveer de helft (46%) van Nederland geeft aan een idee te hebben van wat zij kunnen doen om klimaatverandering tegen te gaan. 15% geeft aan geen idee te hebben wat hij of zij kan doen.

Kun je per stelling aangeven in hoeverre je het er mee eens of oneens bent?

(Basis - Groep A - NL rep, n=1.041)

*Let op: deze stelling bevat een negatie. Wie het oneens is met de stelling, weet wat hij/zij kan doen om klimaatverandering tegen te gaan; wie het eens is met de stelling, niet.

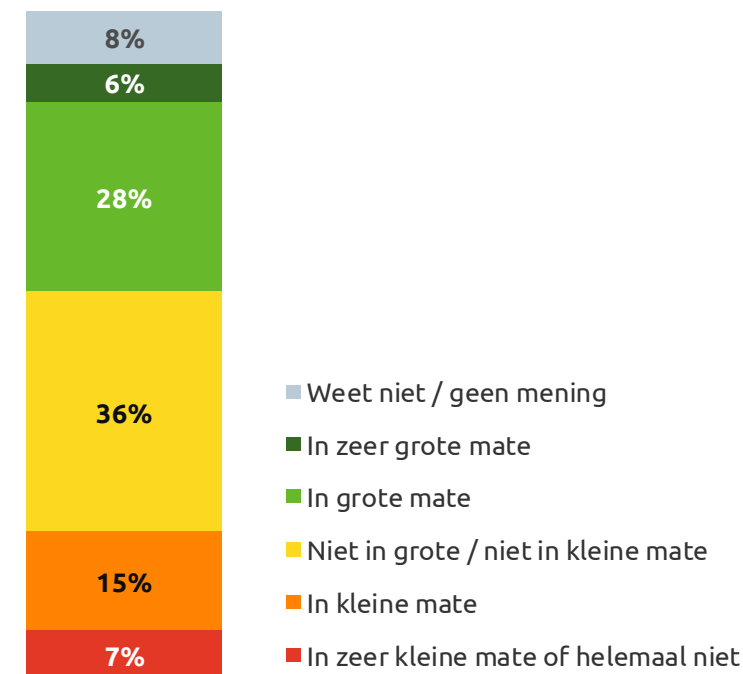
Kennis en houding | Motivatie

Een derde (zeer) gemotiveerd om klimaatvriendelijke keuzes te maken

In hoeverre voel jij je gemotiveerd om, binnen jouw mogelijkheden, keuzes te maken die helpen om klimaatverandering tegen te gaan?

(Basis - Allen, n=2.478)

- Een derde (34%) van de Nederlanders geeft aan in (zeer) grote mate gemotiveerd te zijn om, binnen hun mogelijkheden, keuzes te maken die helpen om klimaatverandering tegen te gaan.
- Twee op de tien (22%) Nederlanders voelen zich hier niet of in (zeer) kleine mate toe gemotiveerd.
- Een derde (36%) hangt hier tussenin, en 8% weet niet of zij zich hiertoe gemotiveerd voelen.

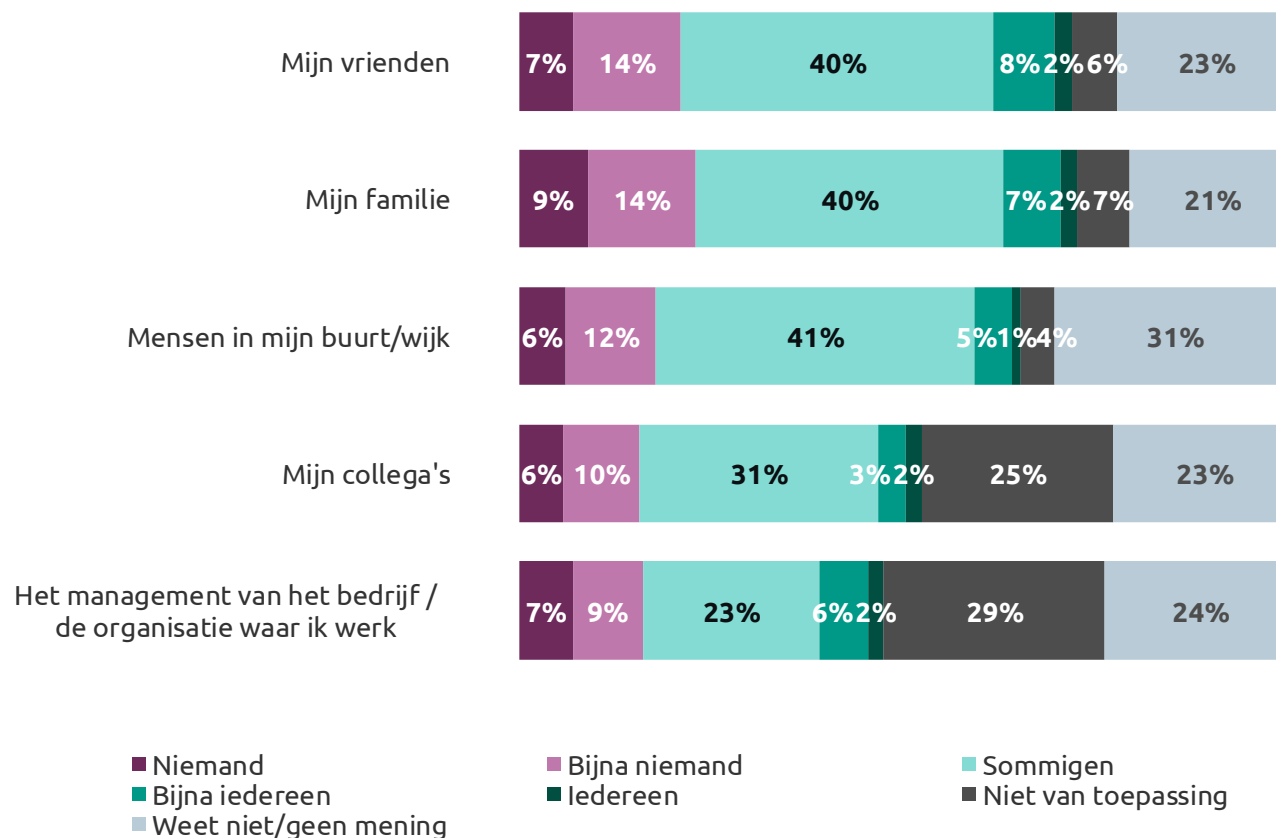
Kennis en houding | Ervaren norm

Een kwart weet niet of hun sociale omgeving klimaatbewuste keuzes maakt

- Nederlanders is gevraagd hoeveel mensen in hun sociale omgeving keuzes maken die beter zijn voor het klimaat. Opvallend is het relatief hoge percentage 'Weet niet/geen mening' bij alle categorieën, met name als het gaat om mensen in hun buurt/wijk (31%). Blijkbaar is het maken van klimaatvriendelijke keuzes (nog) niet altijd een onderwerp van gesprek.
- Voor ongeveer de helft van de Nederlanders maken sommige of (bijna) al hun vrienden (50%), familieleden (49%) en mensen in hun buurt/wijk (47%) duurzame keuzes. In mindere mate hebben zij collega's die klimaatbewuste keuzes maken (36%) of werken zij bij een organisatie die dat doet (31%).
- De groep die aangeeft dat (bijna) niemand in hun sociale omgeving klimaatbewuste keuzes maakt ligt tussen de 15 en 23%, waarbij vooral vrienden (21%) en familie (23%) vaak geen klimaatbewuste keuzes maken.

In hoeverre maken deze personen in jouw omgeving keuzes die beter zijn voor het klimaat?

(Basis - Groep A, n=1.041)

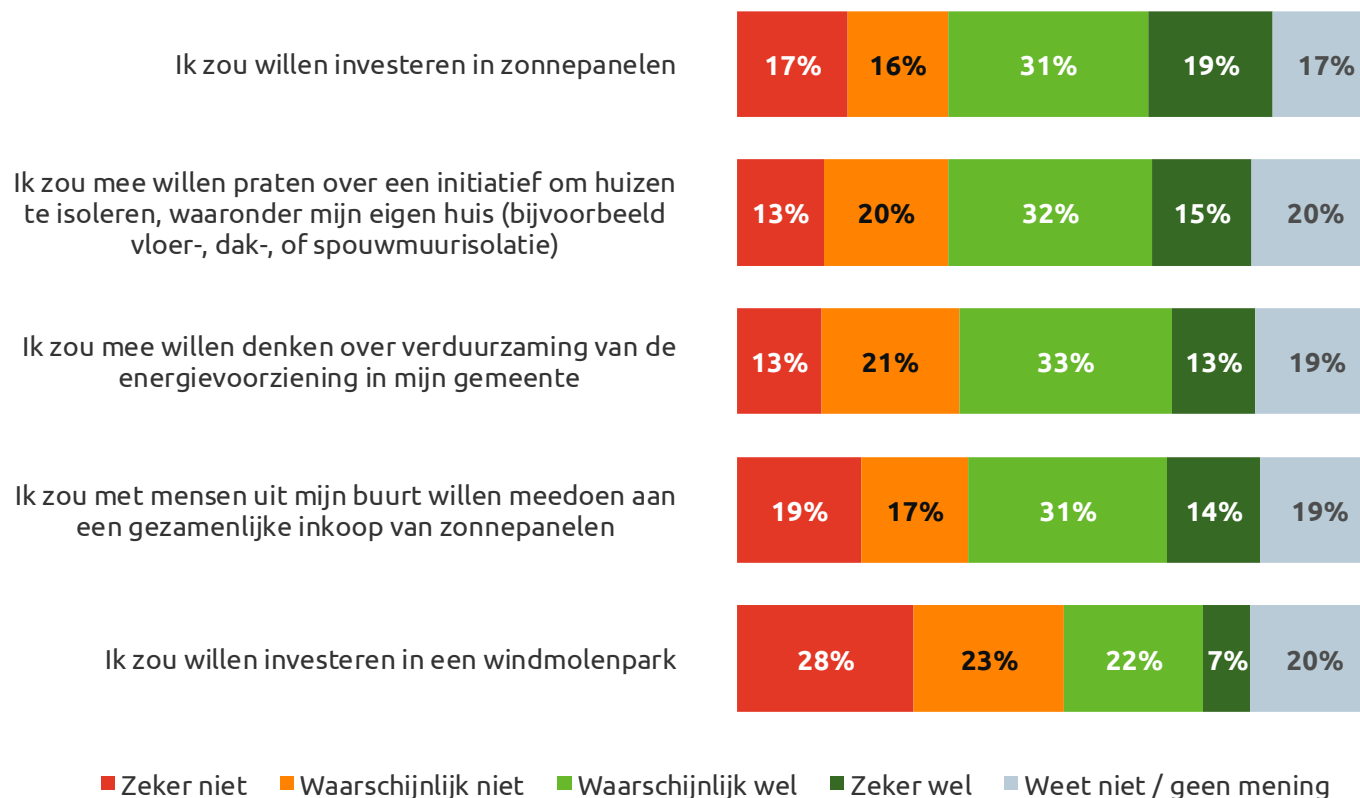
Kennis en houding | Participatie

Helpt wil investeren in zonnepanelen en meedenken over energietransitie

In hoeverre zou je erover nadenken het volgende te doen?

(Basis - Groep A - NL rep, n=1.041)

- Een (kleine) helft van de Nederlanders zou wel willen investeren in zonnepanelen (51%), mee willen praten over een initiatief om huizen te isoleren (47%), mee willen denken over verduurzaming van de energievoorziening in hun gemeente (46%) of met mensen uit de buurt mee willen doen aan gezamenlijke inkoop van zonnepanelen (45%).
- In al deze gevallen geeft ongeveer een derde (33-36%) aan dit (waarschijnlijk) niet te willen.
- Investeren in een windmolenpark is minder populair: de helft (51%) zou dit (waarschijnlijk) niet in overweging nemen.

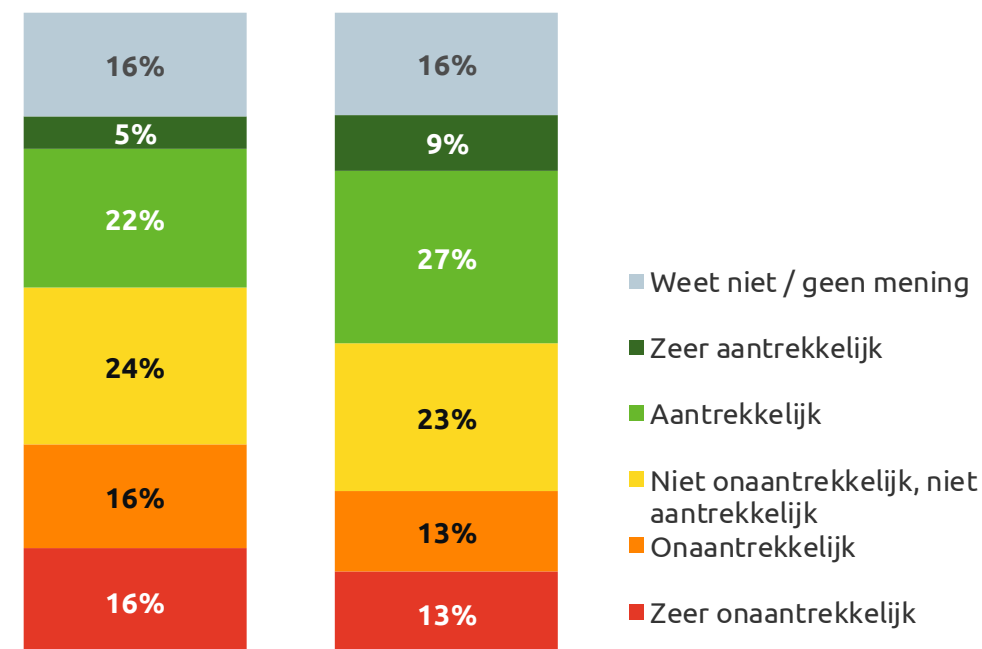
Kennis en houding | Aantrekkelijkheid

Warmtenet (iets) populairder dan warmtepomp

Hoe aantrekkelijk vind je deze vormen van warmtevoorziening?

(Basis - Groep A - NL Rep, n=1.041)

- Aansluiting op een (gezaamenlijk) warmtenet vindt ongeveer een derde (36%) van de Nederlanders (zeer) aantrekkelijk; een kwart (25%) vindt dit onaantrekkelijk.
- Een eigen warmtepomp is net iets minder populair: circa een kwart (27%) vindt zo'n pomp (zeer) aantrekkelijk, terwijl een derde (33%) dit juist (zeer) onaantrekkelijk vindt.
- In beide gevallen geeft ongeveer een kwart (23-24%) aan de vorm van warmtevoorziening niet onaantrekkelijk maar ook niet aantrekkelijk te vinden, en heeft 16% geen mening.

Gegeven uitleg bij warmtenet: Een warmtenet, ook wel bekend als stadsverwarming, is een netwerk van leidingen onder de grond waardoor warm water stroomt. Dat warme water verwarmt huizen en gebouwen. De warmte komt van restwarmte van bijvoorbeeld industrie.

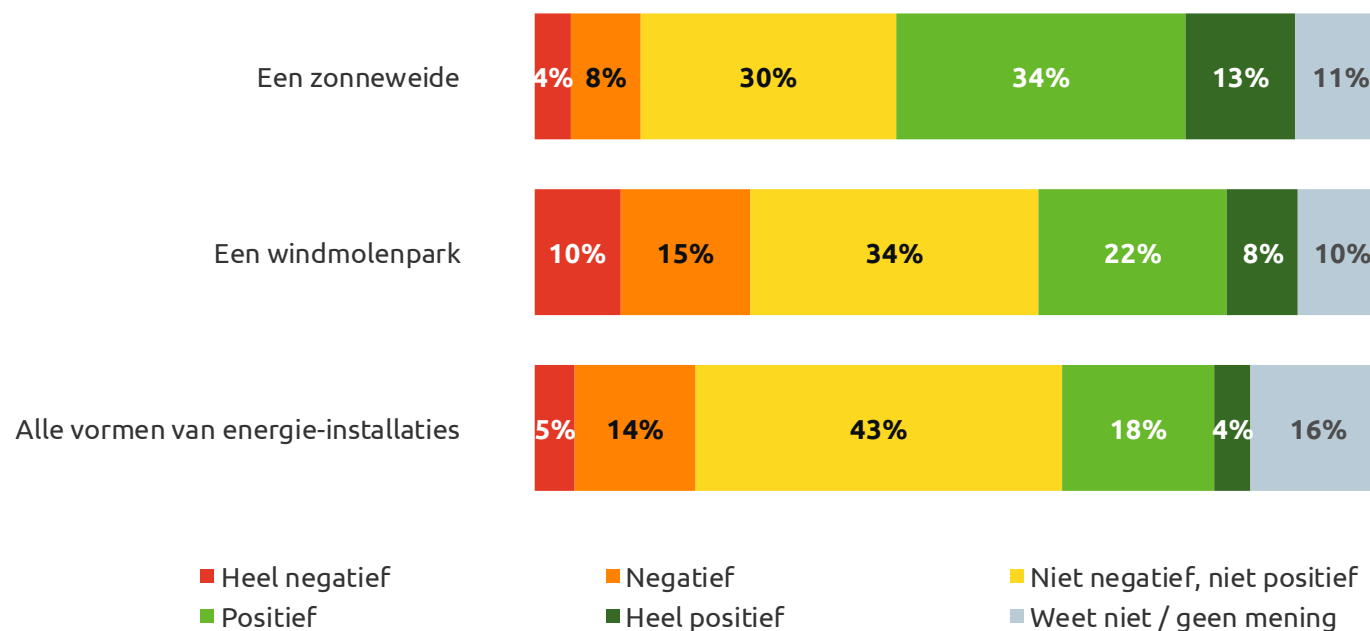
Kennis en houding | Houding energie-installaties

Helpt (heel) positief over zonneweide

- Als hun gemeente van plan is om een zonneweide in hun directe woonomgeving te plaatsen, zegt ongeveer de helft (47%) van de Nederlanders hier (heel) positief tegenover te staan; 12% staat hier (heel) negatief tegenover.
- De meningen zijn meer verdeeld over het plaatsen een windmolenpark: 30% staat hier (heel) positief tegenover, 25% (heel) negatief.
- Tegenover het plaatsen van alle vormen van energie-installaties in hun directe woonomgeving staat 19% (heel) negatief, en 22% (heel) positief.

Stel, jouw gemeente is van plan om een van onderstaande energie-installaties in jouw directe woonomgeving te plaatsen. In hoeverre sta je daar positief of negatief tegenover?

(Basis - Groep A - NL rep, n=1.041)

Kennis en houding | Nabijheid & hinder

Meeste hinder van kern- en andere centrales, en gaswinningslocatie

De voorzieningen die voor grote(re) groepen Nederlanders op maximaal 10 kilometer van hun huis zijn (tankstation: 90%, zonnepanelen: 80%, hoogspanningsnet: 48% en één windmolen: 46%) zorgen voor de minste hinder. Het zijn de voorzieningen die voor ongeveer een op de tien Nederlanders (gaswinningslocatie: 12%; elektriciteitscentrales zoals gas- en kolencentrales: 11% en kerncentrale: 7%) dichtbij (dichterbij dan 10km) zijn, die voor de meeste hinder zorgen.

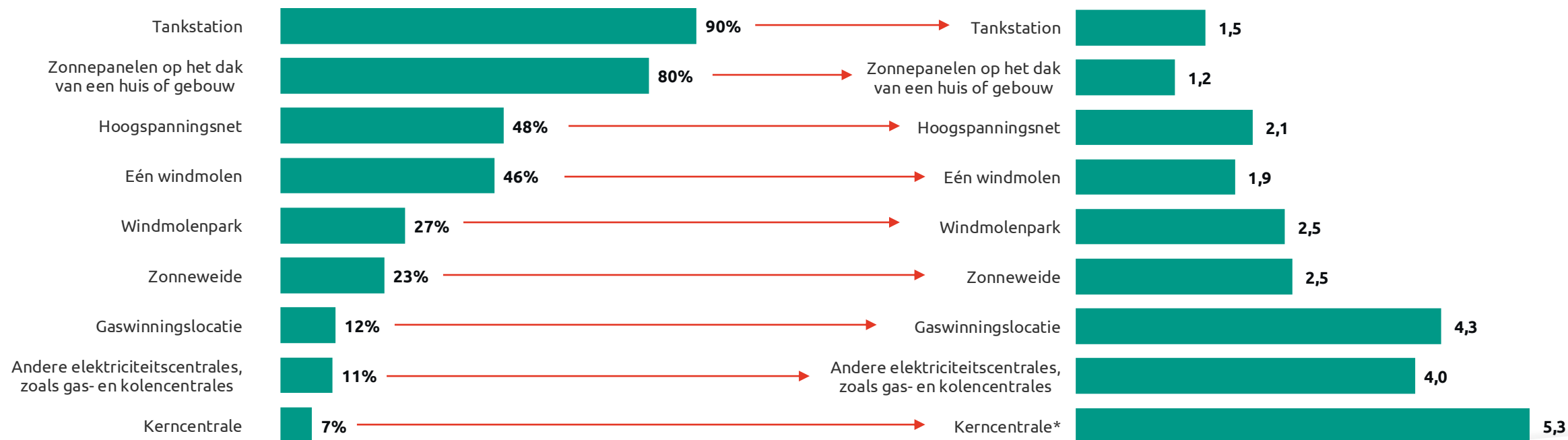
Kun je voor elk van de volgende voorzieningen aangeven op welke afstand van jouw woning de dichtstbijzijnde zich bevindt?

% Dichterbij dan 10km
(Basis - Groep A - NL rep, n = 1.041)

Meerdere antwoorden
mogelijk

Kun je per voorziening aangeven in hoeverre je hier op dit moment hinder van ondervindt?

Gemiddelde op een 10-puntsschaal, 0 = totaal geen hinder, 10 = extreem veel hinder
(Basis - Woont minder dan 10 km van energie-installatie vandaan, n verschilt per opt)

Kennis en houding | Informatiebehoefte

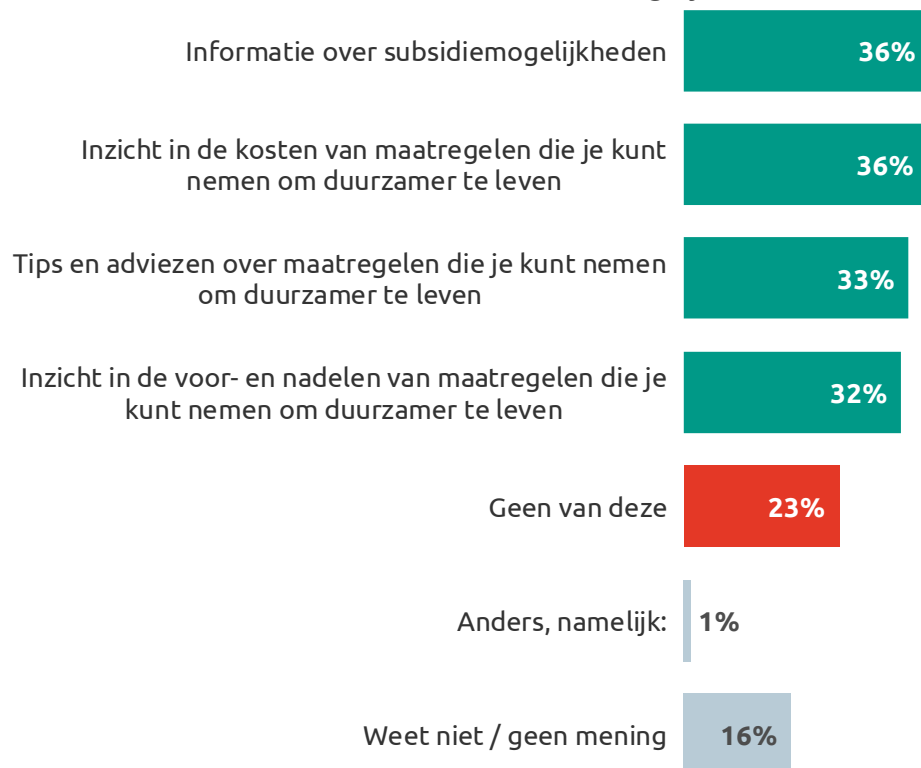
Zes op de tien hebben interesse in informatie over duurzaamheid

Ongeveer zes op de tien (62%) Nederlanders hebben interesse in informatie over duurzaamheid. Zij kijken voornamelijk naar de (lokale) overheid voor ontvangst van deze informatie: de helft (47%) ontvangt dit graag van de gemeenten en 37% van de Rijksoverheid. Ook voor voorlichtings- of belangenorganisaties ziet een derde (34%) een informerende rol weggelegd.

In welke informatie over duurzaamheid ben je geïnteresseerd?

(Basis - Groep A - NL rep, n=1.041)

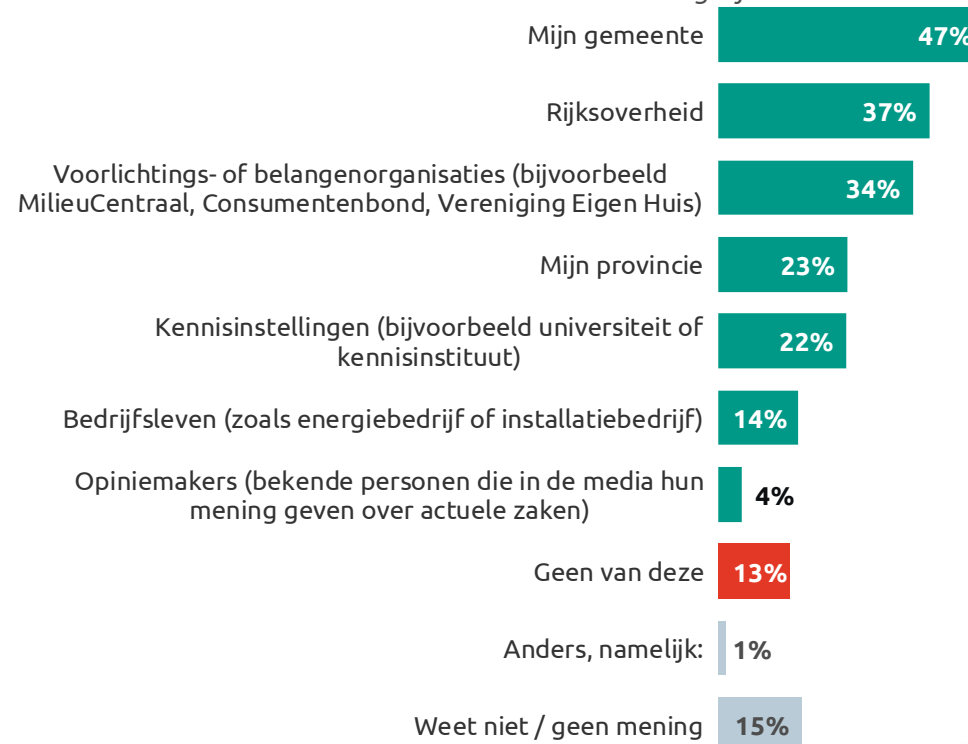
Meerdere antwoorden mogelijk

Van welke personen of organisaties zou je het liefst deze informatie over duurzaamheid ontvangen?

(Basis - Groep A - NL rep, n=1.041)

Meerdere antwoorden mogelijk

A hand is shown holding a glowing lightbulb. The lightbulb is the central focus, with a warm, yellow light emanating from it. Surrounding the lightbulb is a circular diagram composed of ten smaller circles, each containing a different icon. These icons represent various aspects of energy and the environment: a solar panel, a wind turbine, a sun, an oil pumpjack, a gas pump, a corn cob, a leaf with a water drop, a recycling symbol, a water drop, and a water wave. The background is a blurred image of city lights at night, with warm yellow and orange bokeh lights. A red diagonal shape is in the top right corner, and a teal horizontal band is across the middle.

Klimaatvriendelijk gedrag & motivatie

Gedrag & motivatie | Opzet & leeswijzer

In het huidige onderzoek zijn twintig duurzame maatregelen (ook wel: gedragsopties) voorgelegd, met de vraag of Nederlanders deze hebben genomen of niet; en indien niet, of zij de maatregel zouden willen nemen als zij hiertoe de mogelijkheid hadden. Over een aantal maatregelen zijn aanvullend verdiepende vragen gesteld (zoals redenen waarom een maatregel niet is genomen). Dit hoofdstuk behandelt de door Nederlandse burgers gegeven antwoorden voor al deze maatregelen.

Hieronder staan de voorgelegde gedragsopties. De opties die gemarkeerd zijn met een * zijn de maatregelen waarover verdiepende vragen zijn gesteld:

- een warmtepomp*
- een thermostaat waarmee je in kunt stellen dat de verwarming automatisch aanslaat om het huis op het gewenste moment op de juiste temperatuur te verwarmen (hierna: 'klokthermostaat')*
- een zonneboiler
- zonnepanelen op het eigen huis*
- een waterbesparende douchekop
- vloerisolatie
- spouwmuurisolatie
- dakisolatie*
- isolatieglas (HR++-glas)
- LED-lampen
- tochtstrips
- radiatorfolie
- deurdrangers
- minder vlees eten
- de fiets naar het werk nemen*
- het OV naar het werk nemen*
- afval scheiden
- deelnemen aan een duurzame energievoorziening of -initiatief
- in een elektrische auto rijden*
- minder vliegen

Dit hoofdstuk begint met het vergelijken van de verschillende gedragsopties en het bepalen van hun onderlinge potentie. Om tegemoet te komen aan de verscheidenheid aan gedragsopties worden ze vervolgens ook stuk voor stuk gepresenteerd (vanaf p. 53). Begonnen wordt met de gedragsopties waarover geen verdiepende vragen zijn gesteld. Hierbij staat aangegeven wat het aandeel Nederlanders is dat de gedragsoptie vertoont (frequentie). Daarnaast worden de resultaten getoond van een groep Nederlanders die het gedrag *niet* vertoont en hoe aantrekkelijk zij de gedragsoptie vinden (motivatie).¹ Vervolgens worden de gedragsopties getoond waarvoor verdiepende vragen zijn gesteld. Voor die gedragingen worden zowel de frequentie en motivatie, als de redenen waarom Nederlanders bepaald gedrag wel of niet vertonen (aanleidingen, barrières en triggers²) getoond (vanaf p. 65).

¹Deze motivatievraag is niet aan iedereen die het gedrag niet vertoont voorgelegd. Er is voor gekozen om respondenten maximaal acht gedragsopties voor te leggen die niet worden uitgevoerd, dit om de respondentenbelasting te beperken en de datakwaliteit te bevorderen, en daarmee een betrouwbaar beeld te krijgen van de aantrekkelijkheid van het gedrag.

²Respondenten kregen over maximaal vier gedragsopties aanvullende vragen over aanleidingen, triggers en barrières voorgelegd.

Gedrag & motivatie | Potentiebepaling

Om het Min. EZK te helpen bij het bepalen van een strategie van waar wel en waar niet op in te zetten als het gaat om het stimuleren van meer mensen tot meer klimaatvriendelijk gedrag, is het nodig om van de verschillende klimaatvriendelijke gedragsopties de relatieve potentie te bepalen. Bij het bepalen van de potentie hebben we naar verschillende factoren gekeken:

- Hoeveel mensen vertonen het gedrag en hoeveel niet (frequentie);
- In hoeverre mensen die de gedragingen niet vertonen hier de mogelijkheid toe hebben;
- In hoeverre mensen die de gedraging niet vertonen gemotiveerd zijn deze in de toekomst (mogelijk) wel te gaan vertonen (motivatie);
- Wat redenen zijn waarom mensen de gedragingen niet vertonen en of die barrières weggenomen kunnen worden;
- Wat de redenen zijn dat mensen gedragingen *wel* vertonen of denken te willen gaan vertonen, om te kijken of die triggers in de communicatie benadrukt kunnen worden om ook anderen in beweging te krijgen.

Voor deze potentiebepaling is een generalisatie nodig. De lijst met gedragsopties is echter zeer uiteenlopend en onderling niet goed te vergelijken. De vragen zijn anders gesteld, sommige gedragsopties kunnen ook *gedeeltelijk* worden uitgevoerd en de mogelijkheid van gedragsopties is afhankelijk van de persoonlijke situatie (bijvoorbeeld zonnepanelen op het dak zijn niet mogelijk als je geen eigen dak hebt). Aan enkele specifieke zaken is in de generalisatie tegemoet gekomen (zie p. 50), maar dit is niet mogelijk met alle bijzondere uitzonderingen. Daarnaast gaat het hier om zelfrapportage en om perceptie van de eigen situatie, en niet om de daadwerkelijke situatie. Zo kan het zijn dat iemand *denkt* een warmtepomp in zijn/haar huis te kunnen plaatsen, terwijl dit eigenlijk niet het geval *is*; of zegt iemand geen klokthermostaat te kunnen plaatsen, terwijl dit in de praktijk wel zou kunnen. Het gaat hier dus expliciet om een indicatie van de potentie.

Om tegemoet te komen aan de verscheidenheid aan gedragsopties presenteren we de gedragsopties stuk voor stuk, en naar onderwerp (frequentie, motivatie, en aanleidingen, barrières en triggers). De frequentiegrafiek laat zien hoeveel mensen dit gedrag wel en niet (denken te) vertonen, de motivatiegrafiek of zij die het gedrag niet vertonen hier wel toe te bewegen zouden zijn, en de overzichten van de aanleidingen, barrières en triggers – indien uitgevraagd – waarom zij bepaalde gedragingen wel of niet vertonen en wat hen hiertoe zou kunnen bewegen.

Gedrag & motivatie | Frequentie

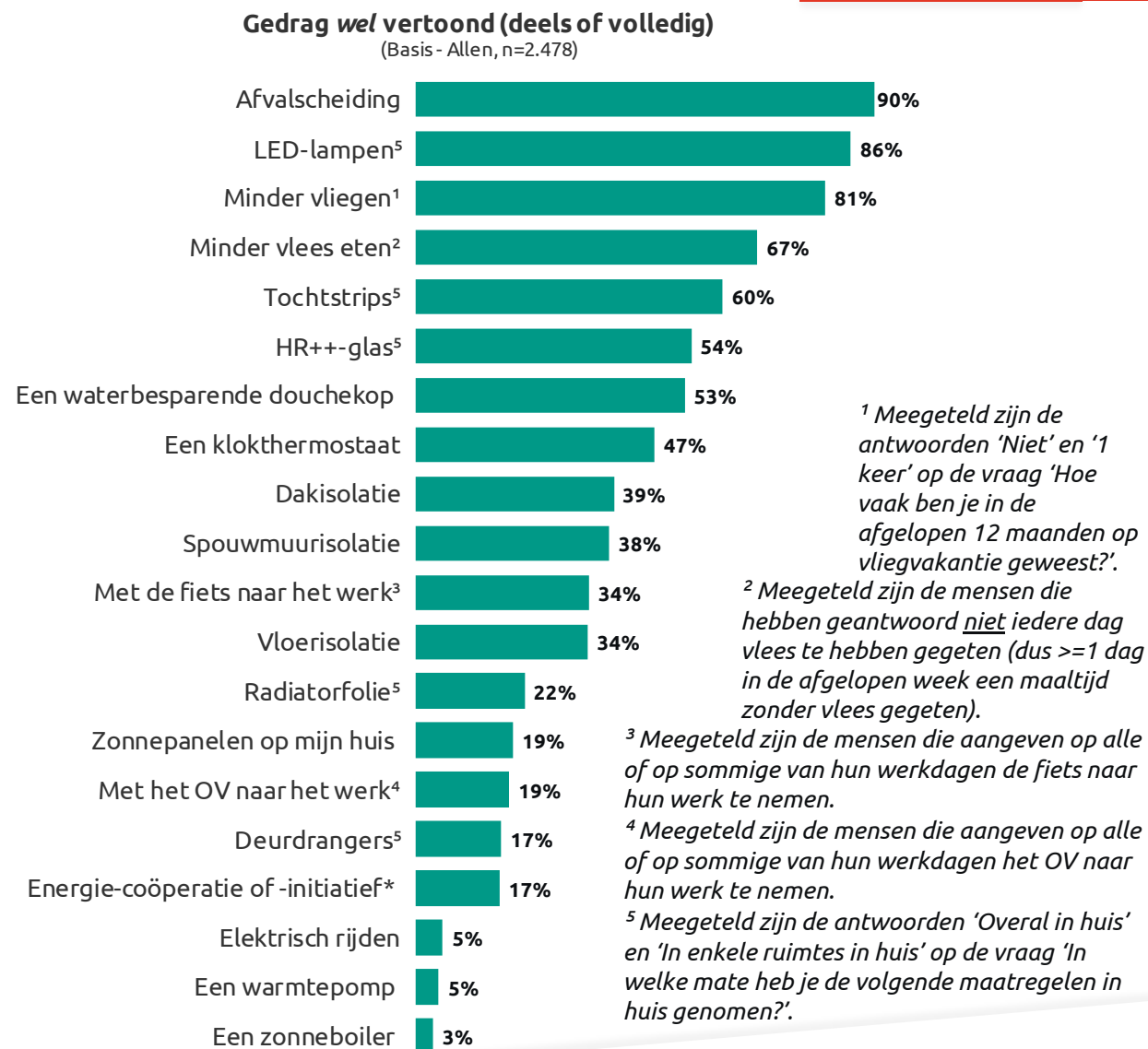
Als we kijken naar de twintig voorgelegde gedragingen die in dit onderzoek zijn meegenomen, geven de meeste Nederlanders aan dat zij:

- hun afval scheiden (90%),
- in huis LED-lampen hebben (in alle of in enkele ruimtes)⁵ (86%),
- en niet of 1x op vliegvakantie zijn geweest in de afgelopen 12 maanden¹ (81%).

Gedragingen die het minst voorkomen, zijn:

- het hebben van een zonneboiler (3%),
- het hebben van een warmtepomp (5%),
- en elektrisch rijden (5%).

Dit betekent echter niet dat er op de 'top 3' de minste en op de 'bottom 3' de meeste winst te behalen is. De potentie voor groei op deze gedragingen hangt (ook) af van of mensen die het gedrag nog niet vertonen hier de mogelijkheid toe hebben, of zij gemotiveerd zijn om dit (mogelijk) wel te gaan vertonen, en wat mogelijke barrières en triggers zijn voor het gedrag. Op de volgende pagina's worden deze factoren behandeld.

Gedrag & motivatie | Mogelijkheid

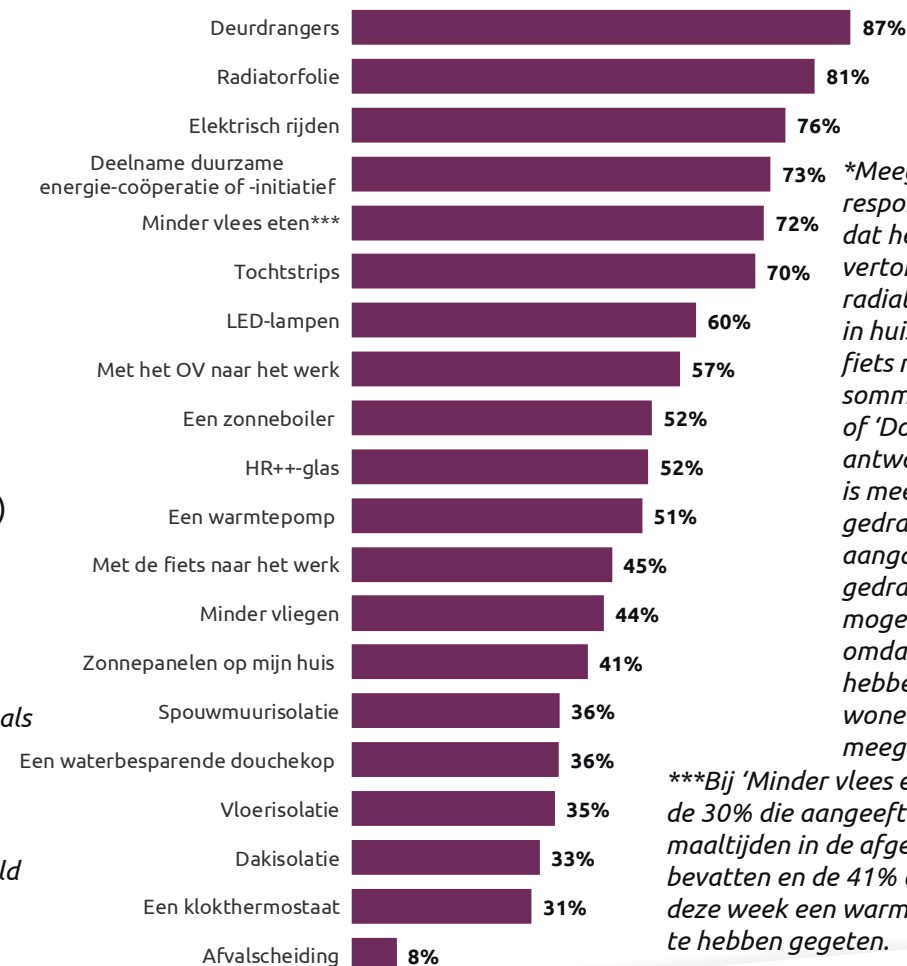
Als we kijken naar de hoeveelheid mensen die de gedragingen niet vertonen, maar hier wél de mogelijkheid toe hebben**, dan zien we een ander plaatje wat betreft potentiële groei van klimaatvriendelijk gedrag. De klimaatvriendelijke gedragingen die door de meeste Nederlanders niet (volledig) vertoond worden, terwijl zij dit wel denken te kunnen, zijn:

- het hebben van deurdrangers (87%),
- het hebben van radiatorfolie (81%),
- en elektrisch rijden (76%).

Een kleiner aandeel Nederlanders geeft aan dat het mogelijk is om te beginnen met afval scheiden (8%), een klokthermostaat plaatsen (31%) of dakisolatie aanbrengen (33%). Mogelijk is hier dus minder winst op te behalen. Echter, hier speelt perceptie een belangrijke rol. Zoals te zien is op p. 66, geeft 14% aan geen klokthermostaat te kunnen plaatsen omdat zij hier geen invloed op hebben (want huurhuis/appartement/geen eigen dak) en noemt 40% als barrière voor het plaatsen van een klokthermostaat dat zij een huurhuis hebben. Dit lijkt een onjuiste aanname: ook in (de meeste) huurappartement(en) kan de bewoner van het appartement er zelf voor kiezen een andere thermostaat aan te sluiten op de centrale verwarming.

***Bij verschillende gedragsopties is in de antwoordopties rekening gehouden met het feit dat deze in sommige situaties niet van toepassing of mogelijk zijn; iemand kan bijvoorbeeld niet elektrisch gaan rijden als hij of zij geen rijbewijs heeft, iemand in een huurhuis kan niet zomaar een warmtepomp plaatsen of spouwmuurisolatie aanbrengen. Respondenten die in deze vragen voor de antwoordoptie 'Niet mogelijk' hebben gekozen, zijn in deze bepaling van het potentieel niet meegenomen. Het gaat hier echter om perceptie van de (on)mogelijkheid, niet om of iemand daadwerkelijk (niet) de mogelijkheid heeft om bepaald gedrag te vertonen. Het blijft daarmee een indicatie van het potentieel.*

Gedrag *niet* vertoond (deels of volledig) én denken dat dit in hun situatie mogelijk is*
(Basis - Allen, n=2.478)

**Meegenomen zijn respondenten die aangeven dat het gedrag niet volledig te vertonen (bijvoorbeeld: radiatorfolie 'In enkele ruimtes in huis' of 'Nergens', of met de fiets naar het werk 'Op sommige van mijn werkdagen' of 'Doe ik niet'). Ook de antwoordcategorie 'Weet niet' is meegeteld als niet-vertoond gedrag. Als respondenten aangaven dat een bepaalde gedragsoptie voor hen niet mogelijk was (bijvoorbeeld omdat ze geen rijbewijs hebben of in een huurhuis wonen), zijn zij hier niet meegerekend.*

****Bij 'Minder vlees eten' zijn meegerekend: de 30% die aangeeft dat alle warme maaltijden in de afgelopen week vlees bevatten en de 41% die aangeeft 1-2 keer deze week een warme maaltijd zonder vlees te hebben gegeten.*

Gedrag & motivatie | Motivatie

De grafiek hiernaast toont in hoeverre mensen die de gedragingen niet vertonen, gemotiveerd zijn deze (mogelijk) wel te gaan vertonen als de mogelijkheid daartoe zich aandient.*

De hoogste motivatie zien we bij LED-lampen (74%), een waterbesparende douchekop (56%), bij tochtstrips (54%) en isolatieglas (53%). De laagste motivatie zien we bij deurdrangers (21%), vaker het OV in plaats van de auto naar het werk nemen (23%)*, deelnemen aan een duurzame energiecoöperatie of -initiatief (26%) en minder vliegen (26%).

Als we kijken naar specifieke gedragsopties die door de *meeste* mensen niet worden vertoond maar wel vertoond zouden kunnen worden, dan zien we dat bijvoorbeeld de motivatie om deurdrangers op deuren te zetten gemiddeld gezien laag is: van de mensen die geen deurdrangers hebben, zou 22% dit (zeker) *wel* willen, en zou 66% dit (zeker) *niet* willen.** Als we daarentegen kijken naar gedragsopties die door een kleiner aandeel mensen niet worden vertoond maar wel vertoond zouden kunnen worden, zien we juist dat de bereidwilligheid om bijvoorbeeld dakisolatie aan te brengen relatief hoog is: van de Nederlanders die geen dakisolatie hebben, zou 45% (misschien) *wel* dakisolatie willen plaatsen, en 29% (misschien) *niet*.

*Het gaat hier om zelfrapportage van een intentie, waarbij er over het algemeen een discrepantie bestaat tussen zeggen en doen. Het percentage dat daadwerkelijk tot actie over zal gaan indien de mogelijkheid zich aandient, zal lager liggen dan het percentage dat aangeeft dit te willen gaan doen.

***Al deze vragen zijn óók gesteld aan mensen die aangeven dat de gedragsoptie voor hen (op dit moment) niet mogelijk is. Motivatie is namelijk uitgevraagd met daarbij de mededeling: 'Stel, het kan'. Met de mogelijkheid dus verondersteld, in hoeverre willen Nederlanders dit? ***Deze vraag is gesteld aan mensen die op dit moment op sommige of op al hun werkdagen met de auto naar het werk gaan.*

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen?

(Basis - Voert het gedrag niet (volledig) uit en maatregel is voorgelegd**)

■ Zeker wel ■ Ik denk het wel ■ Ik denk het niet ■ Zeker niet ■ Weet niet / geen mening

Gedrag & motivatie | Potentie

Al met al kunnen we constateren dat er **relatief veel groeipotentie** zit bij de gedragsopties:

- **LED-lampen:** 60% heeft deze niet (overal) in huis, maar denkt dit wel te kunnen doen; 74% van hen zou dit ook willen (16% *niet*).*
- **Tochtstrips:** 70% heeft deze niet (overal) in huis, maar denkt dat dit wel zou kunnen; 55% van hen zou dit ook willen (31% juist *niet*).*
- **Minder vlees eten:** 72% heeft in de afgelopen week 5-7 dagen vlees gegeten bij hun warme maaltijd; 40% van hen zou vaker vleesloos willen eten.
- **Isolatieglas:** 52% heeft dit niet (overal) in huis, maar denkt dit wel te kunnen doen; 56% van hen zou dit wel willen (27% juist *niet*).*
- **De fiets (in plaats van de auto) naar het werk nemen:** 38% gaat soms of altijd met de auto naar het werk**; 47% van hen geeft aan wel met de fiets te willen als dit mogelijk zou zijn.
- **Een waterbesparende douchekop:** 36% heeft deze niet in huis, maar denkt deze wel te kunnen plaatsen; 56% van hen zou dit ook willen (28% *niet*).*

Hoe dit potentieel dan bereikt kan worden, hangt af van de triggers en barrières die bij de verschillende gedragsopties een rol spelen.

**Let op: deze percentages wijken af van de percentages op de vorige pagina: daar (en verderop in de rapportage) gaat het steeds over het percentage dat, als het kon, een bepaalde zou willen nemen van de groep die dit nog niet doet inclusief zij die aangeven dat dit op dit moment niet mogelijk is, terwijl op deze pagina alleen gekeken is naar de groep die aangeeft te denken dat zij deze maatregel zouden kunnen nemen.*

***33% van degenen die soms of altijd met de auto naar het werk gaan, woont binnen een straal van 7,5km afstand tot zijn/haar werk en zou dus potentieel kunnen fietsen.*

Relatief minder groei valt te verwachten bij:

- **Afval scheiden:** een relatief kleine groep van 8% doet dit (nog) niet terwijl ze zeggen dit wel te kunnen, 40% van hen zou dit ook *niet* willen.*
- **Minder vliegen:** 44% gaat op vliegvakantie; 61% van hen wil dit ook *niet* minderen.
- **Het OV (in plaats van de auto) naar het werk nemen:** 38% gaat soms of altijd de auto naar het werk; 70% van hen zou, als dit kan, *niet* als alternatief met het OV willen.
- **Een warmtepomp:** 51% heeft geen warmtepomp terwijl dit eventueel wel mogelijk zou zijn; 44% van hen zou dit wel willen (en 36% juist *niet*).*
- **Een zonneboiler:** 52% heeft geen zonneboiler terwijl dit eventueel wel mogelijk zou zijn; 43% zou dit wel willen (en 40% juist *niet*).*
- **Deurdrangers:** hoewel 87% van de Nederlanders niet (overal) deurdrangers in huis heeft en wel de mogelijkheid daartoe ziet, ligt de bereidheid om dit te doen laag: 68% van hen zou dit niet (overal) in huis willen.*

Op de volgende pagina's staat per gedragsoptie zowel de frequentie als de motivatie weergegeven. We beginnen de maatregelen waarover geen verdiepende vragen zijn gesteld. Vervolgens tonen we de maatregelen waarvoor verdiepende vragen zijn gesteld*** en presenteren we voor die maatregelen zowel de frequentie en motivatie, als ook de aanleidingen, barrières en triggers.

****Het gaat om de gedragsopties: warmtepomp, klokthermostaat, zonnepanelen, spouwmuurisolatie, dakisolatie, fiets- en OV-gebruik voor woon-werkverkeer, en in een elektrische auto rijden.*

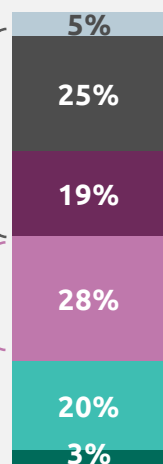
Gedrag & motivatie | Zonneboiler

Een op de vijf denkt dat een zonneboiler mogelijk is in huis

Welke van de volgende maatregelen heb je thuis of zijn op jouw huishouden van toepassing?
(Basis - Allen, n=2.478)

44% geeft aan dat een zonneboiler *niet mogelijk* is in hun huis

Drie op de tien (28%) *weten niet* of een zonneboiler in hun woning mogelijk is

Een zonneboiler

- Weet ik niet
- Heb ik niet en ik heb hier geen invloed op (want huurhuis/appartement/geen eigen dak)
- Heb ik niet en kan ook niet in mijn huis
- Heb ik niet en ik weet niet of het kan in mijn huis
- Heb ik niet maar zou wel kunnen
- Heb ik wel

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen?
(Basis - Groep B, heeft *niet* aangegeven een zonneboiler te hebben en maatregel is voorgelegd, n=636)*

Een zonneboiler aanschaffen

■ Zeker niet ■ Ik denk het niet ■ Ik denk het wel ■ Zeker wel ■ Weet niet / geen mening

Van de Nederlanders die *niet* hebben aangegeven een zonneboiler te hebben (97%), geeft 45% aan dat zij de maatregel (zeker) *niet* zouden willen als ze de mogelijkheid hiertoe hadden. 38% denkt of weet zeker dat ze dit *wel* zouden willen.

Gegeven uitleg bij zonneboiler: een zonneboiler is een systeem dat zonlicht gebruikt om water te verwarmen.

**Deze vraag is gesteld aan iedereen die niet voor de antwoordoptie 'Heb ik wel' heeft gekozen bij de vraag of zij deze maatregel thuis hebben of dat deze van toepassing is op hun huishouden. Dit betekent dat mensen die 'Heb ik niet maar zou wel kunnen', 'Heb ik niet en ik weet niet of het kan in mijn huis', 'Heb ik niet en kan ook niet in mijn huis', 'Heb ik niet en ik heb hier geen invloed op (want huurhuis/appartement/geen eigen dak)' of 'Weet niet' hebben geantwoord, potentieel deze vraag voorgelegd hebben gekregen. Dit geldt voor alle hierop volgende gedragsopties.*

Gedrag & motivatie | Waterbesparende douchekop

Helpt heeft waterbesparende douchekop

Welke van de volgende maatregelen heb je thuis of zijn op jouw huishouden van toepassing?
(Basis - Allen, n=2.478)

10% denkt dat een waterbesparende douchekop *niet mogelijk* is in hun huis

De helft van de Nederlanders (53%) geeft aan een waterbesparende douchekop te hebben

Een waterbesparende douchekop

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen?
(Basis - Groep B, heeft *niet* aangegeven een waterbesparende douchekop te hebben en maatregel is voorgelegd, n=678)

Een waterbesparende douchekop aanschaffen

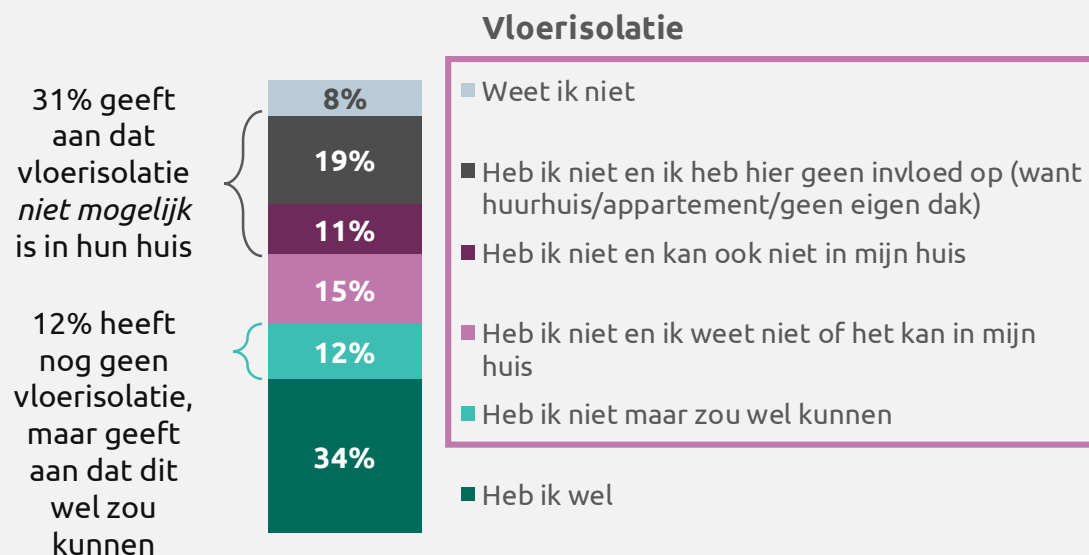
Van de Nederlanders die *niet* hebben aangegeven een waterbesparende douchekop te hebben (47%), geeft 56% aan dat zij de maatregel (zeker) zouden willen als ze (wisten dat ze) hier de mogelijkheid toe hadden (28% zou dit *niet* willen).

Gegeven uitleg bij waterbesparende douchekop: een waterbesparende douchekop, ook spaardouchekop genoemd, laat minder water per minuut door, waardoor je per douche minder water verbruikt.

Gedrag & motivatie | Vloerisolatie

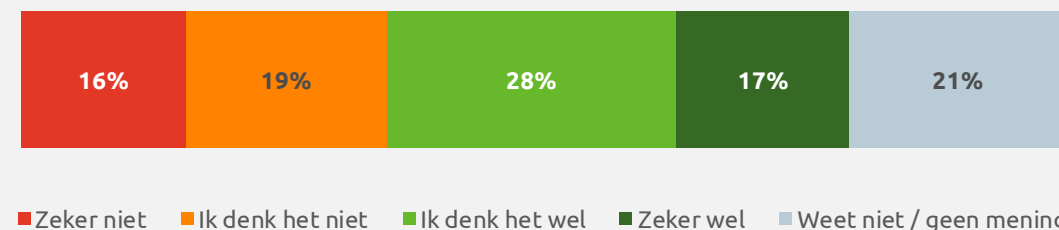
Een derde heeft vloerisolatie in huis

Welke van de volgende maatregelen heb je thuis
of zijn op jouw huishouden van toepassing?
(Basis - Allen, n=2.478)

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen?
(Basis - Groep B, heeft niet aangegeven vloerisolatie te hebben en maatregel is voorgelegd, n=699)

Vloerisolatie aanbrengen

Van de Nederlanders die *niet* hebben aangegeven vloerisolatie te hebben (66%), geeft 21% aan niet te weten of zij de maatregel zouden willen als ze de mogelijkheid hiertoe hadden. 44% geeft aan dit (eventueel) wel te willen; 35% niet.

Gegeven uitleg bij vloerisolatie: isolatiemateriaal op of onder de vloer of op de bodem van de kruipruimte van het huis.

Gedrag & motivatie | Isolatieglas

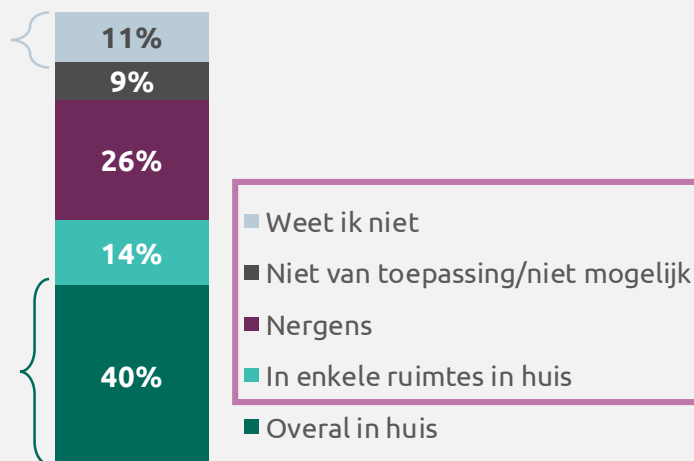
Helft zou HR++-glas willen

In welke mate heb je de volgende maatregelen in huis genomen?
(Basis - Allen, n=2.478)

HR++-glas

11% geeft aan niet te weten of ze HR++-glas hebben

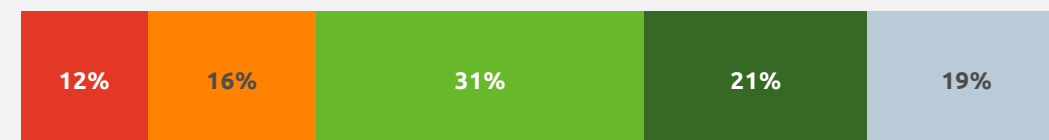
40% geeft aan overal in huis HR++-glas te hebben

■ Weet ik niet
■ Niet van toepassing/niet mogelijk
■ Nergens
■ In enkele ruimtes in huis
■ Overal in huis

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen?
(Basis - Groep B, heeft niet overal HR++-glas en maatregel is voorgelegd, n=709)*

HR++-glas plaatsen

■ Zeker niet ■ Ik denk het niet ■ Ik denk het wel ■ Zeker wel ■ Weet niet / geen mening

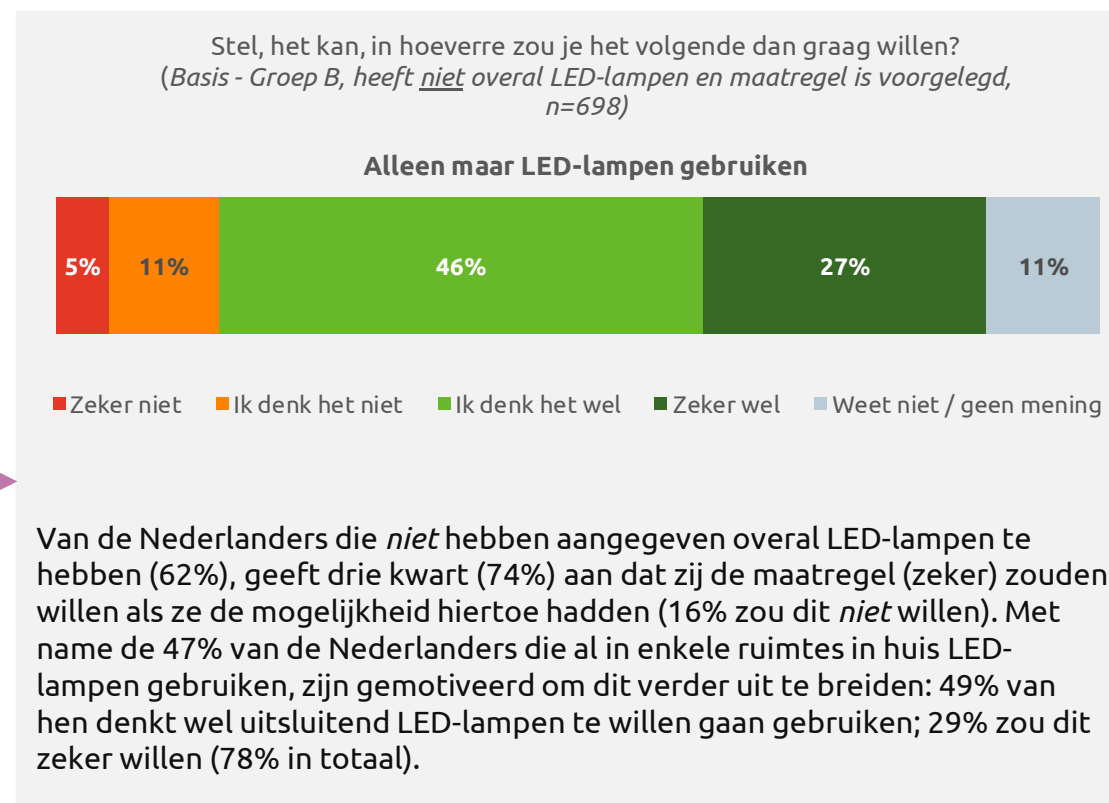
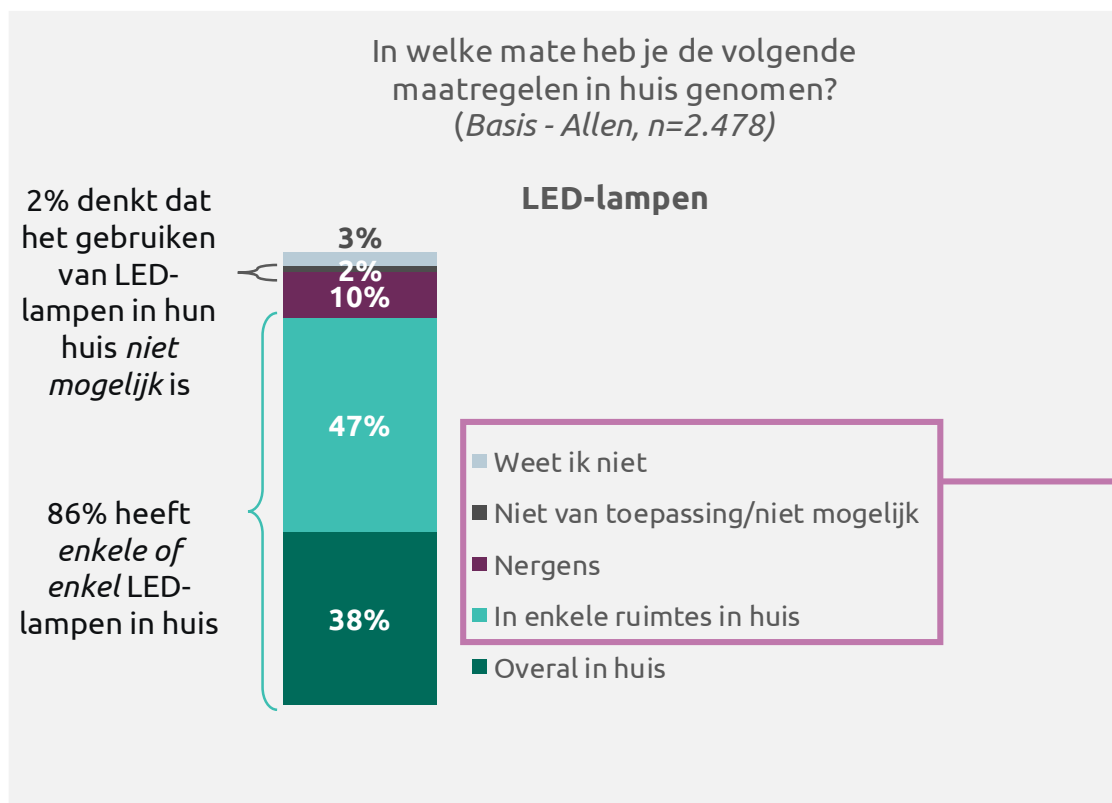
Van de Nederlanders die *niet* hebben aangegeven overal HR++-glas te hebben (60%), geeft de helft (53%) aan dat zij de maatregel (zeker) zouden willen als ze de mogelijkheid hiertoe hadden (28% zou dit *niet* willen). Nederlanders die al in enkele ruimtes in huis isolatieglas hebben (14%), zijn het vaakst gemotiveerd om dit ook in andere ruimtes te doen: 70% van hen zegt dit wel te willen (25% zeker wel; 44% denkt het wel).

Gegeven uitleg bij isolatieglas: hierbij gaat het om HR++-glas, niet om dubbel glas.

*Deze vraag is gesteld aan iedereen die niet voor de antwoordoptie 'Overal in huis' heeft gekozen bij de vraag in welke mate zij deze maatregel in huis hebben genomen. Dit betekent dat mensen die 'In enkele ruimtes in huis', 'Nergens', 'Niet van toepassing/niet mogelijk' of 'Weet ik niet' hebben geantwoord, potentieel deze vraag voorgelegd hebben gekregen. Dit geldt voor alle hierop volgende gedragsopties.

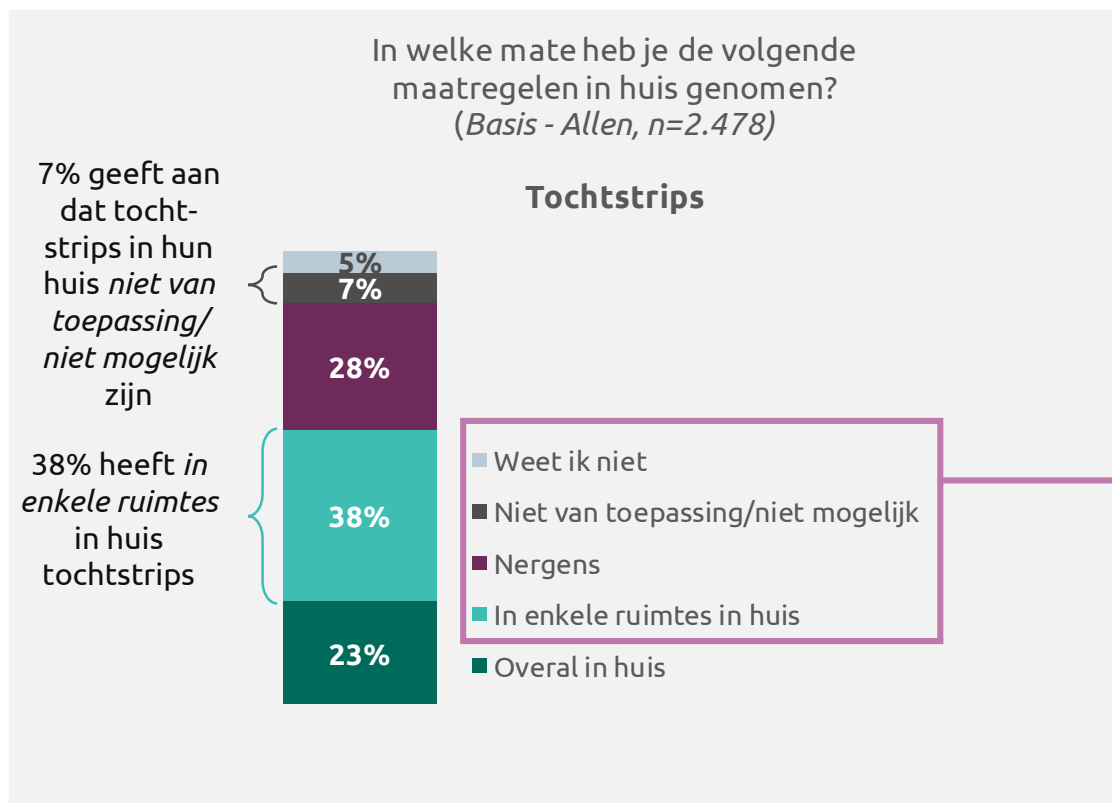
Gedrag & motivatie | LED-lampen

Ruime meerderheid (86%) gebruikt al LED-lampen; drie kwart (74%) wil ze

Gedrag & motivatie | Tochtstrips

Drie kwart heeft niet (overal) tochtstrips

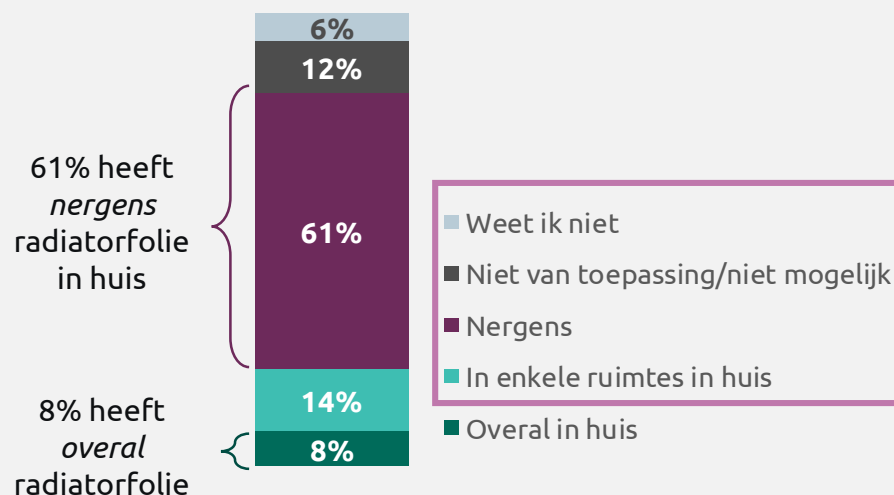
Gegeven uitleg bij tochtstrips: een tochtstrip is een strook die je kunt plaatsen in kieren van ramen en deuren om tocht tegen te gaan.

Gedrag & motivatie | Radiatorfolie

Zes op de tien hebben nergens radiatorfolie

In welke mate heb je de volgende maatregelen in huis genomen?
(Basis - Allen, n=2.478)

Radiatorfolie

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen?
(Basis - Groep B, heeft niet overal radiatorfolie en maatregel is voorgelegd, n=650)

Radiatorfolie bij al mijn radiatoren aanbrengen

Van de Nederlanders die *niet* hebben aangegeven overal radiatorfolie te hebben (92%), geven circa vier op de tien (44%) aan dat zij de maatregel (zeker) niet zouden willen als ze de mogelijkheid hiertoe hadden (40% zou dit *wel* willen). De motivatie is hoger bij mensen die radiatorfolie gebruiken: 65% van hen zou dit *wel* willen uitbreiden (22% zeker wel; 43% denkt van wel).

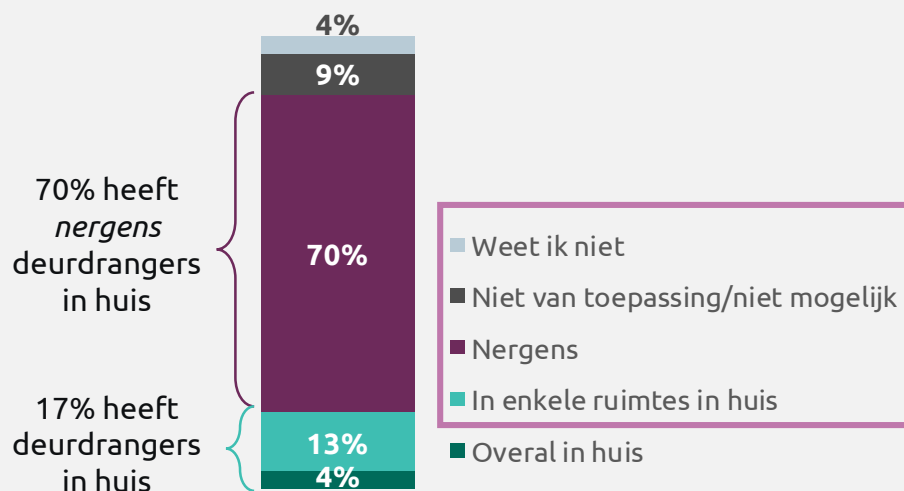
Gegeven uitleg bij radiatorfolie: radiatorfolie is een folie die je achter of op je radiatoren kunt aanbrengen, zodat de warmte die de radiator aan de achterkant geeft, niet verloren gaat, maar ook gebruikt wordt om de ruimte te verwarmen.

Gedrag & motivatie | Deurdrangers

96% heeft niet (overal) deurdrangers, drie kwart daarvan wil ze ook niet

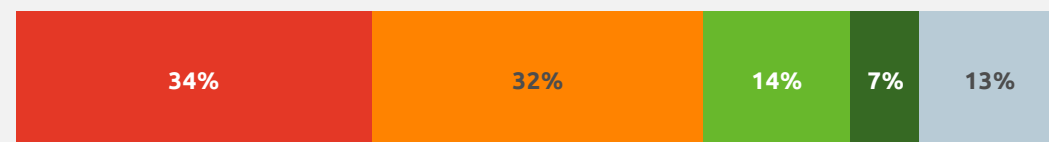
In welke mate heb je de volgende maatregelen in huis genomen?
(Basis - Allen, n=2.478)

Deurdrangers

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen?
(Basis - Groep B, heeft niet overal deurdrangers en maatregel is voorgelegd, n=641)

Deurdrangers op mijn deuren zetten

■ Zeker niet ■ Ik denk het niet ■ Ik denk het wel ■ Zeker wel ■ Weet niet / geen mening

Van de Nederlanders die *niet* hebben aangegeven overal deurdrangers te hebben (96%), geeft twee derde (66%) aan dat zij de maatregel (zeker) niet zouden willen als ze de mogelijkheid hiertoe hadden (21% zou dit *wel* willen). Van de Nederlanders die al op enkele deuren in huis deurdrangers geplaatst hebben (13%) zou ongeveer de helft (51%) *wel* meer deurdrangers willen plaatsen.

Gegeven uitleg bij deurdrangers: een deurdranger is een mechaniek dat aan de bovenkant van een deur wordt gemonteerd en ervoor zorgt dat de deur na opening automatisch sluit.

Gedrag & motivatie | Maaltijden zonder vlees

67% heeft afgelopen week minstens één maaltijd zonder vlees gegeten

Als je kijkt naar de afgelopen week, hoeveel dagen heb je een warme maaltijd zonder vlees gegeten?
(Basis - Allen, n=2.478)

30% heeft *iedere dag* een warme maaltijd met vlees gegeten

26% heeft minstens de helft van de week een warme maaltijd zonder vlees gegeten

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen?
(Basis - Groep B, heeft niet aangegeven de afgelopen week alle warme maaltijden zonder vlees te hebben gegeten en maatregel is voorgelegd, n=644)*

Minder vlees eten

■ Zeker niet ■ Ik denk het niet ■ Ik denk het wel ■ Zeker wel ■ Weet niet / geen mening

Van de Nederlanders die *niet* aangeven dat al hun warme maaltijden afgelopen week zonder vlees waren (95%*), geeft circa de helft (47%) aan dat zij minder vlees zouden willen eten als ze de mogelijkheid hiertoe hadden (46% zou dit *niet* willen). Nederlanders die in de afgelopen week alle dagen vlees hebben gegeten bij hun warme maaltijd zijn minder bereid minder vlees te eten: 20% van hen geeft aan (zeker) wel minder vlees te willen gaan eten (vs. 72% die dit (zeker) *niet* zou willen). Nederlanders die al minstens 1 dag per week geen vlees eten, zijn juist vaker gemotiveerd om minder vlees te eten: 62% van hen geeft aan dat zij minder vlees zouden willen eten (vs. 32% zou dit *niet* willen).

**Deze vraag is gesteld aan iedereen die niet 'Al mijn warme maaltijden deze week waren zonder vlees' heeft geantwoord. Dit betekent dat mensen die 'Geen enkele van mijn warme maaltijden deze week waren zonder vlees', '1-2 dagen [...]', '3-4 dagen [...]', '5-6 dagen [...]', of 'Weet niet/geen mening' hebben geantwoord, potentieel deze vraag voorgelegd hebben gekregen.*

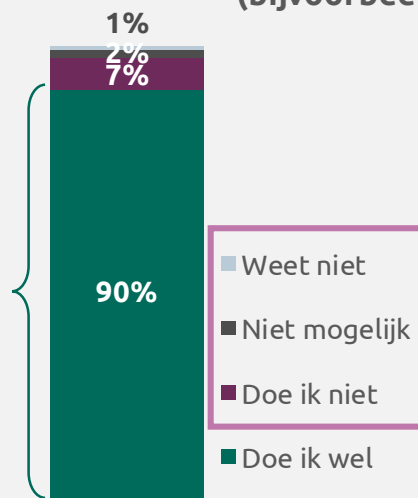
Gedrag & motivatie | Afval scheiden

90% scheidt afval

Zijn de volgende uitspraken op jou van toepassing?
(Basis - Allen, n=2.478)

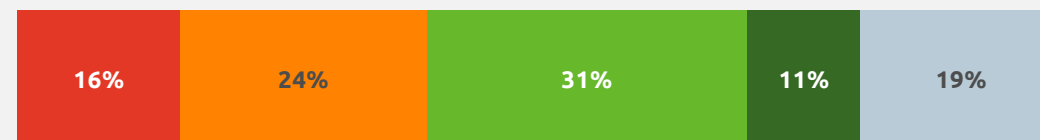
**Ik scheid mijn afval
(bijvoorbeeld glas, papier, plastic)**

90% geeft
aan zijn/haar
afval te
scheiden

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen?
(Basis - Groep B, heeft niet aangegeven afval te scheiden en maatregel is
voorgelegd, n=135)*

Mijn afval beter scheiden

■ Zeker niet ■ Ik denk het niet ■ Ik denk het wel ■ Zeker wel ■ Weet niet / geen mening

Van de Nederlanders die *niet* aangeven dat zij hun afval scheiden (10%),
geeft 39% aan dat zij dat (zeker) *niet* zouden willen als ze de mogelijkheid
hiertoe hadden (42% zou dit *wel* willen).

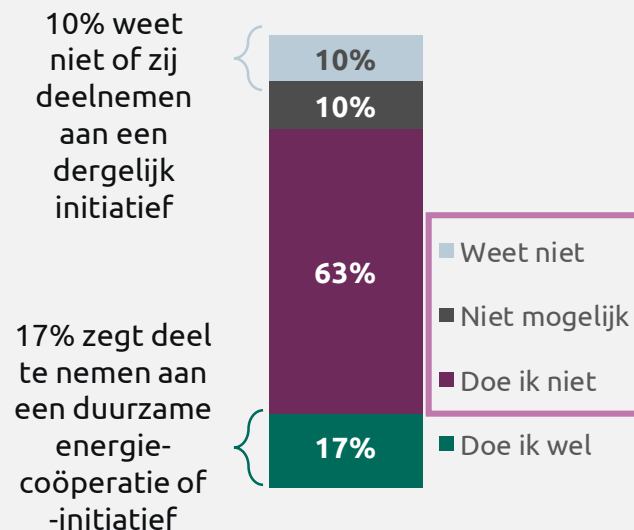
**Deze vraag is gesteld aan iedereen die niet voor de antwoordoptie 'Doe ik wel' heeft gekozen bij de vraag of deze uitspraken op hen van toepassing zijn. Dit betekent dat mensen die 'Doe ik niet', 'Niet mogelijk', of 'Weet niet' hebben geantwoord, potentieel deze vraag voorgelegd hebben gekregen. Dit geldt voor alle hierop volgende gedragsopties.*

Gedrag & motivatie | Duurzame energiecoöperatie

Een op de tien weet niet of zij deelnemen aan een duurzame energiecoöperatie

Zijn de volgende uitspraken op jou van toepassing?
(Basis - Allen, n=2.478)

Ik neem deel aan een duurzame energiecoöperatie of -initiatief

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen?
(Basis - Groep B, heeft niet aangegeven deel te nemen aan een duurzame energiecoöperatie of -initiatief en maatregel is voorgelegd, n=635)

Deelnemen aan een duurzame energiecoöperatie of -initiatief

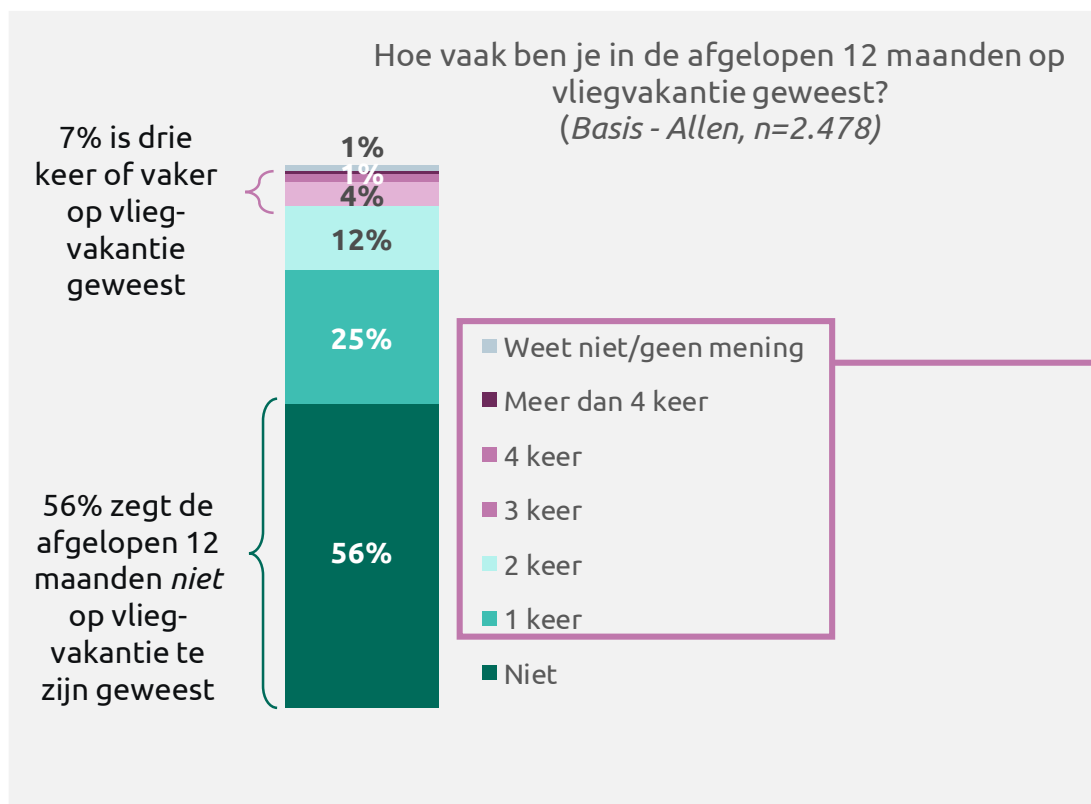
■ Zeker niet ■ Ik denk het niet ■ Ik denk het wel ■ Zeker wel ■ Weet niet / geen mening

Van de Nederlanders die *niet* aangeven dat zij deelnemen aan een duurzame energiecoöperatie of -initiatief (83%), geeft de helft (49%) aan dat zij (zeker) *niet* zouden willen deelnemen als ze de mogelijkheid hiertoe hadden (26% zou dit *wel* willen).

Gegeven uitleg bij een duurzame energiecoöperatie of -initiatief: hiermee bedoelen we een initiatief waar je samen met andere mensen investeert in duurzame energie of energiebesparing.

Gedrag & motivatie | Minder vliegen

Helft (56%) is niet op vliegvakantie geweest

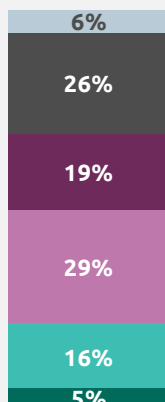
**Deze vraag is gesteld aan iedereen die niet 'Niet' heeft geantwoord op de vraag hoe vaak zij in de afgelopen 12 maanden op vliegvakantie zijn geweest. Dit betekent dat mensen die "1 keer", "2 keer", "3 keer", "4 keer", "Meer dan 4 keer" of "Weet niet/geen mening" hebben geantwoord, potentieel deze vraag voorgelegd hebben gekregen.*

Gedrag & motivatie | Warmtepomp

Kosten, mogelijke besparing en kennis grootste triggers en barrières

Welke van de volgende maatregelen heb je thuis of zijn op jouw huishouden van toepassing? (Basis - Allen, n=2.478)

45% geeft aan dat een warmtepomp niet mogelijk is in hun huis

Een warmtepomp

■ Weet ik niet

■ Heb ik niet en ik heb hier geen invloed op (want huurhuis/appartement/geen eigen dak)

■ Heb ik niet en kan ook niet in mijn huis

■ Heb ik niet en ik weet niet of het kan in mijn huis

■ Heb ik niet maar zou wel kunnen

■ Heb ik wel

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen? (Basis - Groep B, heeft niet aangegeven een warmtepomp te hebben en maatregel is voorgelegd, n=1.070)

Een warmtepomp aanschaffen

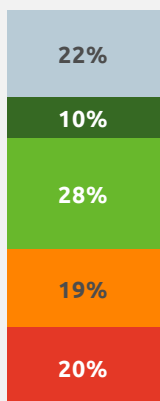
■ Weet niet / geen mening

■ Zeker wel

■ Ik denk het wel

■ Ik denk het niet

■ Zeker niet

Barrières - top 5**

(Basis - Groep B, heeft maatregel niet én vraag is voorgelegd, n=706)

1 Ik heb een huurwoning: **27%**

2 Ik denk dat een warmtepomp te duur is voor mij: **24%**

3 Ik weet niet of ik de kosten voor een warmtepomp (snel genoeg) terugverdien: **18%**

4 Ik weet er te weinig van: **13%**

5 Ik heb er geen vertrouwen in dat mijn huis goed genoeg verwarmd wordt met een warmtepomp: **12%**

Aanleidingen - top 5**

(Basis - Groep B, heeft maatregel én vraag is voorgelegd n=58*)

1 Het zat al in het huis toen ik het kocht/ging huren: **64%**

2 Omdat het mij een gevoel van vrijheid en onafhankelijkheid geeft: **11%**

3 Omdat ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat: **10%**

4 Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan: **9%**

5 Omdat ik er subsidie voor kreeg: **8%**

**Let op: resultaat is indicatief wegens lage aantal waarnemingen*

Triggers - top 5**

(Basis - Groep B, heeft maatregel niet, maar zou de maatregel wel willen als het kan én vraag is voorgelegd, n=366)

1 Als het mij geen (extra) geld kost: **46%**

2 Als ik er subsidie voor krijg: **33%**

3 Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat: **32%**

4 Als ik er meer van weet: **24%**

5 Als het makkelijk is om te doen: **20%**

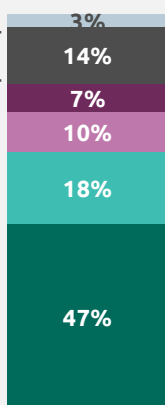
Gegeven uitleg bij warmtepomp: een warmtepomp is een alternatief voor een cv-ketel. Een warmtepomp werkt op stroom. Hij haalt warmte uit de lucht, bodem of het grondwater en verwarmt zo je huis. Het gaat hier niet over warmtenet/stadsverwarming.

Gedrag & motivatie | Klokthermostaat

Huurhuis door 40% genoemd als barrière

Welke van de volgende maatregelen heb je thuis of zijn op jouw huishouden van toepassing? (Basis - Allen, n=2.478)

14% zegt geen klokthermostaat te kunnen plaatsen omdat ze dit niet zelf kunnen bepalen in hun huis

Een klokthermostaat

■ Weet ik niet

■ Heb ik niet en ik heb hier geen invloed op (want huurhuis/appartement/geen eigen dak)

■ Heb ik niet en kan ook niet in mijn huis

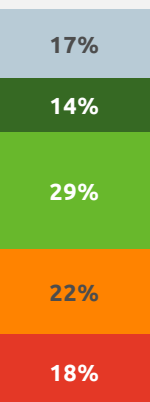
■ Heb ik niet en ik weet niet of het kan in mijn huis

■ Heb ik niet maar zou wel kunnen

■ Heb ik wel

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen? (Basis - Groep B, heeft niet aangegeven een klokthermostaat te hebben en maatregel is voorgelegd, n=733)

Een klokthermostaat plaatsen

■ Weet niet / geen mening

■ Zeker wel

■ Ik denk het wel

■ Ik denk het niet

■ Zeker niet

Barrières - top 5**

(Basis - Groep B, heeft maatregel niet én vraag is voorgelegd, n=733)

1 Ik heb een huurwoning: **40%**

2 Ik wil gewoon zelf de verwarming hoger of lager zetten: **24%**

3 Ik vraag me af of ik daar wel energie mee bespaar: **12%**

4 Ik weet er te weinig van: **8%**

5 Ik denk dat een klokthermostaat te duur is: **5%**

Aanleidingen - top 5**

(Basis - Groep B, heeft maatregel én vraag is voorgelegd n=622)

1 Dit deed ik altijd al: **40%**

2 Omdat ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat: **23%**

3 Omdat het het wonen prettiger maakt: **16%**

4 Omdat het mijn leven makkelijker maakt: **15%**

5 Omdat het makkelijk is om te doen: **15%**

Triggers - top 5**

(Basis - Groep B, heeft maatregel niet, maar zou de maatregel wel willen als het kan én vraag is voorgelegd, n=315)

1 Als het mij geen (extra) geld kost: **35%**

2 Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat: **35%**

3 Als het makkelijk is om te doen: **24%**

4 Als ik er meer van weet: **18%**

5 Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan: **17%**

Gegeven uitleg bij klokthermostaat: een thermostaat waarmee je in kunt stellen dat de verwarming automatisch aanslaat om het huis op het gewenste moment op de juiste temperatuur te verwarmen.

Gedrag & motivatie | Zonnepanelen op het huis

Geld belangrijkste stimulans om zonnepanelen te nemen

Welke van de volgende maatregelen heb je thuis of zijn op jouw huishouden van toepassing? (Basis - Allen, n=2.478)

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen? (Basis - Groep B, heeft niet aangegeven zonnepanelen te hebben en maatregel is voorgelegd, n=1.061)

Barrières - top 5**

(Basis – Groep B, heeft maatregel niet én vraag is voorgelegd, n=754)

- 1 Ik heb een huurwoning: **31%**
- 2 Ik denk dat zonnepanelen te duur zijn voor mij: **14%**
- 3 Ik heb geen eigen dak/woon in een appartement: **14%**
- 4 Ik weet niet of ik de kosten (snel genoeg) terugverdien: **12%**
- 5 Ik wil liever nog even wachten, de toekomst brengt vast goedkopere/ betere opties: **12%**

Aanleidingen - top 5**

(Basis – Groep B, heeft maatregel én vraag is voorgelegd n=300)

- 1 Omdat het mij geld oplevert: **47%**
- 2 Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan: **33%**
- 3 Omdat ik er subsidie voor kreeg: **23%**
- 4 Er zaten al zonnepanelen op het huis toen ik het kocht/ging huren: **15%**
- 5 Omdat ik er meer over te weten kwam: **14%**

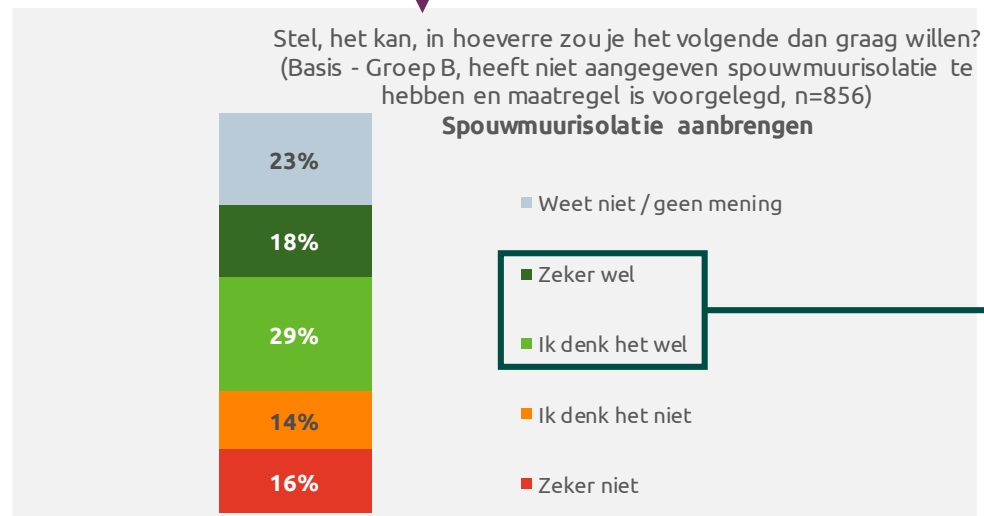
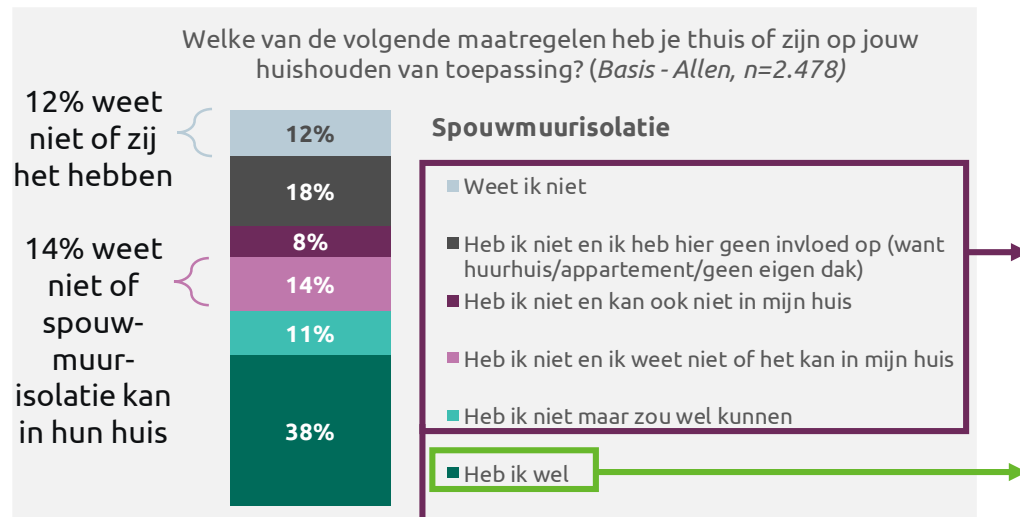
Triggers - top 5**

(Basis – Groep B, heeft maatregel niet, maar zou de maatregel wel willen als het kan én vraag is voorgelegd, n=425)

- 1 Als het mij geen (extra) geld kost: **34%**
- 2 Als het mij geld oplevert: **33%**
- 3 Als ik er subsidie voor krijg: **31%**
- 4 Als ik een huis krijg waarin ik dat zelf kan bepalen: **21%**
- 5 Als ik er meer van weet: **18%**

Gedrag & motivatie | Spouwmuurisolatie

Gebrek aan kennis, ook van kosten, belangrijkste barrière

Barrières - top 5**

(Basis - Groep B, heeft maatregel niet én vraag is voorgelegd, n=856)

- 1 Ik heb een huurwoning: **39%**
- 2 Ik weet er te weinig van: **13%**
- 3 Ik weet niet of ik de kosten (snel genoeg) terugverdien: **10%**
- 4 Ik denk dat spouwmuurisolatie te duur is voor mij: **8%**
- 5 In mijn huis kan geen spouwmuurisolatie worden aangebracht, dit heb ik uitgezocht: **8%**

Aanleidingen - top 5**

(Basis - Groep B, heeft maatregel én vraag is voorgelegd n=544)

- 1 Het zat al in het huis toen ik het kocht/ging huren: **67%**
- 2 Omdat ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat: **13%**
- 3 Omdat het het wonen prettiger maakt: **9%**
- 4 Omdat ik toch al ging verbouwen aan het huis: **5%**
- 5 Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan: **4%**

Triggers - top 5**

(Basis - Groep B, heeft maatregel niet, maar zou de maatregel wel willen als het kan én vraag is voorgelegd, n=387)

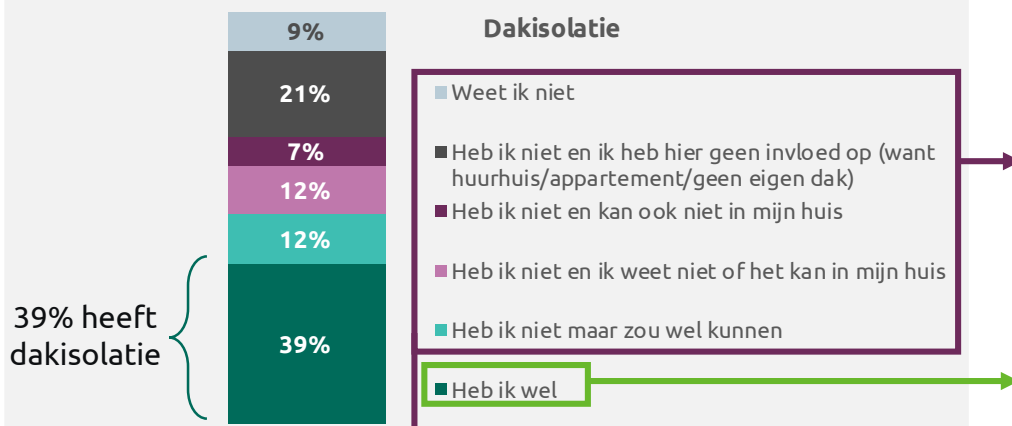
- 1 Als het mij geen (extra) geld kost: **28%**
- 2 Als ik er subsidie voor krijg: **23%**
- 3 Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat: **21%**
- 4 Als ik er meer van weet: **16%**
- 5 Als het makkelijk is om te doen: **15%**

Gegeven uitleg bij spouwmuurisolatie: isolatiemateriaal tussen de binnen- en buitenmuur.

Gedrag & motivatie | Dakisolatie

Kosten vormen een barrière om dakisolatie te nemen

Welke van de volgende maatregelen heb je thuis of zijn op jouw huishouden van toepassing? (Basis - Allen, n=2.478)

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen? (Basis - Groep B, heeft niet aangegeven dakisolatie te hebben en maatregel is voorgelegd, n=835)

Barrières - top 5**

(Basis - Groep B, heeft maatregel niet én vraag is voorgelegd, n=835)

- 1 Ik heb een huurwoning: **38%**
- 2 Ik heb geen eigen dak/woon in een appartement: **13%**
- 3 Ik denk dat dakisolatie te duur is voor mij: **12%**
- 4 Ik weet er te weinig van: **11%**
- 5 Ik weet niet of ik de kosten (snel genoeg) terugverdien: **8%**

Aanleidingen - top 5**

(Basis - Groep B, heeft maatregel én vraag is voorgelegd n=574)

- 1 Het zat al in het huis toen ik het kocht/ging huren: **59%**
- 2 Omdat ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat: **14%**
- 3 Omdat ik toch al ging verbouwen aan het huis: **12%**
- 4 Omdat het het wonen prettiger maakt: **8%**
- 5 Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan: **3%**

Triggers - top 5**

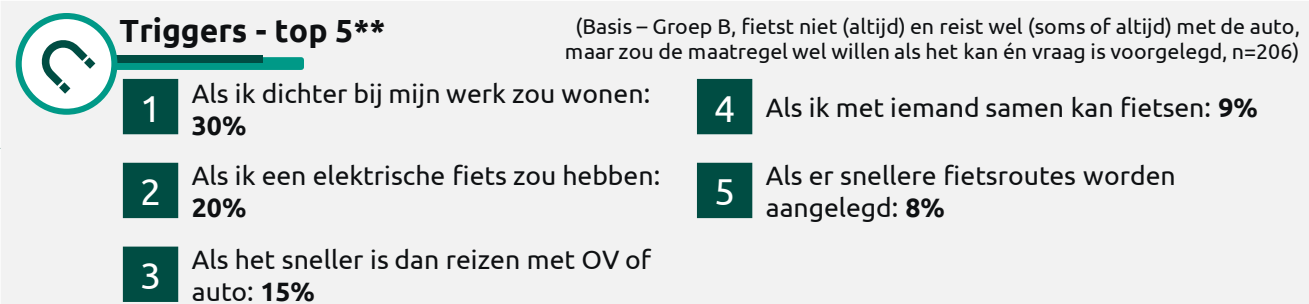
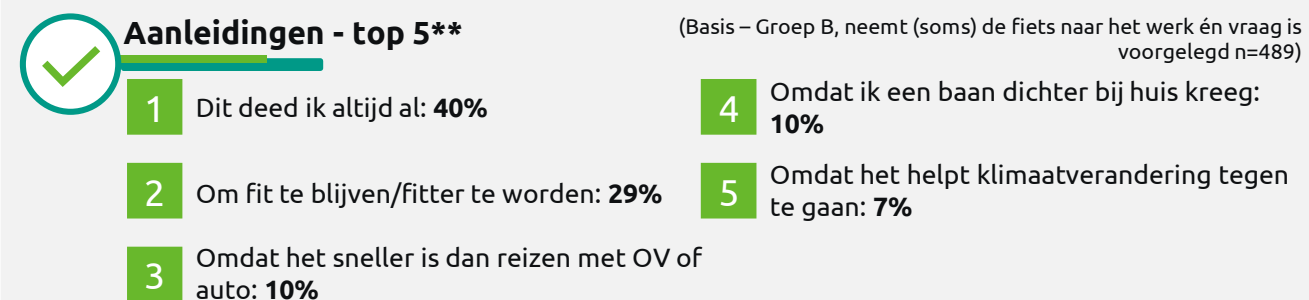
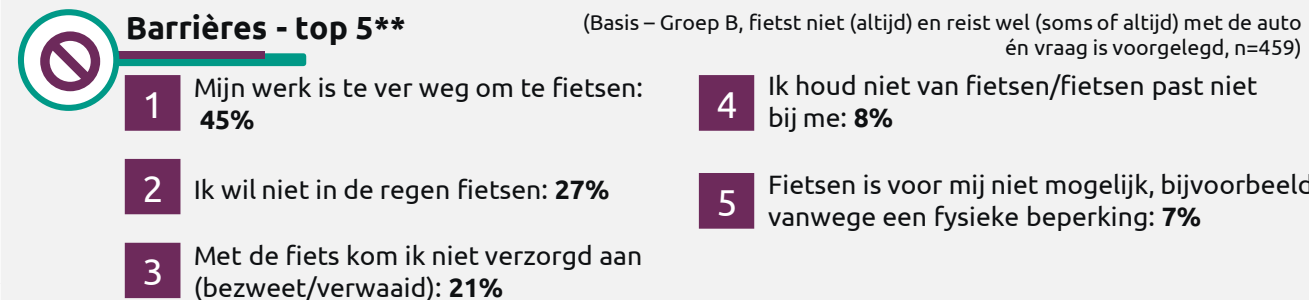
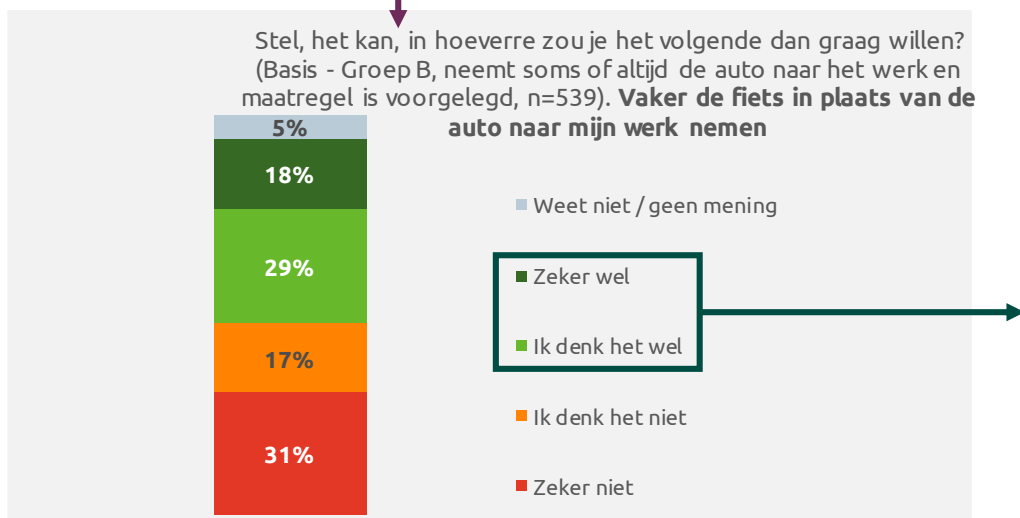
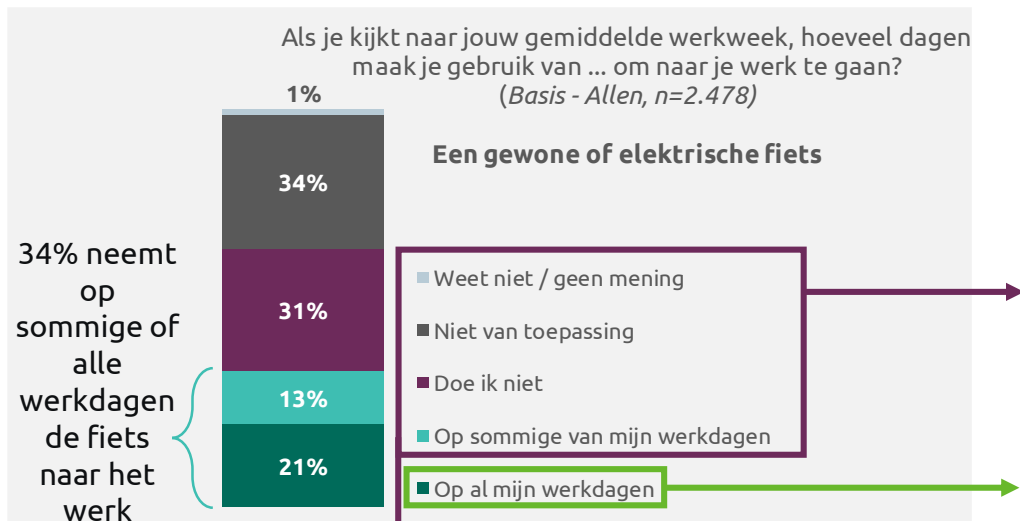
(Basis - Groep B, heeft maatregel niet, maar zou de maatregel wel willen als het kan én vraag is voorgelegd, n=374)

- 1 Als het mij geen (extra) geld kost: **28%**
- 2 Als ik er subsidie voor krijg: **20%**
- 3 Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat: **19%**
- 4 Als ik een huis krijg waarin ik dat zelf kan bepalen: **17%**
- 5 Als ik er meer van weet: **16%**

Gegeven uitleg bij dakisolatie: isolatiemateriaal tegen de binnenkant van het dak of op het dak.

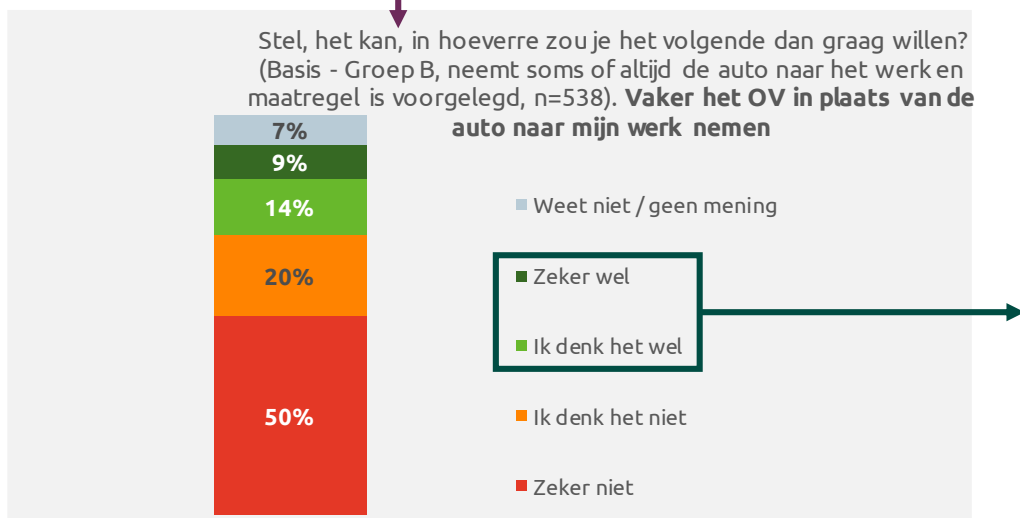
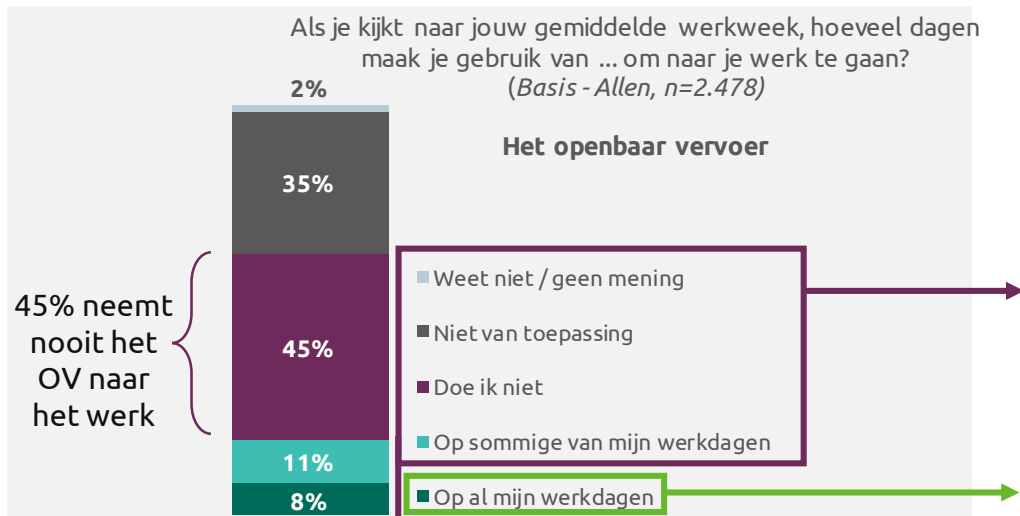
Gedrag & motivatie | Met de fiets naar het werk

Gewoonte en gezondheid belangrijkste aanleidingen om te fietsen naar werk

Gedrag & motivatie | Met het OV naar het werk

Belangrijke trigger én aanleiding is ontvangst OV-kaart van werkgever

Barrières - top 5**

(Basis - Groep B, heeft maatregel niet én vraag is voorgelegd, n=472)

- 1 Mijn werk is slecht bereikbaar met het openbaar vervoer: **42%**
- 2 Reizen met het openbaar vervoer duurt te lang: **37%**
- 3 Met het openbaar vervoer ben ik minder flexibel: **33%**
- 4 Reizen met het openbaar vervoer is te duur: **24%**
- 5 Dat ik moet overstappen in het openbaar vervoer: **15%**

Aanleidingen - top 5**

(Basis - Groep B, heeft maatregel én vraag is voorgelegd n=262)

- 1 Dit deed ik altijd al: **28%**
- 2 Omdat ik een OV-kaart kreeg van mijn werkgever: **22%**
- 3 Omdat de auto voor mij duurder is dan het OV (brandstof, belasting, parkeren, etc.): **16%**
- 4 Omdat treinen, bussen, trams en metro's (etc.) op mijn route vaak rijden: **16%**
- 5 Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan: **13%**

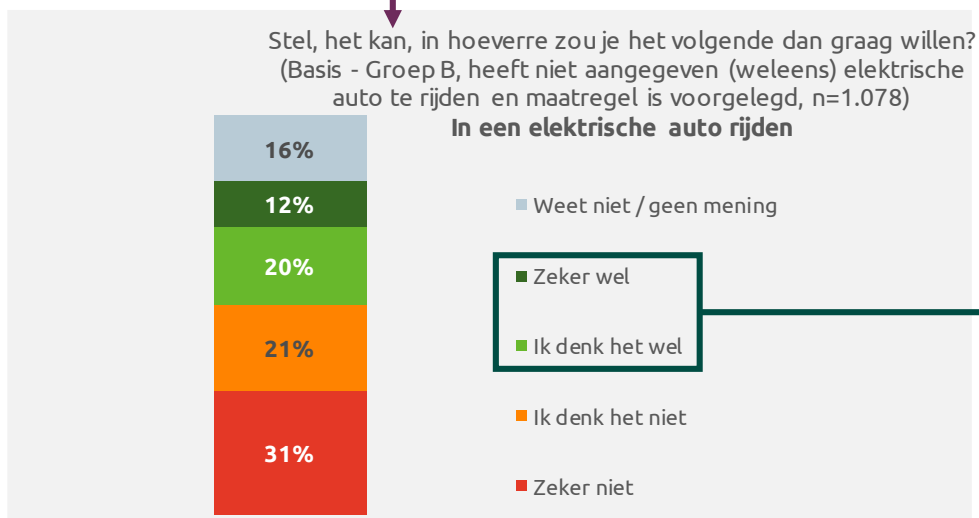
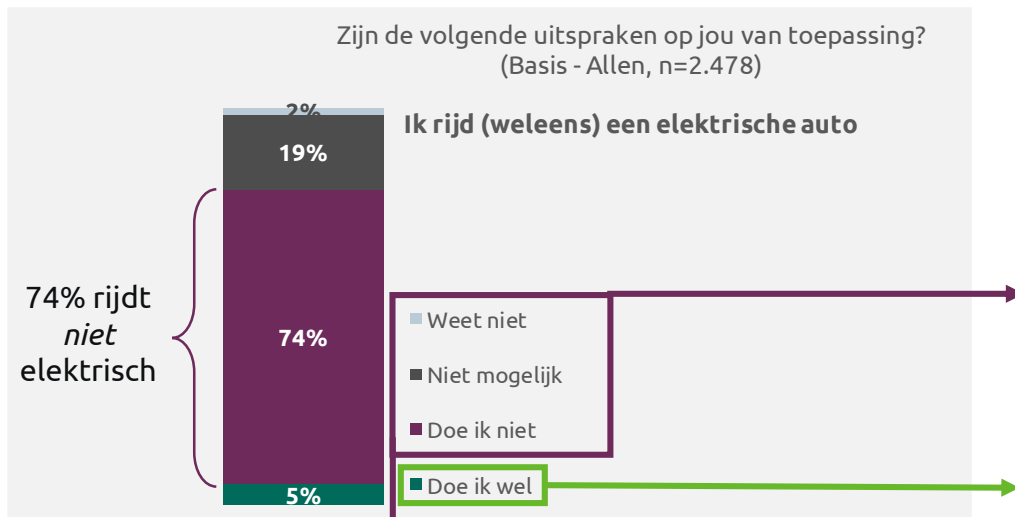
Triggers - top 5**

(Basis - Groep B, heeft maatregel niet, maar zou de maatregel wel willen als het kan én vraag is voorgelegd, n=93)

- 1 Als ik een OV-kaart krijg van mijn werkgever: **24%**
- 2 Als treinen, bussen, trams en metro's vaker rijden: **23%**
- 3 Als de auto duurder wordt dan het OV: **21%**
- 4 Als ik kan zien of OV sneller is dan de auto: **17%**
- 5 Als ik niet hoeft over te stappen: **16%**

Gedrag & motivatie | Elektrisch rijden

Kosten en actieradius accu belangrijkste barrières en potentiële triggers

Barrières - top 5**

(Basis - Groep B, heeft maatregel niet én vraag is voorgelegd, n=694)

- 1 Mijn huidige auto rijdt nog prima: **43%**
- 2 Ik denk dat een elektrische auto te duur voor mij is in aanschaf: **36%**
- 3 Ik rijd geen auto: heb geen auto of rijbewijs: **22%**
- 4 Met een elektrische auto kan ik minder ver rijden (zonder op te laden onderweg): **19%**
- 5 Een elektrische auto is niet geschikt voor vakantie: **13%**

Aanleidingen - top 5**

(Basis - Groep B, heeft maatregel én vraag is voorgelegd n=77*)

- 1 Omdat het prettiger rijdt dan een gewone auto: **24%**
- 2 Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan: **21%**
- 3 Dit deed ik altijd al: **14%**
- 4 Omdat het kopen van een elektrische auto niet duurder was dan een gewone auto: **13%**
- 5 Omdat elektrisch rijden goedkoper is dan rijden op benzine: **11%**

**Let op: resultaat is indicatief wegens lage aantal waarnemingen*

Triggers - top 5**

(Basis - Groep B, heeft maatregel niet, maar zou de maatregel wel willen als het kan én vraag is voorgelegd, n=328)

- 1 Als elektrische auto's niet duurder zijn dan gewone auto's (aanschaf): **53%**
- 2 Als het mogelijk wordt om langere afstanden af te leggen op de accu: **40%**
- 3 Als elektrisch rijden goedkoper wordt dan rijden op benzine: **40%**
- 4 Als er meer laadpalen komen: **24%**
- 5 Als ik er subsidie voor krijg: **21%**

Regressieanalyse: beïnvloeders van motivatie

Welke beïnvloeders van houding en gedrag zijn er, waaronder persoonlijke factoren, de sociale omgeving en inspanningen van de overheid, zoals subsidieregelingen en beleidsmaatregelen?

Regressieanalyse | Toelichting model

Met een verdiepende analyse is achterhaald welke factoren van invloed zijn op de mate waarin men gemotiveerd is om klimaatvriendelijke keuzes te maken. Hiervoor is een ordinale logistische regressie uitgevoerd, waarbij is gekeken welke specifieke factoren (onafhankelijke variabelen) een effect hebben op motivatie wanneer gecontroleerd wordt voor andere factoren.

Afhankelijke variabele: motivatie om keuzes te maken die helpen klimaatverandering tegen te gaan

In de vragenlijst is het concept 'motivatie' gemeten aan de hand van een stelling ('In hoeverre voel jij je gemotiveerd om, binnen jouw mogelijkheden, keuzes te maken die helpen om klimaatverandering tegen te gaan?'). Op een 5-punt Likertschaal (van 1 "in zeer kleine mate of helemaal niet" t/m 5 "In zeer grote mate", plus een mogelijkheid om "Weet niet/geen mening" te antwoorden) konden respondenten hun antwoord kwijt. Alleen de respondenten die hun mate van motivatie hebben aangegeven, zijn meegenomen in deze analyse. In totaal waren dit 954 respondenten.*

Onafhankelijke variabelen: factoren die invloed hebben op motivatie om keuzes te maken die helpen klimaatverandering tegen te gaan

In dit onderzoek zijn verschillende inhoudelijke variabelen meegenomen die invloed kunnen hebben op de mate van motivatie, bijvoorbeeld de mening over klimaatverandering of de mate waarin men positief of negatief staat tegenover de maatregelen die de overheid neemt. De factoren zijn gekozen op basis van inhoud en correlatie. Sommige factoren bestaan uit meerdere stellingen, andere factoren uit een enkele vraag. De keuze voor factoren is gemaakt op basis van inhoud en op basis van een betrouwbaarheidsanalyse van de factoren die uit meerdere stellingen bestaan.

Op de volgende pagina's staan alle factoren die in deze analyse zijn meegenomen. Hierbij staat ook of deze factoren een significant effect hebben. We leggen vervolgens eerst de factoren uit die wel zijn meegenomen maar geen significant effect hebben (p. 76). Vervolgens behandelen we de factoren die wel effect hebben op motivatie (p. 77 en 78).

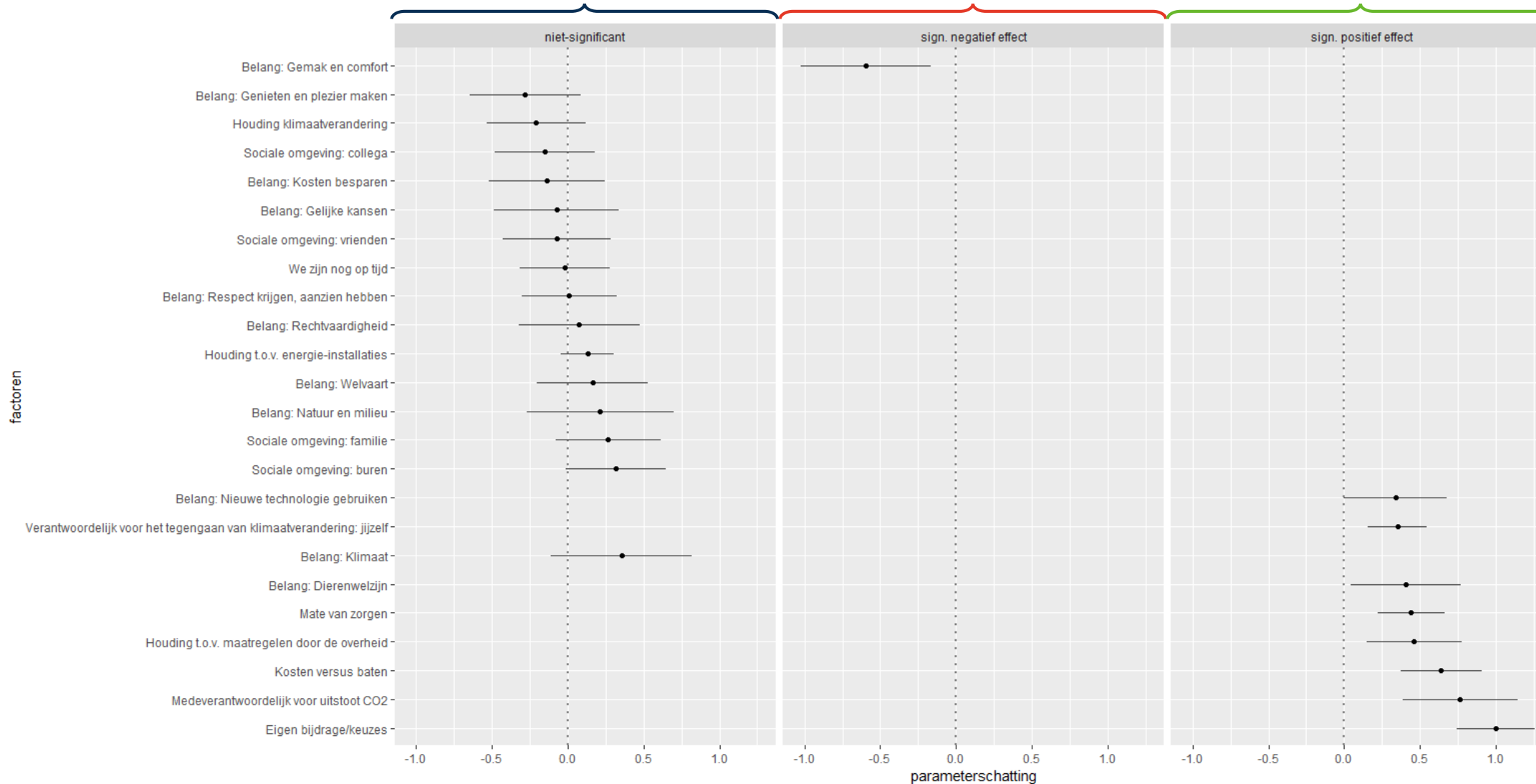
**Alleen respondenten uit Groep A (n = 1.041; zie Methode en opzet, p. 22) konden meegenomen worden in de analyse, omdat alleen zij de meegenomen onafhankelijke variabelen in vragen voorgelegd hebben gekregen (zie de voorgelegde vragen per groep in de bijlage, p. 132). Van hen hebben er 87 op de motivatievraag 'Weet niet/geen mening' geantwoord.*

Regressieanalyse | Meegenomen factoren

Zie toelichting op p. 76

Zie toelichting op p. 77

Zie toelichting op p. 77

Regressieanalyse | Toelichting factoren

Toelichting op factoren die geen significant effect hebben

Uit de regressieanalyse blijkt dat veel meegenomen factoren geen significant effect hebben op de motivatie van mensen om klimaatvriendelijke keuzes te maken. Dit betekent dat een hogere of lagere score op deze factoren geen effect heeft op de motivatie van mensen om klimaatvriendelijke keuzes te maken. Deze factoren zijn als volgt uit de vragenlijst gedestilleerd en meegenomen in de analyse:

- **Belang genieten en plezier maken**
De mate waarin men genieten en plezier maken belangrijk vindt
- **Belang kosten besparen**
De mate waarin men kosten besparen belangrijk vindt
- **Belang welvaart**
De mate waarin men welvaart (kunnen kopen en doen wat je wilt) belangrijk vindt
- **Belang respect krijgen, aanzien hebben**
De mate waarin men respect krijgen, aanzien hebben belangrijk vindt
- **Belang gelijke kansen voor mensen**
De mate waarin men gelijke kansen voor mensen belangrijk vindt
- **Belang rechtvaardigheid**
De mate waarin men rechtvaardigheid belangrijk vindt
- **Belang natuur en milieu**
De mate waarin men natuur en milieu belangrijk vindt
- **Belang klimaat**
De mate waarin men het klimaat belangrijk vindt
- **Sociale omgeving: vrienden, familie, collega's en burens**
De invloed van de sociale omgeving (of niemand of veel bekenden in de sociale omgeving keuzes maken die beter zijn voor het klimaat)
- **Houding klimaatverandering**
Erkent men klimaatverandering wel of niet
- **Tijdsduur**
De mate waarin men denkt dat we nog op tijd zijn om iets te doen tegen klimaatverandering
- **Houding energie-installaties**
De mate waarin men positief staat tegenover energie-installaties (windmolenpark, zonneweide, alle energie-installaties die duurzame energie opwekken) in de directe woonomgeving (bijv. binnen 5km van de woning)

Regressieanalyse | Toelichting beïnvloeders

Toelichting op factoren die wel significant effect hebben: de beïnvloeders

In de regressieanalyse zijn ook factoren ontdekt die wél een significant effect hebben op motivatie. Hiermee bedoelen we dat deze factoren een *statistisch effect* hebben: een hogere score op de specifieke factor gaat samen met een hogere of lagere score op motivatie om klimaatvriendelijke keuzes te maken. Zo'n effect kan zowel positief als negatief zijn: een positief effect betekent dat hoe hoger de score is, hoe hoger de motivatie is; een negatief effect het omgekeerde: hoe *lager* de score, hoe hoger de motivatie. De volgende negen factoren blijken op deze manier geassocieerd te mogen worden met de motivatie:

Factoren die een positief verband hebben (in volgorde van sterkte):

1. Eigen bijdrage/keuzes (vertrouwen in eigen invloed/effectiviteit) (1.00)

De mate waarin men denkt dat

- *hun keuzes een bijdrage leveren aan een meer duurzame samenleving*
- *hun keuzes in energieverbruik kunnen helpen om klimaatverandering tegen te gaan*

2. Medeverantwoordelijkheid voor CO₂-uitstoot (0.76)

De mate waarin men zich medeverantwoordelijk voelt voor de uitstoot van CO₂

3. Kosten versus baten (0.64)

De overtuiging dat maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan vooral iets opleveren voor Nederland (versus vooral iets kosten)

4. Houding t.o.v. het nemen van maatregelen door overheid (0.46)

De mate waarin men positief is over het feit dat de overheid maatregelen neemt om klimaatverandering tegen te gaan (los van het huidige beleid)

5. Mate van zorgen (0.44)

De mate waarin men zich zorgen maakt:

- *over de huidige toestand van het klimaat*
- *over de wereld die wij achterlaten aan toekomstige generaties als we de klimaatproblematiek niet aanpakken*

6. Belang dierenwelzijn (0.41)

De mate waarin men dierenwelzijn belangrijk vindt

7. Eigen verantwoordelijkheid (0.35)

De mate waarin men denkt dat men zelf verantwoordelijk is voor het tegengaan van klimaatverandering

8. Belang gebruik van nieuwe technologie (0.34)

De mate waarin men het belangrijk vindt om nieuwe technologie te gebruiken

Factoren die een negatief verband hebben:

1. Belang gemak en comfort (-0.59)

De mate waarin men gemak en comfort belangrijk vindt

Op de volgende pagina staat het model weergegeven voor enkel deze beïnvloeders, met daarbij uitgelegd hoe de resultaten gelezen moeten worden.

Regressieanalyse | Resultaten

Voorbeeld 1: Het belang dat men hecht aan gemak en comfort heeft een negatief verband met de mate waarin men gemotiveerd is om klimaatvriendelijke keuzes te maken. Dit betekent: hoe belangrijker men gemak en comfort vindt, hoe minder gemotiveerd men is.

Belang: Gemak en comfort

Belang: Nieuwe technologie gebruiken

Verantwoordelijk voor het tegengaan van klimaatverandering: jijzelf

Belang: Dierenwelzijn

Mate van zorgen

Houding t.o.v. maatregelen door de overheid

Kosten versus baten

Medeverantwoordelijk voor uitstoot CO2

Eigen bijdrage/keuzes

Negatief effect op motivatie

Positief effect op motivatie

Het streepje geeft het betrouwbaarheidsinterval bij 95% aan.

Voorbeeld 2: De mate waarin men vindt dat maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan vooral iets opleveren (vs. dat het vooral iets kost) voor Nederland, heeft een positief verband met motivatie. Dit betekent: hoe meer men vindt dat het Nederland iets oplevert, hoe meer gemotiveerd men is.

Dit geeft de sterkte het verband weer; hoe verder bij de 0 vandaan, hoe sterker het verband met motivatie is.

Regressieanalyse | Resultaten

Uit deze regressieanalyse blijkt dat een aantal factoren invloed hebben op de motivatie van Nederlanders om, binnen hun mogelijkheden, keuzes te maken die helpen om klimaatverandering tegen te gaan. Een aantal van de gevonden **positieve verbanden** liggen voor de hand, bijvoorbeeld: naarmate men zich meer (mede)verantwoordelijk voelt voor de uitstoot van CO₂ of naarmate men zich meer zorgen maakt over de huidige toestand van het klimaat en de wereld die wij aan toekomstige generaties achterlaten, is men ook meer gemotiveerd keuzes te maken die helpen om klimaatverandering tegen te gaan. Ook hangt de mate van motivatie samen met hoe positief men kijkt naar het nemen van klimaatmaatregelen door de overheid en hoe verantwoordelijk men zichzelf acht. Daarnaast zien we een verband tussen het belang dat men aan dierenwelzijn en het belang dat men aan het gebruik van nieuwe technologieën hecht, en de mate waarin men gemotiveerd is klimaatvriendelijke keuzes te maken. Het interessantst zijn de uitkomsten dat wie denkt dat de klimaat- en energietransitie Nederland ook iets oplevert of wie meer vertrouwen heeft in de eigen invloed op het klimaat, ook meer geneigd is klimaatvriendelijke keuzes te maken. Dit zijn twee te beïnvloeden en te stimuleren factoren die een positief effect zullen hebben op de motivatie. Daarbij zal het effect van het stimuleren van het vertrouwen in de eigen invloed het grootst zijn, omdat het gevonden verband daarmee het sterkst is.

Een **negatief verband** is gevonden tussen hoe belangrijk men gemak en comfort vindt en de motivatie om keuzes te maken die helpen om klimaatverandering tegen te gaan. Hoe *meer* belang men hecht aan gemak en comfort, hoe *minder* gemotiveerd men is. Dit terwijl bepaalde klimaatvriendelijke maatregelen, met name in en om het huis, het gemak en comfort voor bewoners juist kunnen verhogen. Blijkbaar heeft nog niet iedereen deze associatie.

Tevens is van veel factoren ontdekt dat zij **geen (significante) invloed** hebben op de motivatie van Nederlanders. Ook van factoren waarvan eigenlijk verwacht kan worden dat dit invloed heeft op iemands motivatie, zoals de ervaren sociale norm (in hoeverre mensen in de nabije omgeving klimaatvriendelijke keuzes maken), of iemand klimaatverandering erkent, of hoe men kijkt naar plannen van de gemeente om potentieel energie-installaties in de directe woonomgeving te plaatsen, is geen significant effect ontdekt.

A woman with blonde hair, wearing a bright yellow jacket over a dark turtleneck and jeans, stands in the foreground. Behind her is a row of brick houses with red-tiled roofs. Several solar panels are visible on the roofs. A bicycle is parked on the street to the right. The scene is set in a residential neighborhood under a clear sky.

Doelgroepanalyse: drie doelgroepen

Welke doelgroepen kunnen worden onderscheiden en hoe kunnen die worden getypeerd?

In dit derde deelhoofdstuk gaan we in op de resultaten van de hiervoor genoemde drie doelgroepen. We behandelen de onderwerpen met betrekking tot kennis, houding en gedrag waarop de segmenten zich onderscheiden.

- Wanneer verschillen significant en relevant zijn, worden deze beschreven.* De verschillen geven we aan met een **groene** (hoger dan de rest) of **rode** (lager dan de rest) markering.
- Aanleidingen, barrières en triggers van specifieke gedragsopties die door *alle* drie de doelgroepen door minder dan 80 respondenten zijn beoordeeld, zijn niet gerapporteerd. Dit omdat resultaten op vragen die aan minder dan 80 respondenten zijn voorgelegd als indicatief dienen te worden gezien.
- Gevonden beïnvloeders van motivatie** zijn te herkennen aan dit symbool: **β**.

**Of een verschil relevant is, is afhankelijk van de grootte van het verschil (in procentpunten) én de inhoudelijke betekenis (in hoeverre is het een belangrijk onderdeel van het onderzoek). Als uitgangspunt voor de grootte van het verschil hanteren we een grens van vijf procentpunten voordat we een significant verschil ook in de tekst benoemen. Er zijn enkele uitzonderingen in het rapport, waarbij verschillen worden benoemd die kleiner zijn dan vijf procentpunten (maar wel significant). Deze verschillen zijn een dusdanig belangrijk percentage voor het onderzoek dat we deze wel rapporteren*

*** Zie vorig hoofdstuk: de factoren die een significant effect op de motivatie hebben, zoals gevonden in de ordinale logistische regressie.*

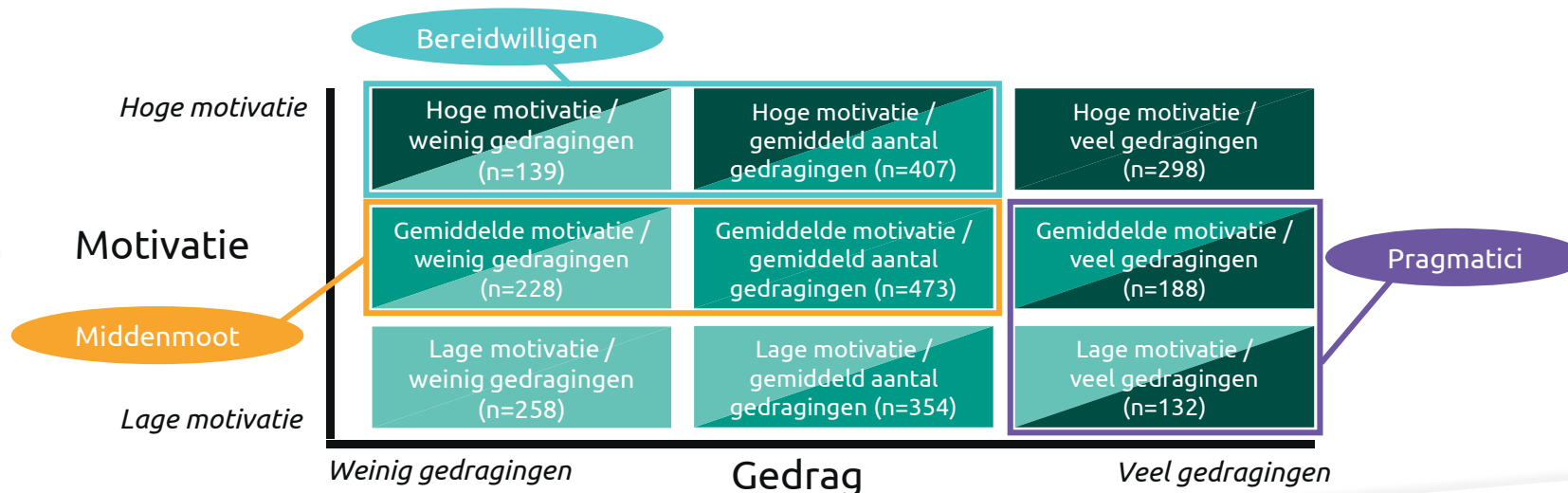
Doelgroepkeuze

Voor dit onderzoek is een doelgroepsegmentatie uitgevoerd vanuit de gedachte dat verschillende groepen Nederlanders van elkaar verschillen op hoe ze naar het klimaat en klimaatvriendelijk gedrag kijken, en dat deze groepen elk om een andere benadering vragen als het gaat om het stimuleren van klimaatvriendelijk gedrag.

Er is een doelgroepsegmentatie gemaakt op basis van motivatie ('In hoeverre voel jij je gemotiveerd om, binnen jouw mogelijkheden, keuzes te maken die helpen om klimaatverandering tegen te gaan') en hun gedrag op de 20 voorgelegde klimaatvriendelijke gedragsopties in het onderzoek. De twee factoren zijn beide opgedeeld in drie groepen en met elkaar gekruist. Hierdoor ontstonden er negen groepen. Aan de hand van de uitkomsten van het onderzoek is vervolgens gekeken welke van deze groepen het meest interessant zijn voor het Min. EZK. Op basis hiervan zijn, in overleg met het Min. EZK, enkele groepen samengenomen, en de volgende **drie potentiële doelgroepen** vastgesteld:

- **Bereidwilligen**: hoge motivatie en weinig tot gemiddeld klimaatvriendelijke gedragingen (n=547). Deze is als doelgroep vooral interessant omdat er relatief makkelijk winst behaald kan worden, vanuit de gedachte dat wie al gemotiveerd is bepaald gedrag te vertonen daartoe gemakkelijker aangezet kan worden.
- **Middenmoot**: gemiddelde motivatie en weinig tot gemiddeld klimaatvriendelijke gedragingen (n=701). Deze is als doelgroep vooral interessant omdat het een relatief grote groep is.
- **Pragmatici**: lage tot gemiddelde motivatie en veel gedragingen (n=320). Deze is als doelgroep vooral interessant omdat zij al bepaald gewenst gedrag vertonen, maar niet vanuit een klimaatvriendelijke motivatie. Interessant is om te kijken wat hen ertoe gebracht heeft het klimaatvriendelijke gedrag te vertonen. Mogelijk spelen hun overwegingen ook voor anderen een rol.

De drie doelgroepen zijn van elkaar te onderscheiden in sociodemografie, kennis, houding en gedrag.

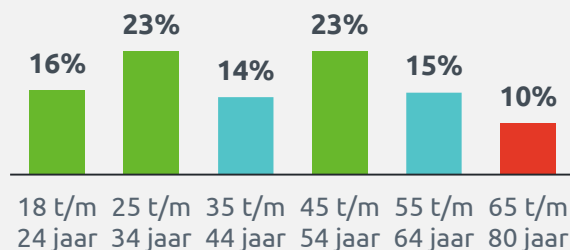
Doelgroep: bereidwilligen

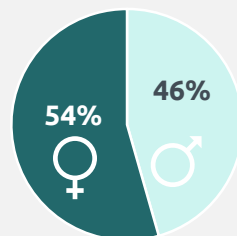
- Bereidwilligen zijn vaker **jong** (< 34 jaar), **hoogopgeleid** en woonachtig in de **drie grote gemeenten** in Nederland (in zeer sterk stedelijk gebied).
- Ze vinden zaken als natuur en milieu, het klimaat, gelijke kansen voor iedereen, rechtvaardigheid en dierenwelzijn vaker dan gemiddeld zeer belangrijk, en zien vaker graag verandering in Nederland op de gebieden **energie en klimaat** en **natuur en milieu**.
- Ook denken ze vaker dat er sprake is van **klimaatverandering** en dat dit **volledig aan de mens** te wijten is. Ze maken zich dan ook vaker **zorgen** over de huidige toestand van het klimaat en over de wereld die zij voor toekomstige generaties achterlaten als de klimaatproblematiek niet wordt aangepakt.
- Ze staan vaker (zeer) **positief tegenover het nemen van maatregelen door de overheid**, denken ook vaker dat de daarvoor benodigde investeringen (ook) iets **opleveren**, maar leggen de verantwoordelijkheid voor het redden van het klimaat ook gemiddeld vaker bij **zichzelf**. Ze voelen zich vaker medeverantwoordelijk voor de CO₂-uitstoot en denken vaker dat ze **zelf ook echt verschil kunnen maken**: ze geven vaker aan dat ze zeker een bijdrage kunnen leveren aan een duurzamere samenleving, en dat ze dit bijvoorbeeld kunnen doen door de keuzes die zij maken in hun energiegebruik.
- Ze hebben dan ook een **grotere informatiebehoefte** op het gebied van duurzaamheid, en ontvangen deze graag van overheidsinstellingen, maar ook van voorlichtings- of belangeninstellingen of kennisinstituten.
- Wat betreft de gedragsopties geven zij vaker dan gemiddeld aan hun afval te scheiden en te minderen met hun vleesconsumptie. Ook nemen zij minder vaak de auto en juist vaker de (elektrische) fiets of het OV naar hun werk. Gedragsopties die ze juist minder vaak vertonen, zijn: een **waterbesparende douchekop, dak-, spouwmuur- en vloerisolatie**, een **zonneboiler, LED-lampen, HR++-glas, tochtstrips, radiatorfolie, deurdrangers** en **niet vliegen**. Zij geven bij veel van deze gedragsopties wel weer vaker dan gemiddeld aan dat het voor hen wel *mogelijk* zou zijn deze maatregelen te nemen.
- Bij (bijna) alle gedragsopties laten ze een **hogere motivatie** zien dit gedrag in de toekomst wél te willen gaan vertonen.
- Bereidwilligen die aangeven bepaalde gedrag te vertonen, geven vaker aan dan gemiddeld dat ze dit zijn gaan doen **omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan**. Maar ook de **geldbesparing**, het **gemak** en het **comfort** spelen bij hen bovengemiddeld een rol.
- **Geld** is voor hen ook de belangrijkste **trigger** om het klimaatvriendelijke gedrag in de toekomst te gaan vertonen. Maar ook **informatie** is een belangrijke trigger: meer inzicht in de werking, de voordelen (financieel, maar óók voor het klimaat) en kosten zou hen over de streep kunnen helpen.
- De door hen vaakst genoemde **barrières** hebben te maken met die **informatiebehoefte**: ze geven vaker dan gemiddeld aan er te weinig van te weten, of te denken dat een bepaalde maatregel voor hen te duur is, of dat ze niet zeker weten of het wel een voordeel of besparing oplevert of zich terugverdient.

Bereidwilligen | Sociodemografie

Leeftijd

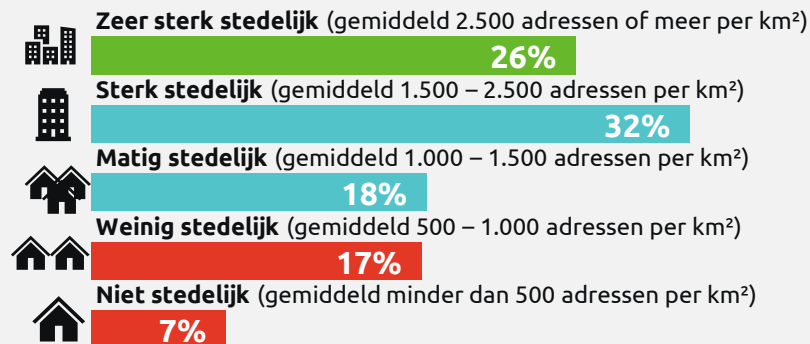
Geslacht

Regio

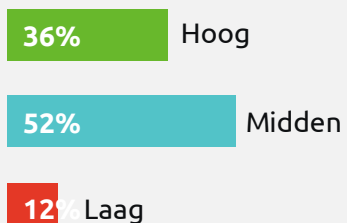
Stedelijkheid

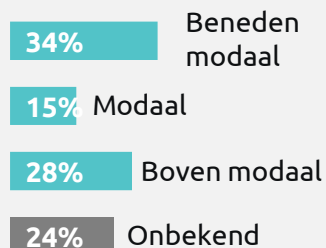
Stedelijkheid is een maatstaf voor de concentratie van menselijke activiteiten gebaseerd op de gemiddelde omgevingsadressendichtheid.

Opleidingsniveau

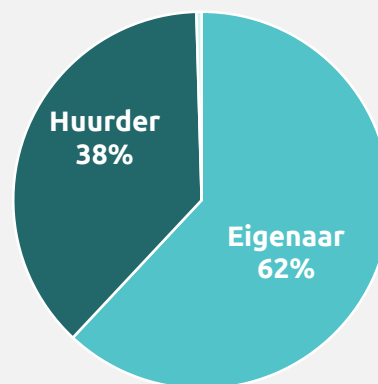

Inkomen

Woonsituatie

Anders/Onbekend 0%

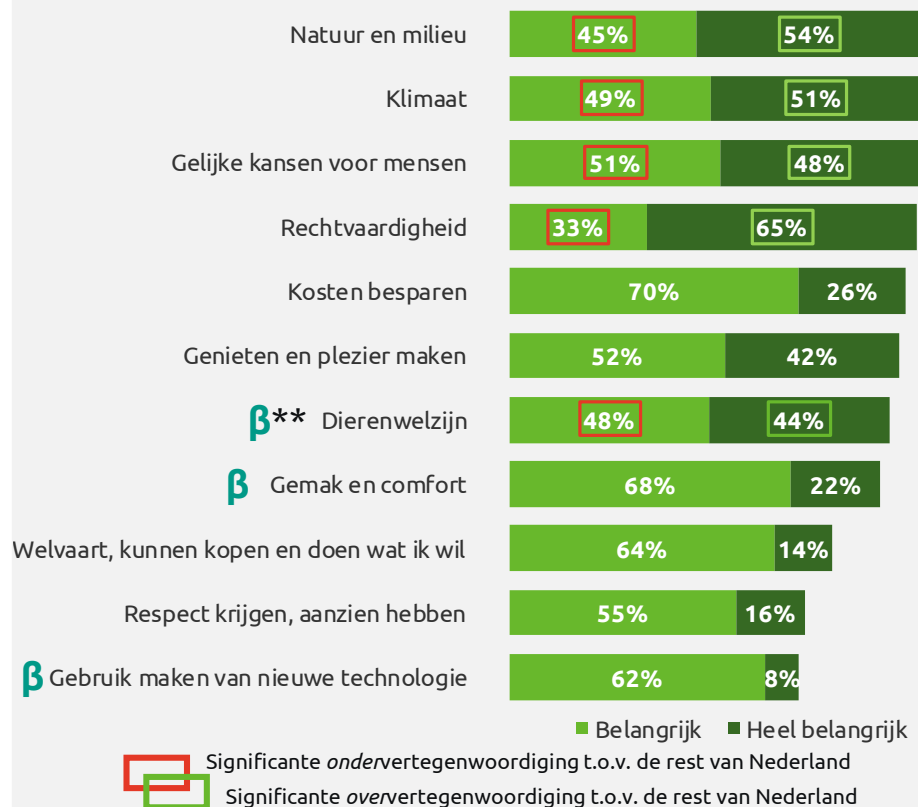

Huishoudsamenstelling

Bereidwilligen | Waarden & houding klimaat

Hoe belangrijk vind jij de volgende zaken?
(Basis - Bereidwilligen, n=227)

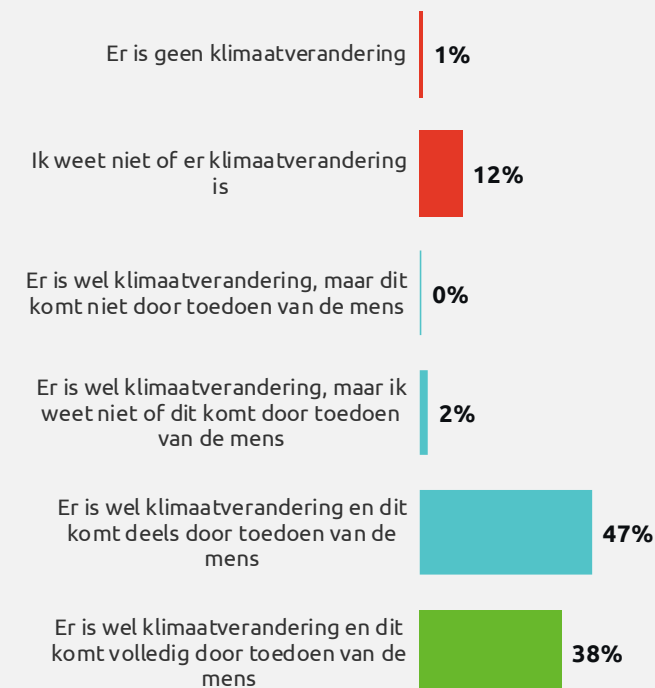

Op welke van onderstaande onderwerpen vind je dat er dringend veranderingen moeten komen in Nederland?
(Basis - Bereidwilligen, n=227)

Max. 5 antwoorden mogelijk

Tegenwoordig wordt veel gesproken over klimaatverandering. Hoe denk jij hierover?
(Basis - Bereidwilligen, n=227)

**Dit teken (β) markeert de gevonden beïnvloeders van motivatie in de regressieanalyse.

*Van o.a. meningsuiting, religie, seksuele voorkeur

Bereidwilligen | Beïnvloeders motivatie (overig) β

Kun je per stelling aangeven in hoeverre je het er mee eens of oneens bent? (Basis - Bereidwilligen, n=227)

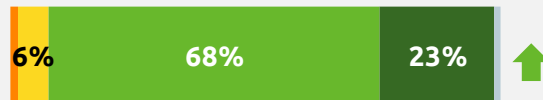
Ik maak mij zorgen over de wereld die wij achterlaten aan toekomstige generaties als we de klimaatproblematiek niet aanpakken

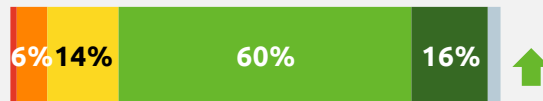
Ik maak mij zorgen over de huidige toestand van het klimaat

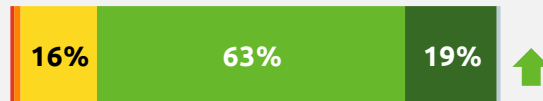
Ik kan zeker een bijdrage leveren aan een meer duurzame samenleving

Ik voel me mede verantwoordelijk voor de uitstoot van CO2

Door de keuzes die ik maak in mijn energiegebruik, kan ik helpen om klimaatverandering tegen te gaan

■ Zeer mee oneens

■ Niet mee eens, niet mee oneens

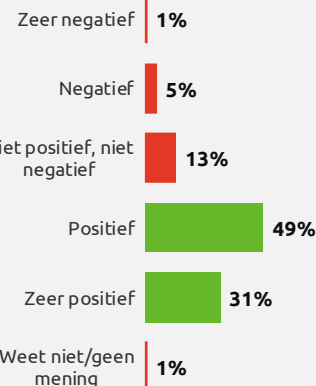
■ Zeer mee eens

■ Mee oneens

■ Mee eens

■ Weet niet/geen mening

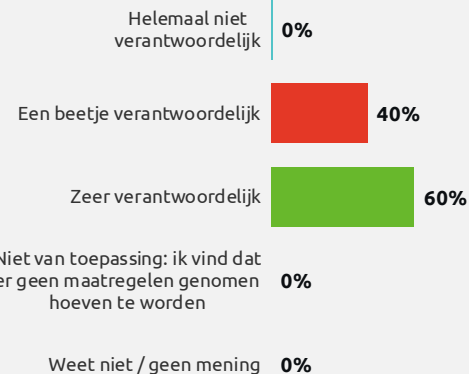
Los van het huidige beleid, in hoeverre vind je het positief of negatief dat de overheid maatregelen neemt om klimaatverandering tegen te gaan? (Basis - Bereidwilligen, n=227)

Denk je dat maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan vooral iets kosten of vooral iets opleveren voor Nederland? (Basis - Bereidwilligen, n=227)

In hoeverre vind je dat de volgende partijen verantwoordelijk zijn voor het tegengaan van klimaatverandering? Jijzelf (Basis - Bereidwilligen, n=227)

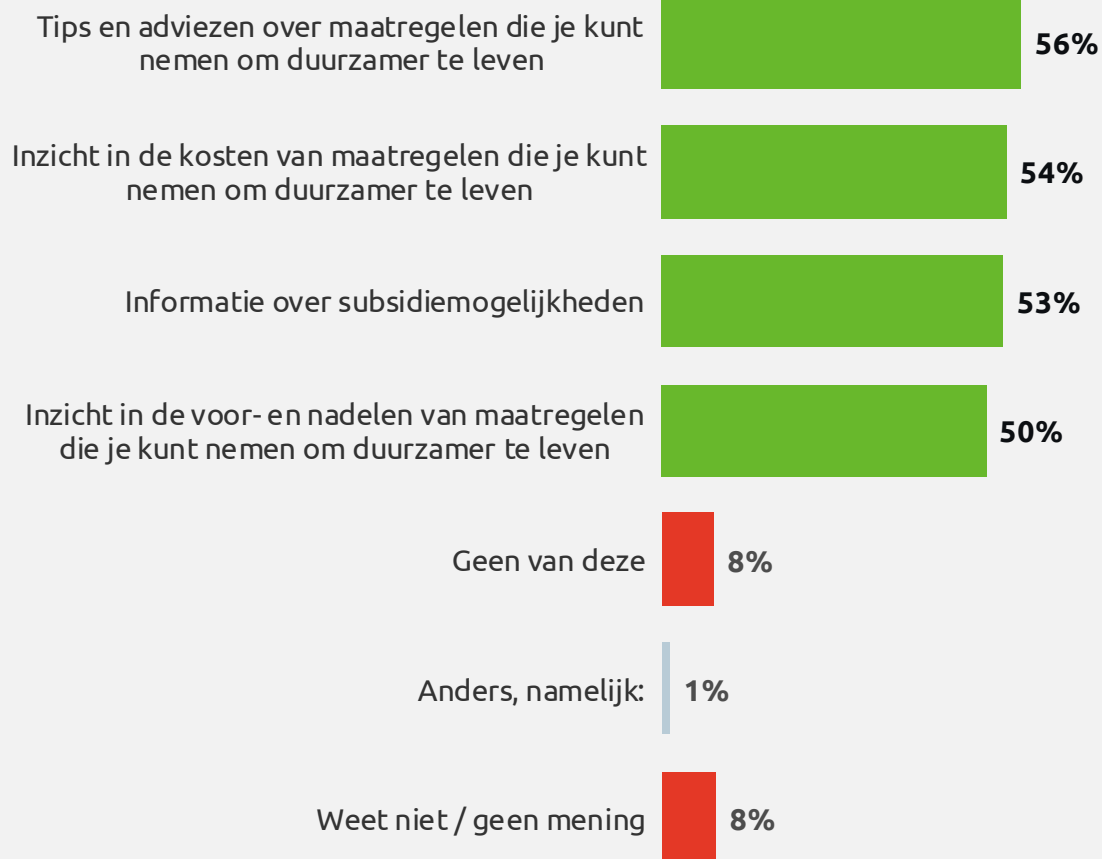

↑ Significante oververtegenwoordiging t.o.v. de rest van Nederland

Bereidwilligen | Informatiebehoefte

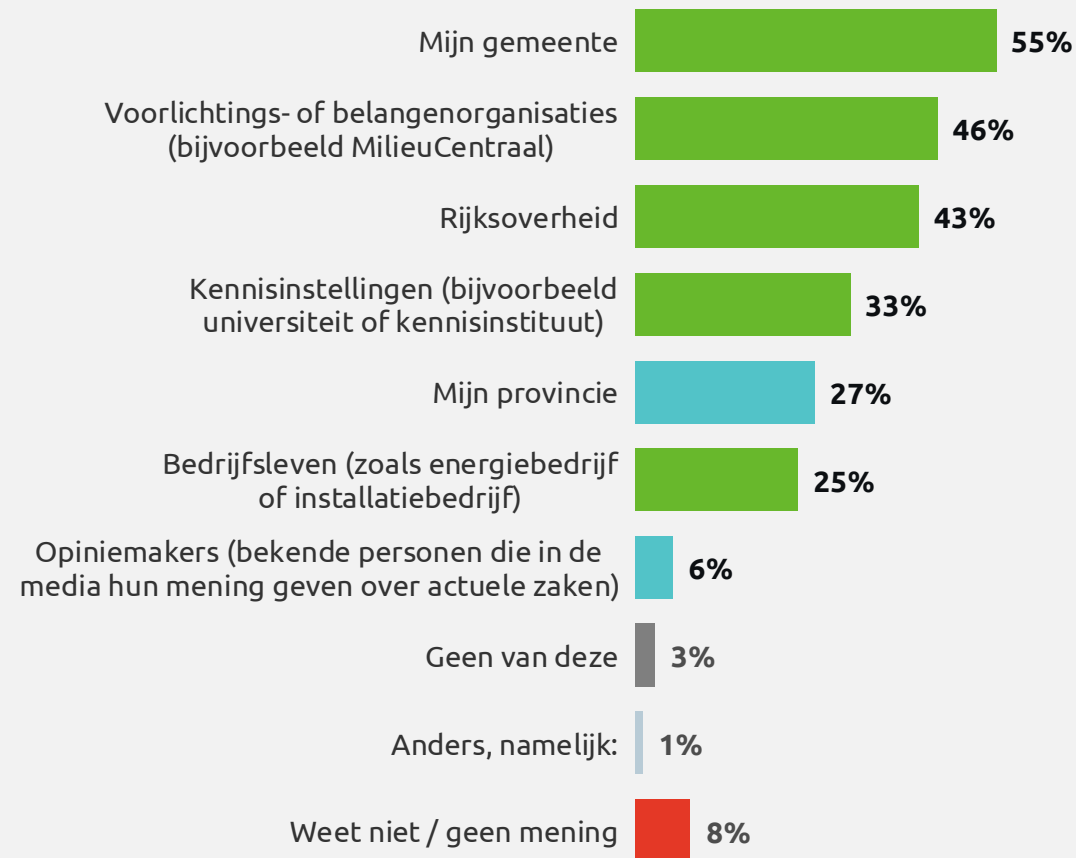
In welke informatie over duurzaamheid ben je geïnteresseerd?

Meerdere antwoorden mogelijk (Basis - Bereidwilligen, 227)

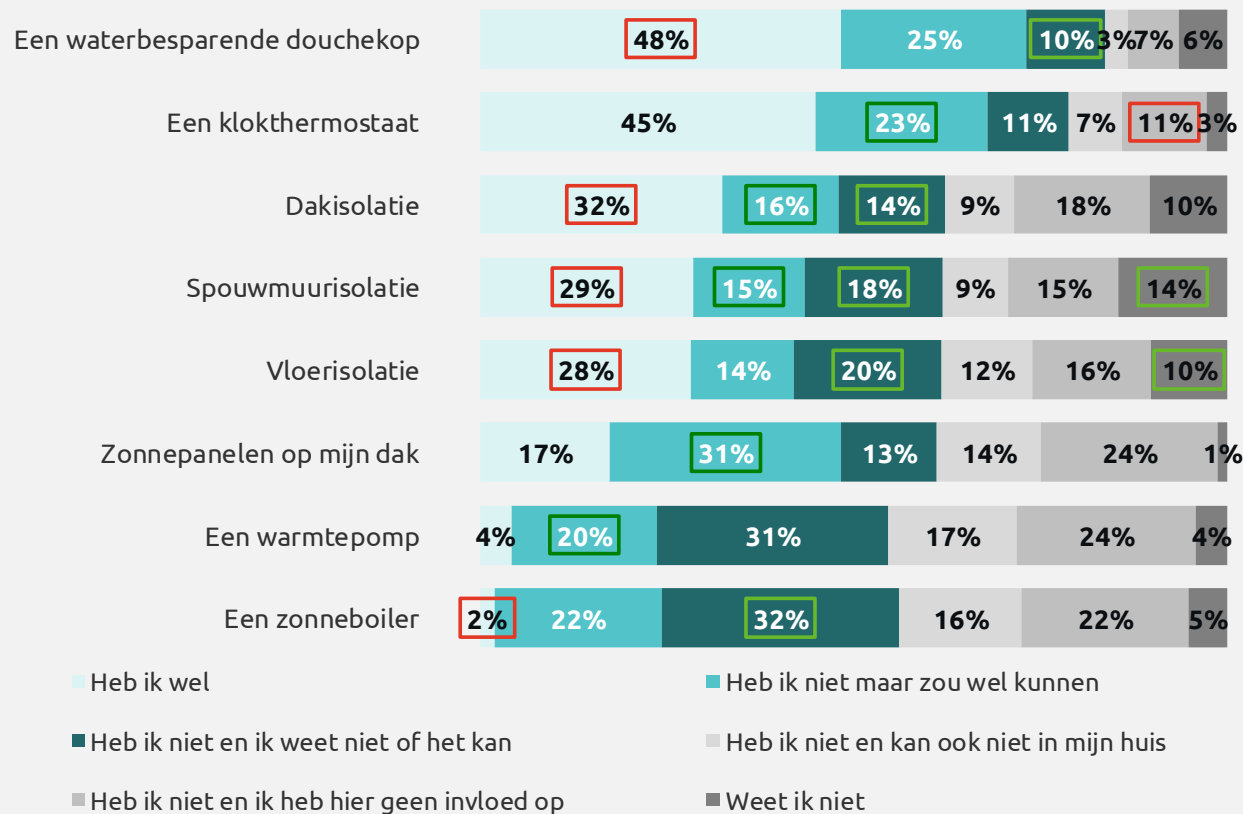
Van welke personen of organisaties zou je het liefst deze informatie over duurzaamheid ontvangen?

Meerdere antwoorden mogelijk (Basis - Bereidwilligen, n=227)

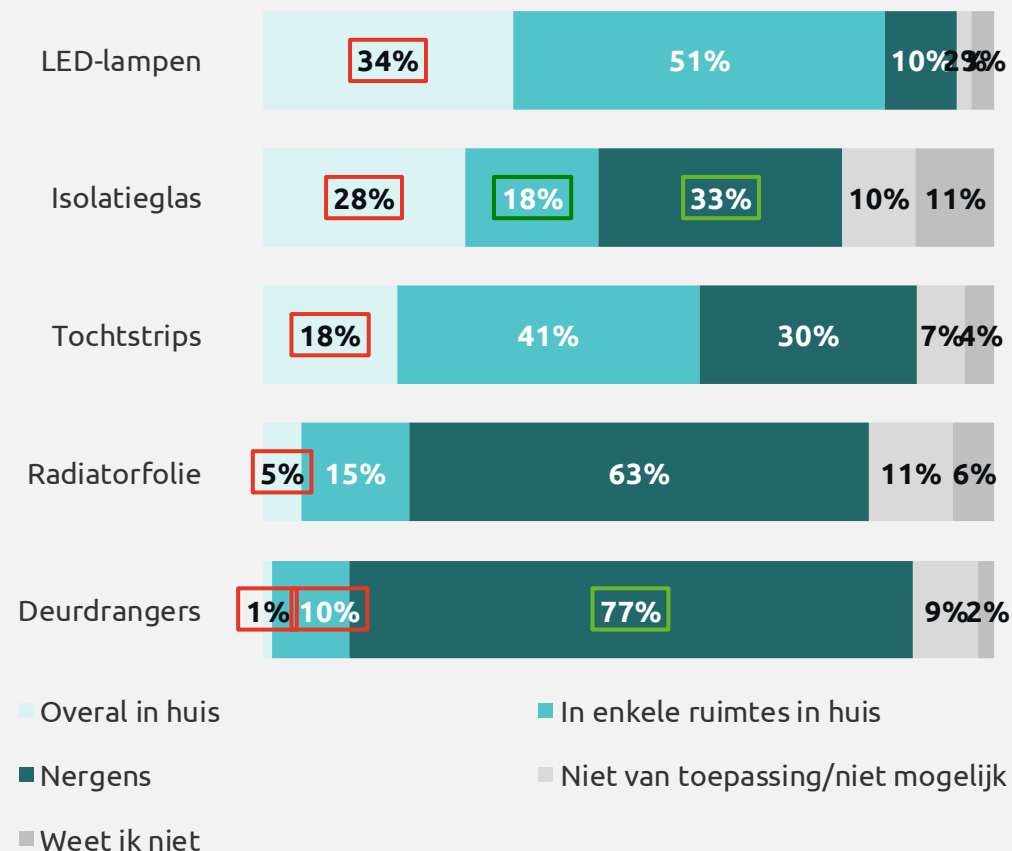

Bereidwilligen | Gedrag | Frequentie (1/3)

Welke van de volgende maatregelen heb je thuis of zijn op jouw huishouden van toepassing? (Basis - Bereidwilligen, n=547)

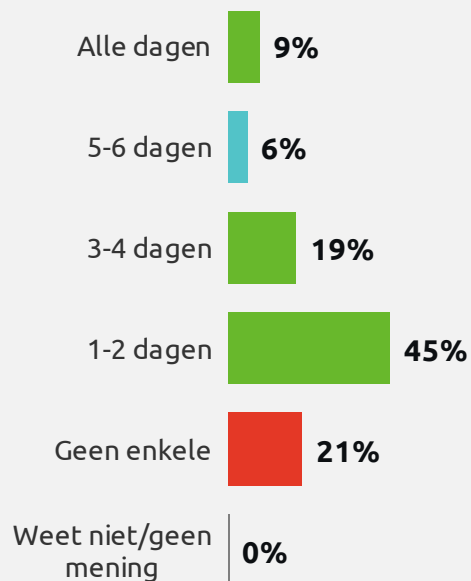
In welke mate heb je de volgende maatregelen thuis genomen? (Basis - Bereidwilligen, n=547)

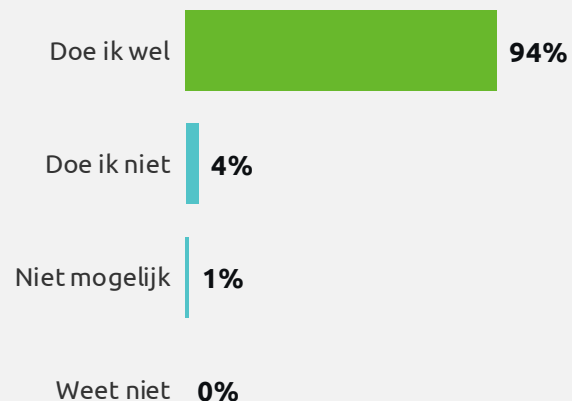
Bereidwilligen | Gedrag | Frequentie (2/3)

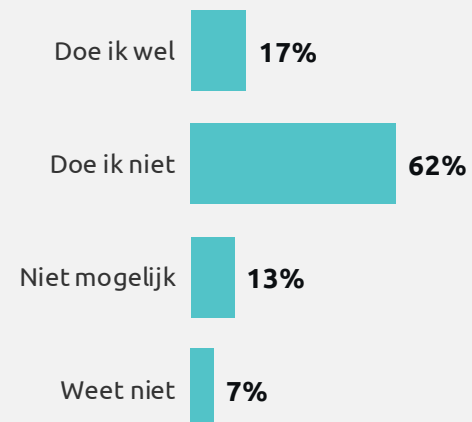
Als je kijkt naar de afgelopen week, hoeveel dagen heb je een warme maaltijd zonder vlees gegeten? (Basis - Bereidwilligen, n=547)

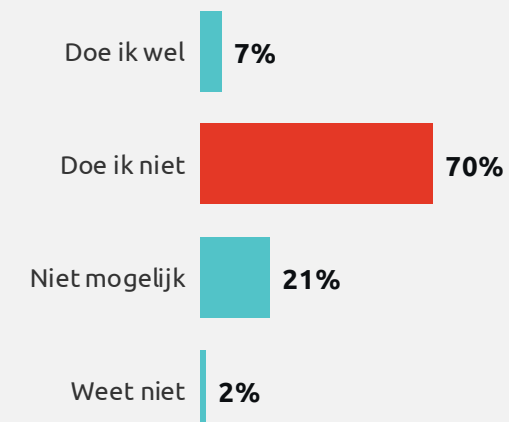
Ik scheid mijn afval?
(Basis - Bereidwilligen, n=547)

Ik neem deel aan een duurzame energiecoöperatie of -initiatief?
(Basis - Bereidwilligen, n=547)

Ik rijd (weleens) een elektrische auto?
(Basis - Bereidwilligen, n=547)

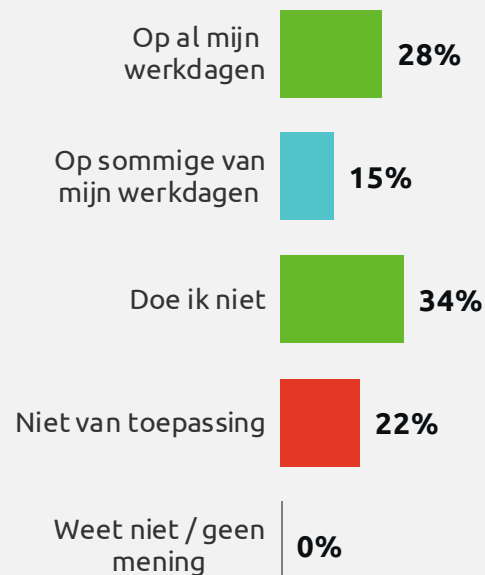
Bereidwilligen | Gedrag | Frequentie (3/3)

Hoe vaak ben je in de afgelopen 12 maanden op vliegvakantie geweest? Vliegereizen voor je werk tellen niet mee het gaat alleen om vliegen voor vakantie/plezier. (Basis - Bereidwilligen, n=547)

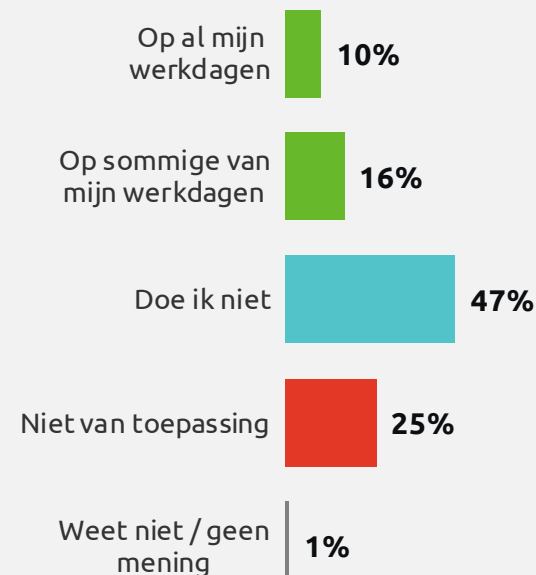

Als je kijkt naar jouw gemiddelde werkweek, hoeveel dagen maak je gebruik van...

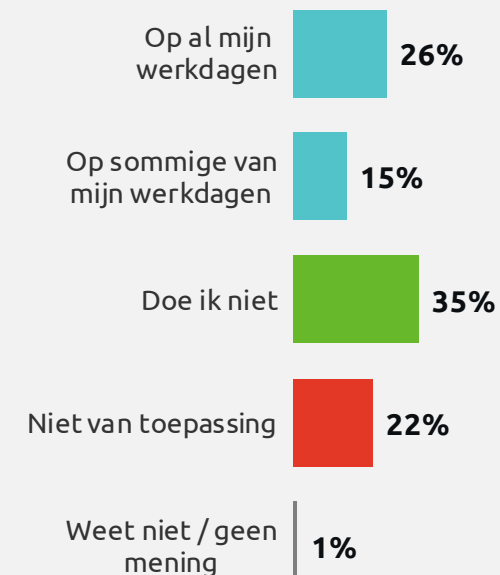
...een gewone of een elektrische fiets om naar je werk te gaan? (Basis - Bereidwilligen, n=547)

...het openbaar vervoer om naar je werk te gaan? (Basis - Bereidwilligen, n=547)

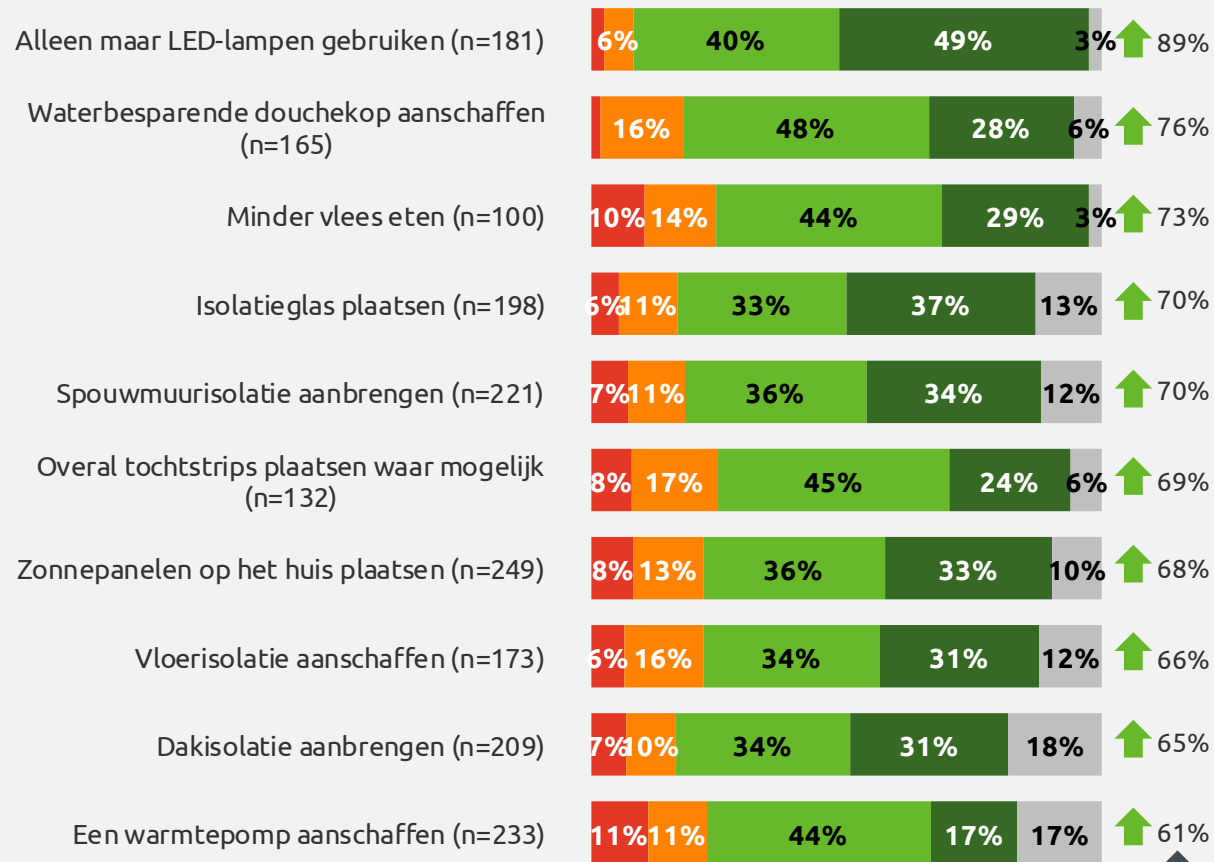
...een auto naar je werk te gaan? (Basis - Bereidwilligen, n=547)

Bereidwilligen | Gedrag | Motivatie

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen?

(Basis - Bereidwilligen)

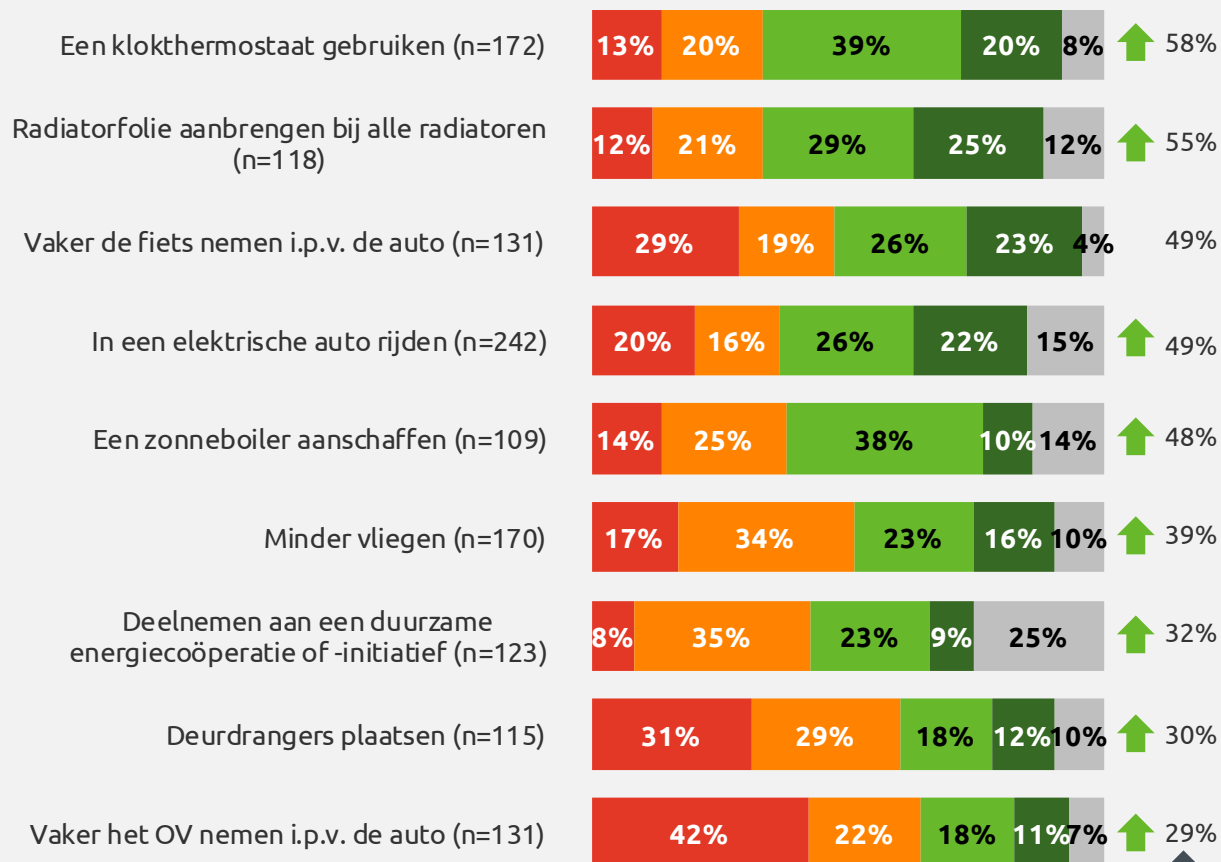

% Ik denk het wel + Zeker wel

■ Zeker niet ■ Ik denk het niet ■ Ik denk het wel ■ Zeker wel ■ Weet niet / geen mening

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen?

(Basis - Bereidwilligen)

% Ik denk het wel + Zeker wel

■ Zeker niet ■ Ik denk het niet ■ Ik denk het wel ■ Zeker wel ■ Weet niet / geen mening

↑ Significante oververtegenwoordiging t.o.v. de rest van Nederland

Bereidwilligen | Gedrag | Aanleidingen

Wat was voor jou de directe aanleiding om ...?

Een klokthermostaat te gaan gebruiken, n=135

Dit deed ik altijd al	35%
Omdat ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	31%
Omdat het het wonen prettiger maakt	22%
Omdat het mijn leven makkelijker maakt	21%
Omdat het makkelijk is om te doen	16%
Omdat het mij geen (extra) geld kost	12%
Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	8%
Omdat anderen in mijn omgeving het ook deden	4%
Omdat ik er meer over te weten kwam	1%
Omdat een organisatie mij hierbij hielp	0%
Anders	8%
Weet niet/geen van deze	4%

Spouwmuurisolatie aan te brengen, n=95

Het zat al in het huis toen ik het kocht/ging huren	59%
Omdat ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	22%
Omdat het het wonen prettiger maakt	17%
Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	9%
Omdat het makkelijk is om te doen	8%
Omdat ik er meer over te weten kwam	5%
Omdat ik toch al ging verbouwen aan het huis	5%
Omdat een organisatie mij hierbij hielp	2%
Omdat het mij geen (extra) geld kost	2%
Omdat ik er subsidie voor kreeg	2%
Omdat anderen in mijn omgeving het ook deden	0%
Anders	4%
Weet niet/geen van deze	2%

Dakisolatie aan te brengen, n=109

Het zat al in het huis toen ik het kocht/ging huren	61%
Omdat ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	15%
Omdat ik toch al ging verbouwen aan het huis	13%
Omdat het het wonen prettiger maakt	7%
Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	5%
Omdat ik er subsidie voor kreeg	3%
Omdat het mij geen (extra) geld kost	2%
Omdat het makkelijk is om te doen	2%
Omdat een organisatie mij hierbij hielp	2%
Omdat anderen in mijn omgeving het ook deden	1%
Omdat ik er meer over te weten kwam	1%
Anders	4%
Weet niet/geen van deze	4%

De fiets te gaan nemen naar je werk, n=137

Dit deed ik altijd al	37%
Om fit te blijven/fitter te worden	31%
Omdat het sneller is dan reizen met OV of auto	15%
Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	11%
Omdat ik gebruik kan maken van een snelle fietsroute	11%
Omdat ik een baan dichterbij huis kreeg	10%
Omdat ik gebruik kan maken van een veilige fietsroute	9%
Omdat er genoeg plek is om mijn fiets te parkeren	8%
Omdat ik dichterbij mijn werk ben komen wonen	5%
Omdat ik een elektrische fiets heb gekocht	4%
Omdat ik met iemand samen kan fietsen	3%
Omdat er meer ruimte is om te fietsen op mijn route (meer/bredere fietspaden)	3%
Omdat anderen in mijn omgeving het ook (zijn gaan) doen	1%
Anders	7%
Weet niet/geen van deze	3%

Bereidwilligen | Gedrag | Barrières (1/2)

Wat zijn redenen voor jou dat je (nog) niet ...?

Een warmtepomp hebt aangeschaft, n=131

Ik heb een huurwoning	30%
Ik denk dat een warmtepomp te duur is voor mij	26%
Ik weet niet of ik de kosten voor een warmtepomp (snel genoeg) terugverdien	21%
Ik heb er geen vertrouwen in dat mijn huis goed genoeg verwarmd wordt met een warmtepomp	18%
Ik weet er te weinig van	14%
Ik vraag me af of ik energie bespaar met een warmtepomp	11%
Ik ben bang dat een warmtepomp te veel geluid maakt	10%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	7%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	6%
In mijn huis kan geen warmtepomp geplaatst worden	6%
Ik wil niet van het gas worden afgekoppeld omdat ik graag op gas wil blijven koken	3%
Anders	12%
Weet niet/geen van deze	5%

Een klokthermostaat gebruikt, n=172

Ik heb een huurwoning	32%
Ik wil gewoon zelf de verwarming hoger of lager zetten	22%
Ik vraag me af of ik daar wel energie mee bespaar	14%
Ik weet er te weinig van	14%
Ik denk dat een klokthermostaat te duur is	7%
Ik heb geen zin om zo'n thermostaat in te stellen/vind het te veel gedoe	7%
Anders	12%
Weet niet/geen van deze	8%

Zonnepanelen op je huis hebt geplaatst, n=175

Ik heb een huurwoning	24%
Ik denk dat zonnepanelen te duur zijn voor mij	16%
Ik wil liever nog even wachten, de toekomst brengt vast goedkopere/betere opties	13%
Op mijn dak kunnen geen zonnepanelen geplaatst worden, dit heb ik uitgezocht	12%
Ik heb geen eigen dak/woon in een appartement	12%
Ik weet niet of ik de kosten (snel genoeg) terugverdien	9%
Ik weet er te weinig van	8%
Ik vraag me af of ik voldoende energie opwek met zonnepanelen	7%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	2%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	1%
Anders	12%
Weet niet/geen van deze	5%

Spouwmuurisolatie aan hebt gebracht, n=210

Ik heb een huurwoning	30%
Ik weet er te weinig van	15%
Ik weet niet of ik de kosten (snel genoeg) terugverdien	13%
Ik denk dat spouwmuurisolatie te duur is voor mij	10%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	10%
In mijn huis kan geen spouwmuurisolatie worden aangebracht, heb ik uitgezocht	7%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	7%
Anders	13%
Weet niet/geen van deze	7%

Bereidwilligen | Gedrag | Barrières (2/2)

Wat zijn redenen voor jou dat je (nog) niet ...?

Dakisolatie aan hebt gebracht, n=282

Ik heb een huurwoning	30%
Ik weet er te weinig van	15%
Ik denk dat dakisolatie te duur is voor mij	14%
Ik heb geen eigen dak/woon in een appartement	13%
Ik weet niet of ik de kosten (snel genoeg) terugverdien	10%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	7%
In mijn huis kan geen dakisolatie worden aangebracht, dit heb ik uitgezocht	5%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	4%
Ik zie er tegenop om mijn zolder leeg te halen en op te ruimen	4%
Anders	8%
Weet niet/geen van deze	9%

Vaker de fiets neemt om naar je werk te gaan, n=112

Mijn werk is te ver weg om te fietsen	54%
Ik wil niet in de regen fietsen	30%
Met de fiets kom ik niet verzorgd aan (bezweet/verwaaid)	21%
Ik houd niet van fietsen/fietsen past niet bij me	4%
Fietsen is voor mij niet mogelijk, bijv. vanwege een fysieke beperking	4%
Ik kan mijn fiets niet goed parkeren bij huis, werk of station	3%
Fietsen is te vermoeiend	2%
Een goede fiets is voor mij te duur (aanschaf en onderhoud)	1%
Ik kan niet (goed) fietsen	0%
Ik vind fietsen gevaarlijk	0%
Anders	16%
Weet niet/geen van deze	2%

Vaker het OV neemt om naar je werk te gaan, n=118

Reizen met het openbaar vervoer duurt te lang	46%
Mijn werk is slecht bereikbaar met het openbaar vervoer	45%
Met het openbaar vervoer ben ik minder flexibel	34%
Reizen met het openbaar vervoer is te duur	24%
Dat het openbaar vervoer vaak vertraging heeft	19%
Je kan niet altijd zitten in het openbaar vervoer	16%
Dat ik moet overstappen in het openbaar vervoer	16%
Ik voel me niet veilig in het openbaar vervoer	10%
Reizen met het openbaar vervoer past niet bij mij	8%
Anders	18%
Weet niet/geen van deze	2%

In een elektrische auto rijdt, n=137

Mijn huidige auto rijdt nog prima	41%
Ik denk dat een elektrische auto te duur voor mij is in aanschaf	37%
Ik rijd geen auto heb geen auto of rijbewijs	24%
Met een elektrische auto kan ik minder ver rijden (zonder op te laden onderweg)	16%
Elektrisch rijden is duurder dan een auto op diesel, benzine of gas	11%
Een elektrische auto is niet geschikt voor vakantie	10%
Er zijn niet genoeg laadpalen in mijn buurt	8%
Ik weet niet of een elektrische auto zijn waarde behoudt	5%
Er is een te lange wachttijd voor elektrische auto's	1%
Het is binnen mijn leasecontract niet mogelijk een elektrische auto te nemen	0%
Anders	8%
Weet niet/geen van deze	9%

Bereidwilligen | Gedrag | Triggers (1/2)

Wat zou de kans vergroten dat je ...?

Een warmtepomp aanschafft, n=124

Als het mij geen (extra) geld kost	40%
Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	33%
Als ik er meer van weet	32%
Als ik er subsidie voor krijg	27%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	20%
Als het makkelijk is om te doen	15%
Als ik een huis krijg waarin ik dat zelf kan bepalen	15%
Als het het wonen prettiger maakt	10%
Als een organisatie mij hierbij helpt	8%
Als het mij een gevoel van vrijheid en onafhankelijkheid geeft	6%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	3%
Geen van deze	3%
Anders	10%
Weet niet	10%

Een klokthermostaat gebruikt, n=101

Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	40%
Als het makkelijk is om te doen	34%
Als het mij geen (extra) geld kost	33%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	27%
Als het mijn leven makkelijker maakt	23%
Als ik er meer van weet	17%
Als het het wonen prettiger maakt	9%
Als een organisatie mij hierbij helpt	7%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	0%
Geen van deze	2%
Anders	6%
Weet niet	4%

Zonnepanelen op je huis plaatst, n=117

Als het mij geld oplevert	35%
Als het mij geen (extra) geld kost	32%
Als ik een huis krijg waarin ik dat zelf kan bepalen	28%
Als ik er subsidie voor krijg	24%
Als het makkelijk is om te doen	16%
Als ik er meer van weet	15%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	14%
Als een organisatie mij hierbij helpt	13%
Als het mij een gevoel van vrijheid en onafhankelijkheid geeft	5%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	3%
Geen van deze	2%
Anders	13%
Weet niet	0%

Bereidwilligen | Gedrag | Triggers (2/2)

Wat zou de kans vergroten dat je ...?

Spouwmuurisolatie aanbrengt, n=148

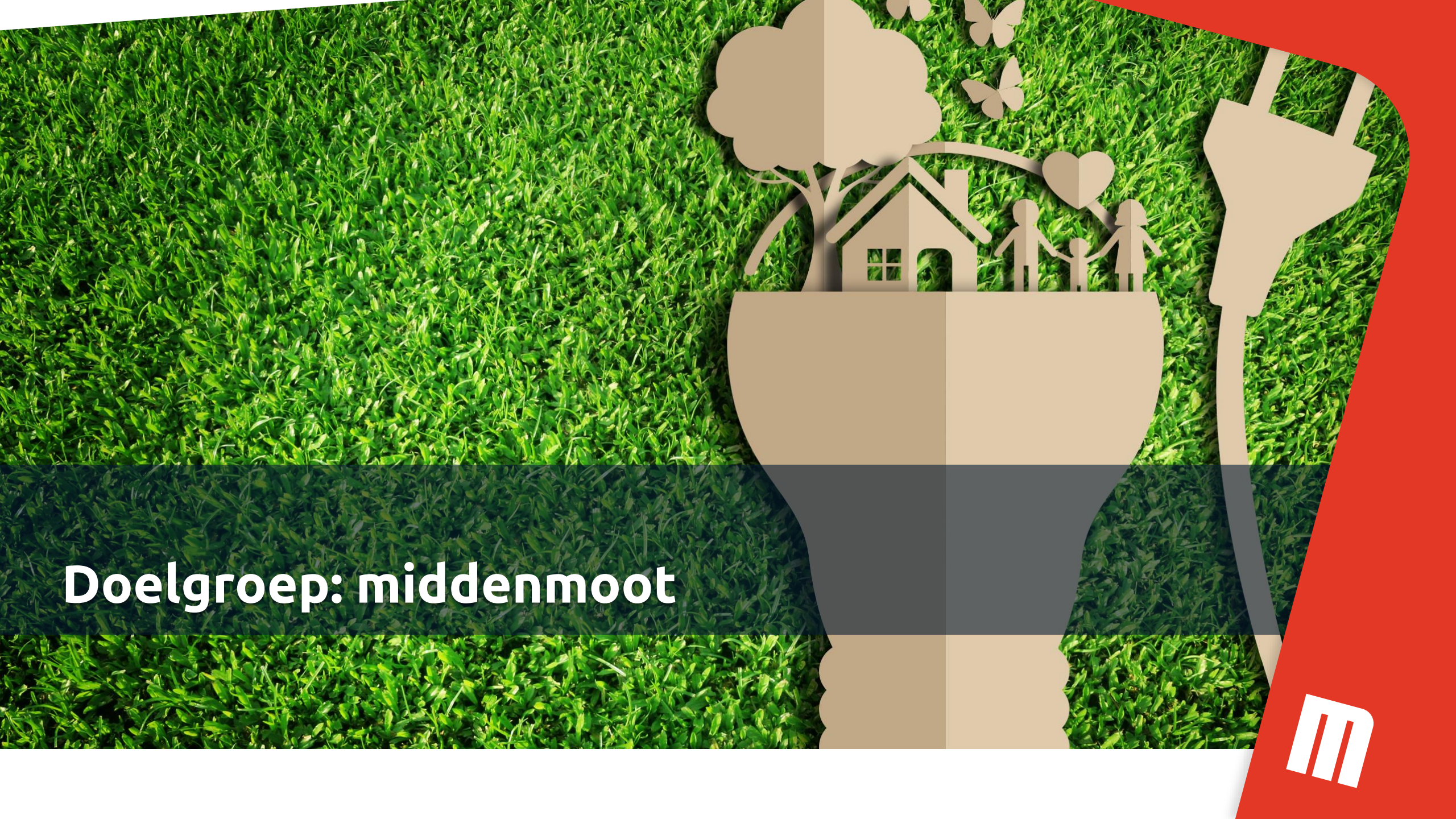
Als het mij geen (extra) geld kost	25%
Als ik er subsidie voor krijg	22%
Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	22%
Als ik er meer van weet	21%
Als het makkelijk is om te doen	16%
Als ik een huis krijg waarin ik dat zelf kan bepalen	15%
Als het het wonen prettiger maakt	13%
Als een organisatie mij hierbij helpt	10%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	8%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	4%
Geen van deze	1%
Anders	12%
Weet niet	7%

Dakisolatie aanbrengt, n=131

Als het mij geen (extra) geld kost	31%
Als ik er subsidie voor krijg	21%
Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	20%
Als een organisatie mij hierbij helpt	17%
Als ik er meer van weet	16%
Als het makkelijk is om te doen	16%
Als ik een huis krijg waarin ik dat zelf kan bepalen	16%
Als het het wonen prettiger maakt	12%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	11%
Als het isolatiebedrijf mijn zolder leeghaalt en opruimt	8%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	3%
Geen van deze	4%
Anders	8%
Weet niet	6%

In een elektrische auto gaat rijden, n=111

Als elektrische auto's niet duurder zijn dan gewone auto's (aanschaf)	59%
Als elektrisch rijden goedkoper wordt dan rijden op benzine	38%
Als het mogelijk wordt om langere afstanden af te leggen op de accu	35%
Als er meer laadpalen komen	28%
Als ik er subsidie voor krijg	24%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	22%
Als het prettiger rijdt dan een gewone auto	7%
Als dit mogelijk wordt binnen mijn leasecontract	3%
Als het mogelijk wordt om meer gewicht te trekken	3%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	0%
Geen van deze	3%
Anders	12%
Weet niet	3%

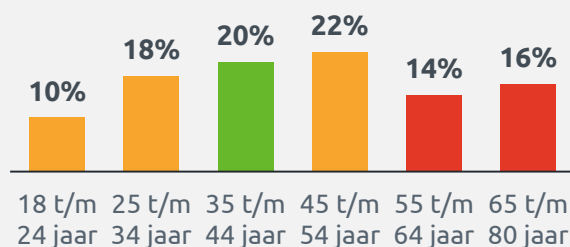
Doelgroep: middenmoot

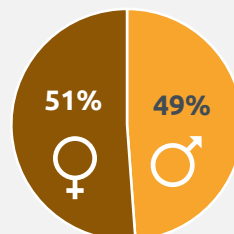
- Mensen die behoren tot de groep Middenmoot zijn vaker dan gemiddeld **laagopgeleid** en woonachtig in **niet-stedelijk gebied**.
- Ze vinden zaken als rechtvaardigheid, natuur en milieu, gelijke kansen voor iedereen, het klimaat en dierenwelzijn minder vaak dan gemiddeld zeer belangrijk, en zien **minder vaak** dan gemiddeld graag verandering in Nederland op het gebied van **energie en klimaat**.
- Ook geven ze vaker aan **niet te weten of er klimaatverandering** is.
- Ze staan vaker **neutraal tegenover het nemen van maatregelen door de overheid** en denken ook vaker dat de kosten opwegen tegen de baten (maar minder vaak dat het meer oplevert dan het kost), en vinden **zichzelf** vooral **een beetje verantwoordelijk**.
- Ze hebben met name **minder vaak behoefte aan tips en adviezen** over maatregelen die je kunt nemen om duurzamer te leven en **inzicht** in de voor- en nadelen van deze maatregelen.
- **Alle gedragsopties vertonen zij minder vaak dan gemiddeld**.
- Toch zijn ze vaker dan gemiddeld gemotiveerd om een zonneboiler te nemen. Mogelijk kan dit verklaard worden doordat ze ook vaker niet weten of dit mogelijk is in hun huis.
- **Minder gemotiveerd** dan gemiddeld zijn ze om **minder vlees** te gaan eten, **minder te gaan vliegen**, en **spouwmuurisolatie** aan te brengen.
- De meest genoemde aanleiding waarom deze doelgroep bepaalde maatregelen in huis al heeft genomen, is dat het hun energierekening omlaag bracht. We zien dat ook in de **triggers** voor middenmoters **geld** de belangrijkste rol speelt: als het mij geen (extra) geld kost, als ik er subsidie voor krijg, als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaan, vormen bij vrijwel alle gedragsopties de top 3 van genoemde triggers. **Gemak** en **kennis** (van de kosten) spelen bij ook een (kleinere) rol. Het helpen tegengaan van klimaatverandering is voor deze doelgroep minder van belang als potentiële trigger.
- Een veel genoemde **barrière** voor mensen in de middenmoot is **gebrek aan kennis over het terugverdienen** van eventuele te maken kosten. Ook deze doelgroep geeft aan er te weinig van te weten, waarbij het hen vooral te doen lijkt om **gebrek aan inzicht in het financiële plaatje**. Naast financiën houdt ook het idee dat de maatregelen een hoop **gedoe** met zich meebrengen hen tegen.

Middenmoot | Sociodemografie

Leeftijd

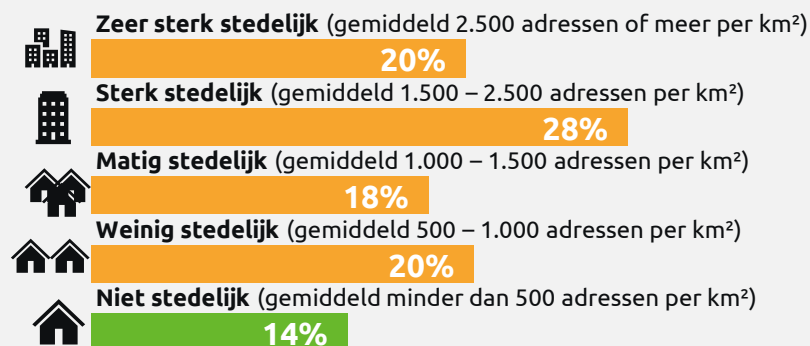
Geslacht

Regio

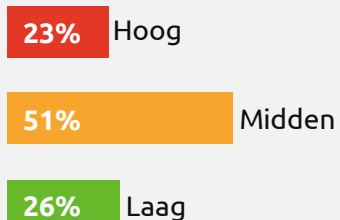
Stedelijkheid

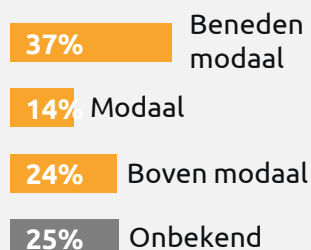
Stedelijkheid is een maatstaf voor de concentratie van menselijke activiteiten gebaseerd op de gemiddelde omgevingsadressendichtheid.

Opleidingsniveau

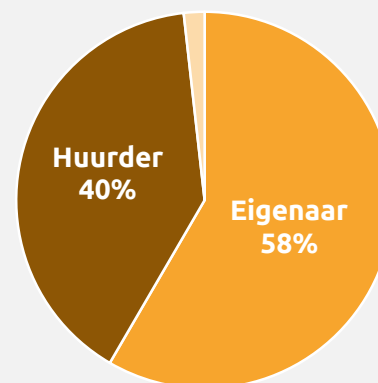

Inkomen

Woonsituatie

Anders/Onbekend 2%

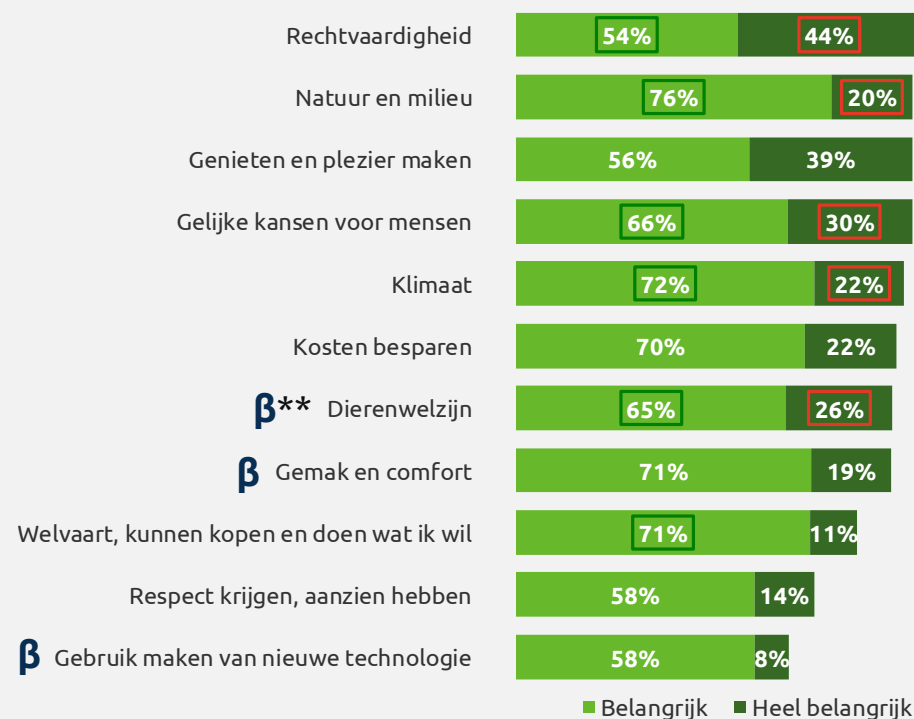
Huishoudsamenstelling

Middenmoot | Waarden & houding klimaat

Hoe belangrijk vind jij de volgende zaken?

(Basis - Middenmoot, n=309)

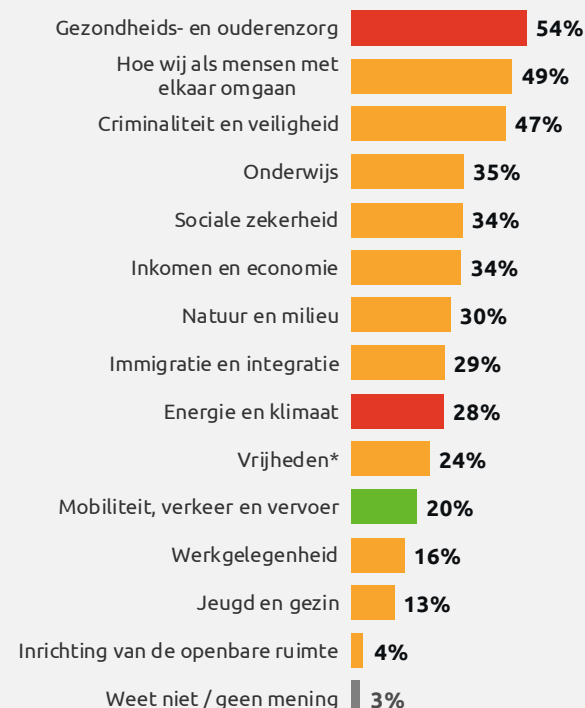
■ Belangrijk ■ Heel belangrijk

Significante oververtegenwoordiging t.o.v. de rest van Nederland

Significante ondervertegenwoordiging t.o.v. de rest van Nederland

Op welke van onderstaande onderwerpen vind je dat er dringend veranderingen moeten komen in Nederland?

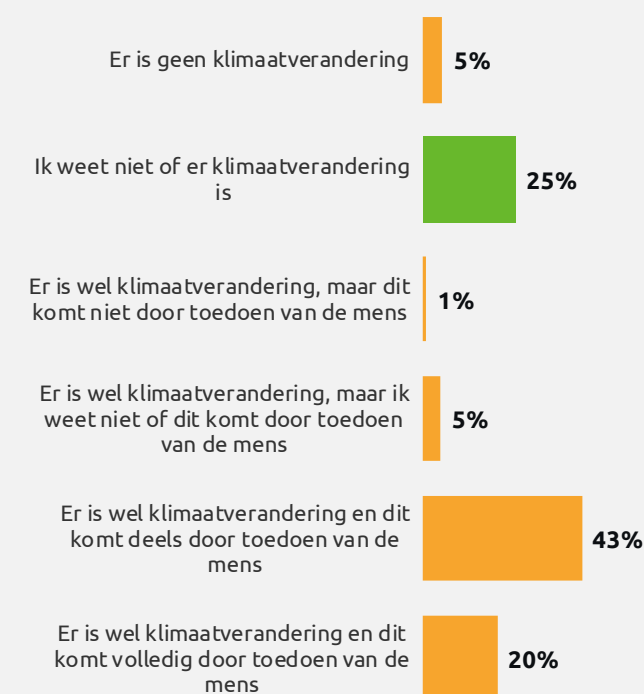
(Basis - Middenmoot, n=309)

Max. 5 antwoorden mogelijk

Tegenwoordig wordt veel gesproken over klimaatverandering. Hoe denk jij hierover?

(Basis - Middenmoot, n=309)

**Dit teken (β) markeert de gevonden beïnvloeders van motivatie in de regressieanalyse.

*Van o.a. meningsuiting, religie, seksuele voorkeur

Middenmoot | Beïnvloeders motivatie (overig) β

Kun je per stelling aangeven in hoeverre je het er mee eens of oneens bent? (Basis - Middenmoot, n=309)

Ik maak mij zorgen over de wereld die wij achterlaten aan toekomstige generaties als we de klimaatproblematiek niet aanpakken

Ik kan zeker een bijdrage leveren aan een meer duurzame samenleving

Ik maak mij zorgen over de huidige toestand van het klimaat

Door de keuzes die ik maak in mijn energiegebruik, kan ik helpen om klimaatverandering tegen te gaan

Ik voel me mede verantwoordelijk voor de uitstoot van CO2

■ Zeer mee oneens

■ Niet mee eens, niet mee oneens

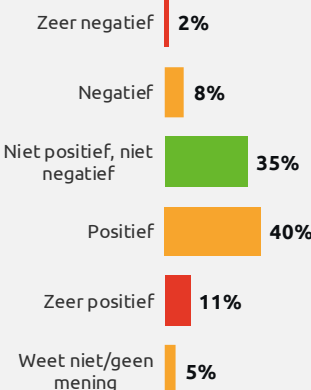
■ Zeer mee eens

■ Mee oneens

■ Mee eens

■ Weet niet/geen mening

Los van het huidige beleid, in hoeverre vind je het positief of negatief dat de overheid maatregelen neemt om klimaatverandering tegen te gaan? (Basis - Middenmoot, n=309)

Denk je dat maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan vooral iets kosten of vooral iets opleveren voor Nederland? (Basis - Middenmoot, n=309)

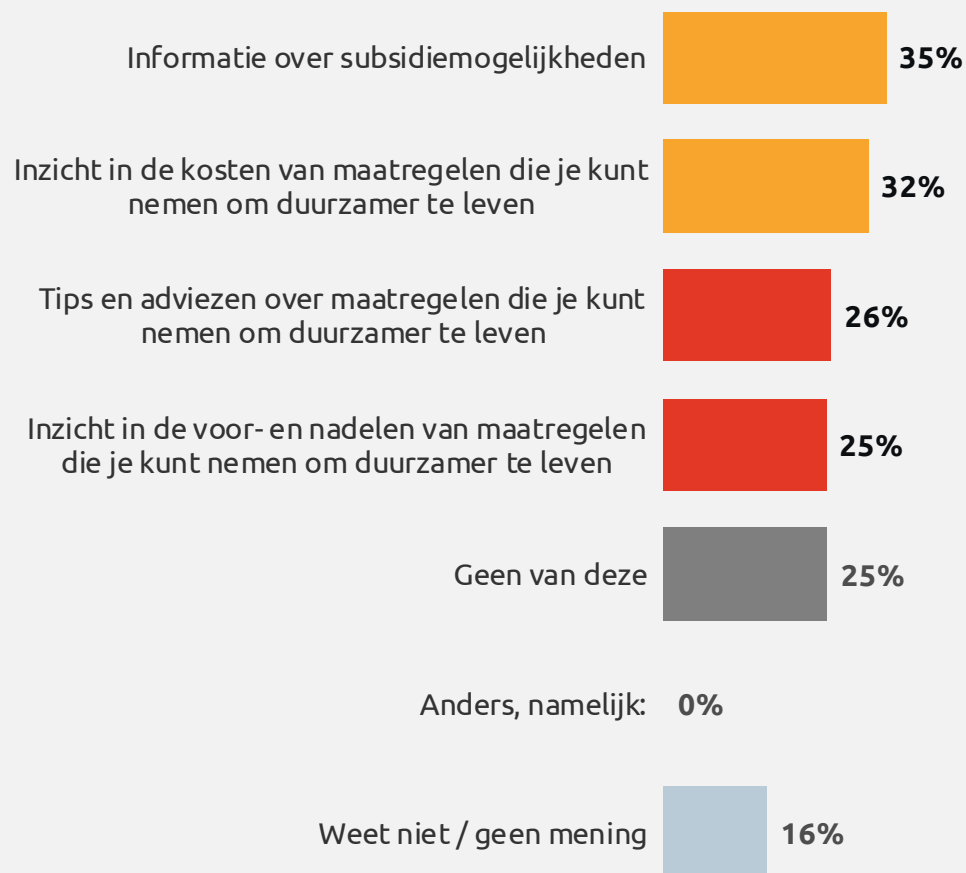
In hoeverre vind je dat de volgende partijen verantwoordelijk zijn voor het tegengaan van klimaatverandering? Jijzelf (Basis - Middenmoot, n=309)

Middenmoot | Informatiebehoefte

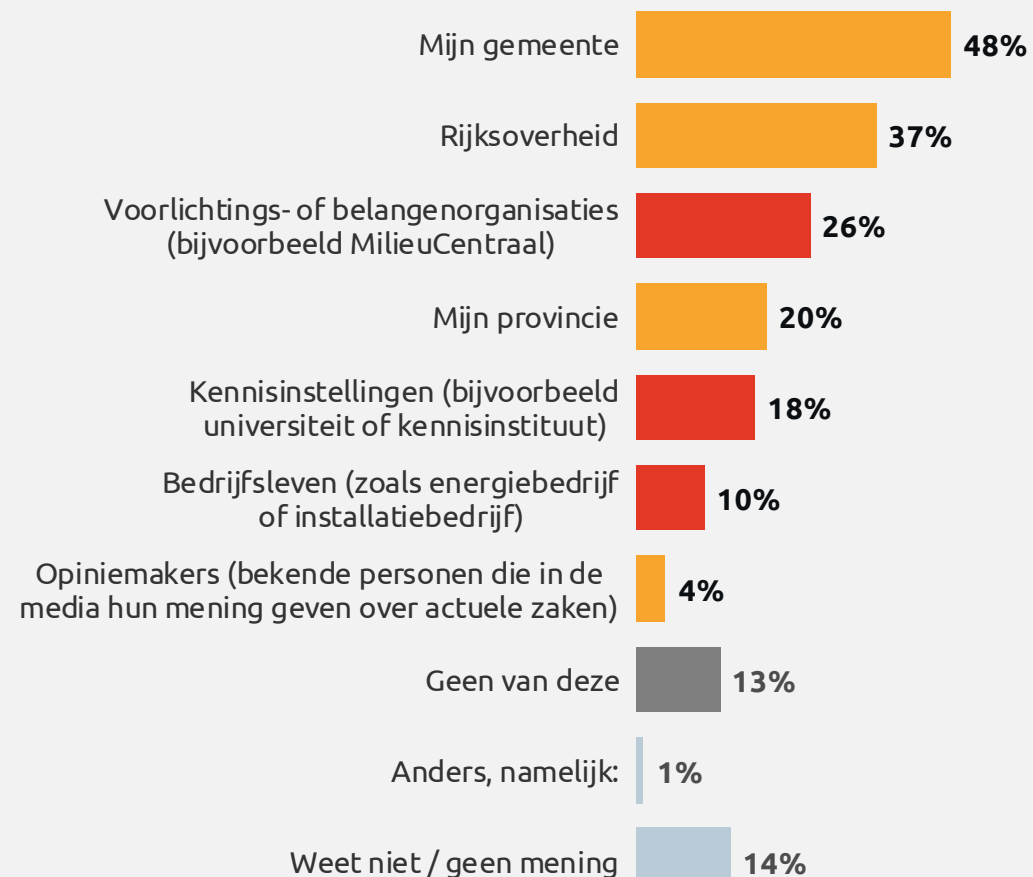
In welke informatie over duurzaamheid ben je geïnteresseerd?

Meerdere antwoorden mogelijk (Basis - Middenmoot, 309)

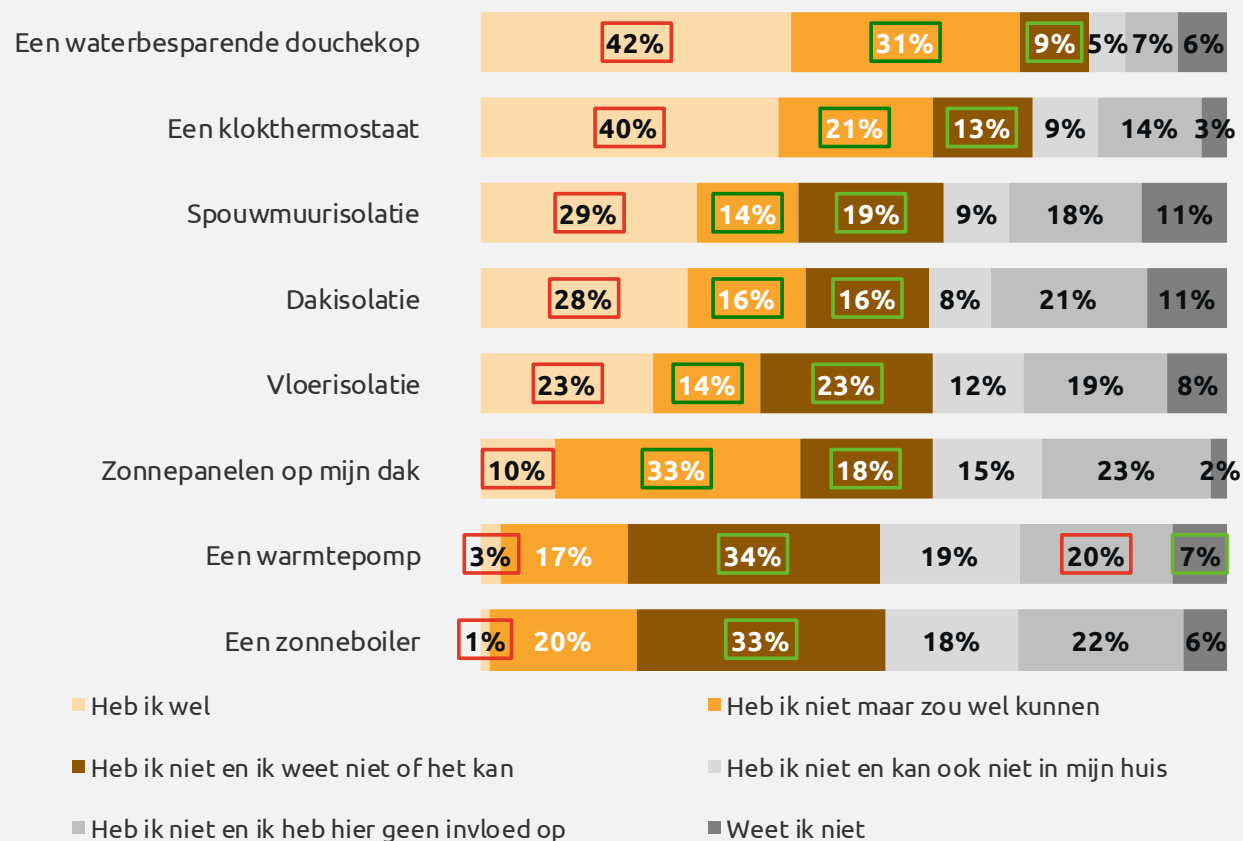
Van welke personen of organisaties zou je het liefst deze informatie over duurzaamheid ontvangen?

Meerdere antwoorden mogelijk (Basis - Middenmoot, n=309)

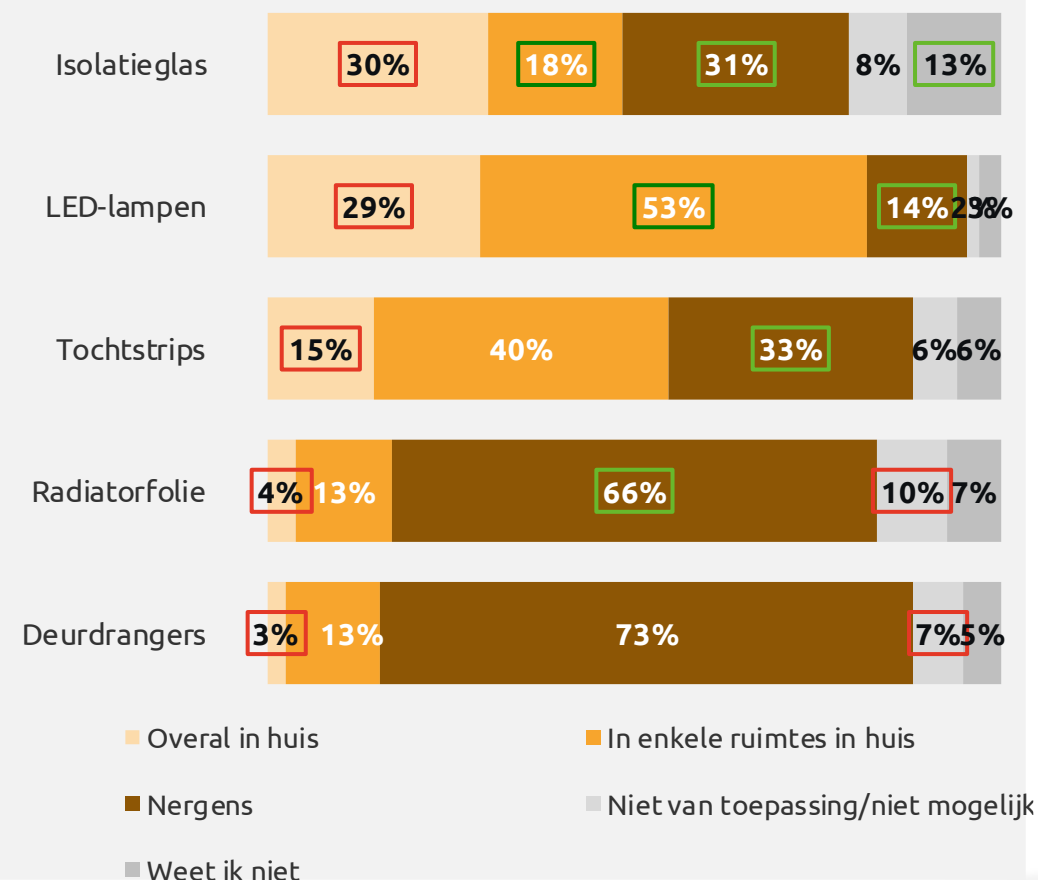

Middenmoot | Gedrag | Frequentie (1/3)

Welke van de volgende maatregelen heb je thuis of zijn op jouw huishouden van toepassing? (Basis - Middenmoot, n=701)

In welke mate heb je de volgende maatregelen thuis genomen? (Basis - Middenmoot, n=701)

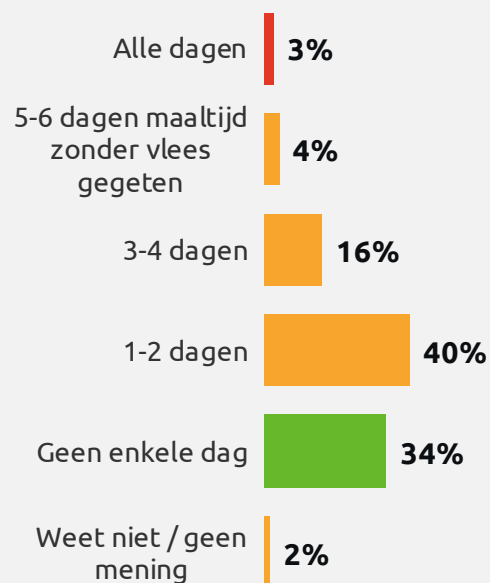

Middenmoot | Gedrag | Frequentie (2/3)

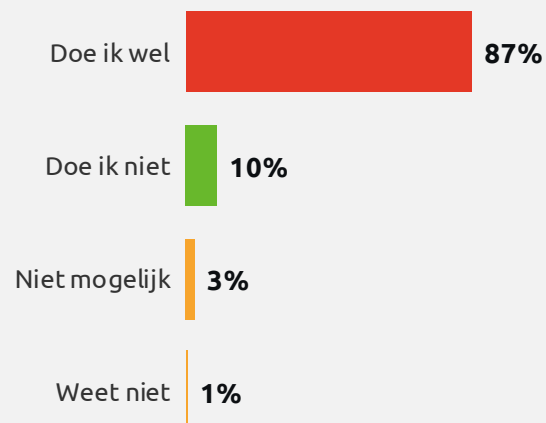

Als je kijkt naar de afgelopen week, hoeveel dagen heb je een warme maaltijd zonder vlees gegeten?

(Basis - Middenmoot, n=701)

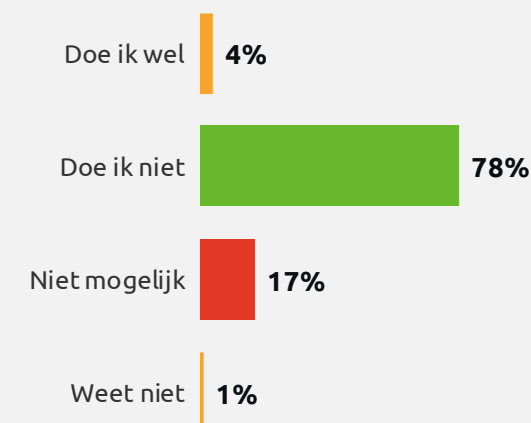
Ik scheid mijn afval?
(Basis - Middenmoot, n=701)

Ik neem deel aan een duurzame energiecoöperatie of -initiatief?
(Basis - Middenmoot, n=701)

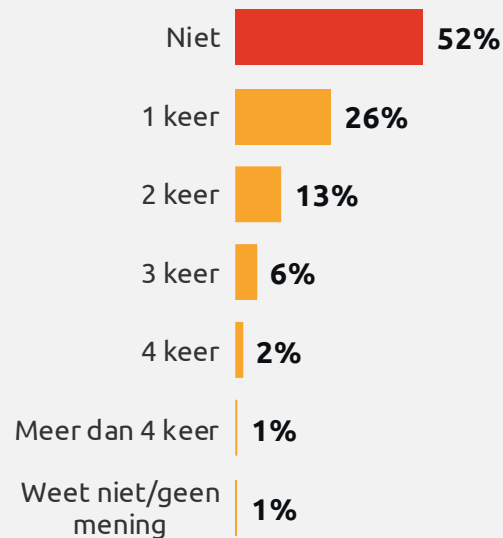

Ik rijd (weleens) een elektrische auto?
(Basis - Middenmoot, n=701)

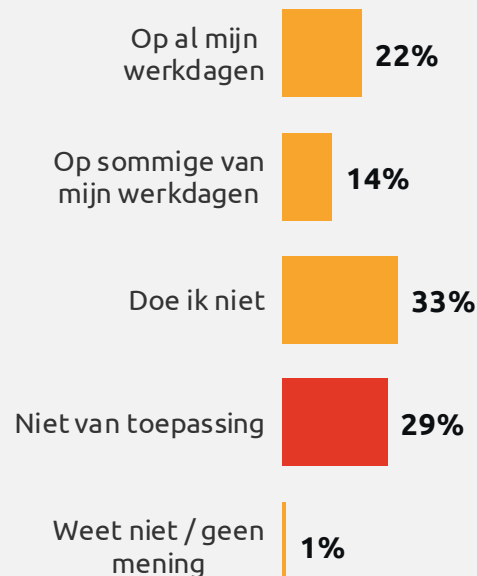
Middenmoot | Gedrag | Frequentie (3/3)

Hoe vaak ben je in de afgelopen 12 maanden op vliegvakantie geweest? Vliegereizen voor je werk tellen niet mee het gaat alleen om vliegen voor vakantie/plezier.
(Basis - Middenmoot, n=701)

Als je kijkt naar jouw gemiddelde werkweek, hoeveel dagen maak je gebruik van...

...een gewone of een elektrische fiets om naar je werk te gaan?
(Basis - Middenmoot, n=701)

...het openbaar vervoer om naar je werk te gaan? (Basis - Middenmoot, n=701)

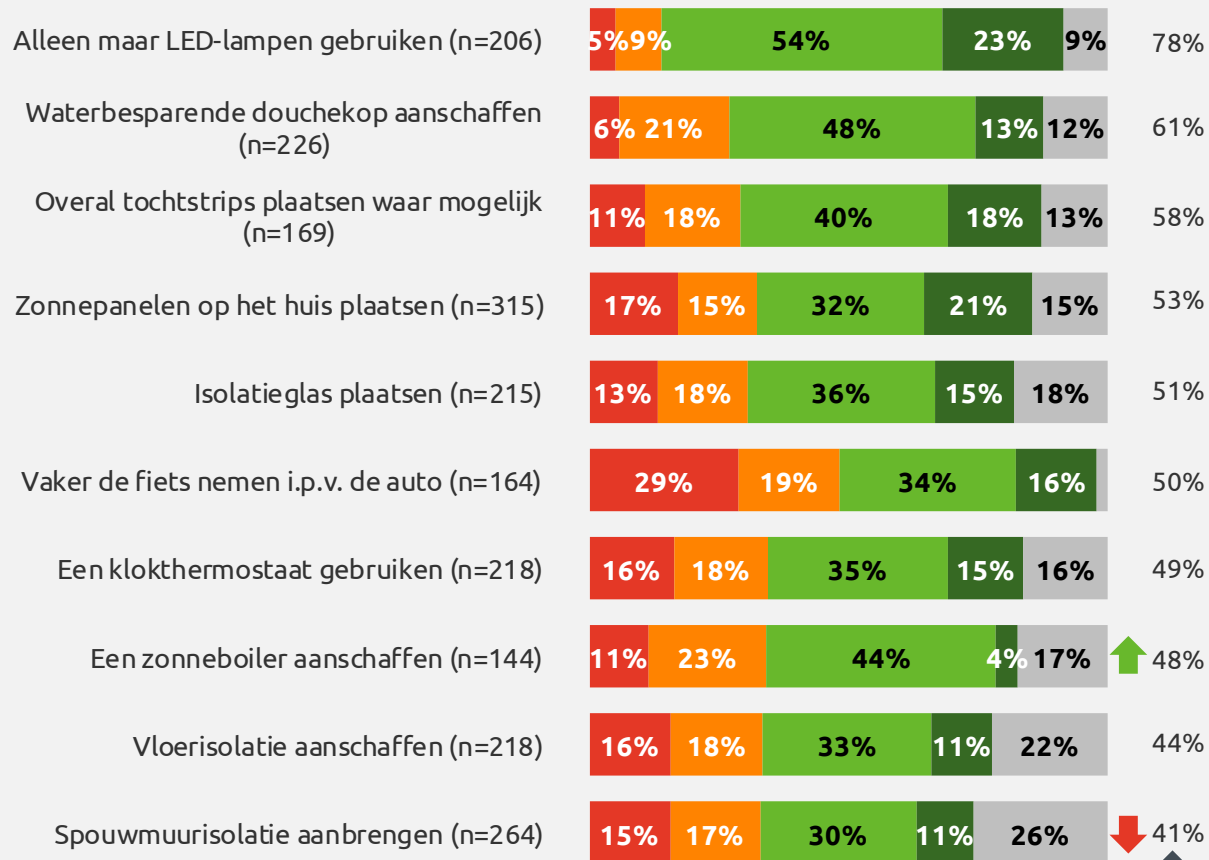
...een auto naar je werk te gaan?
(Basis - Middenmoot, n=701)

Middenmoot | Gedrag | Motivatie

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen?

(Basis - Middenmoot)

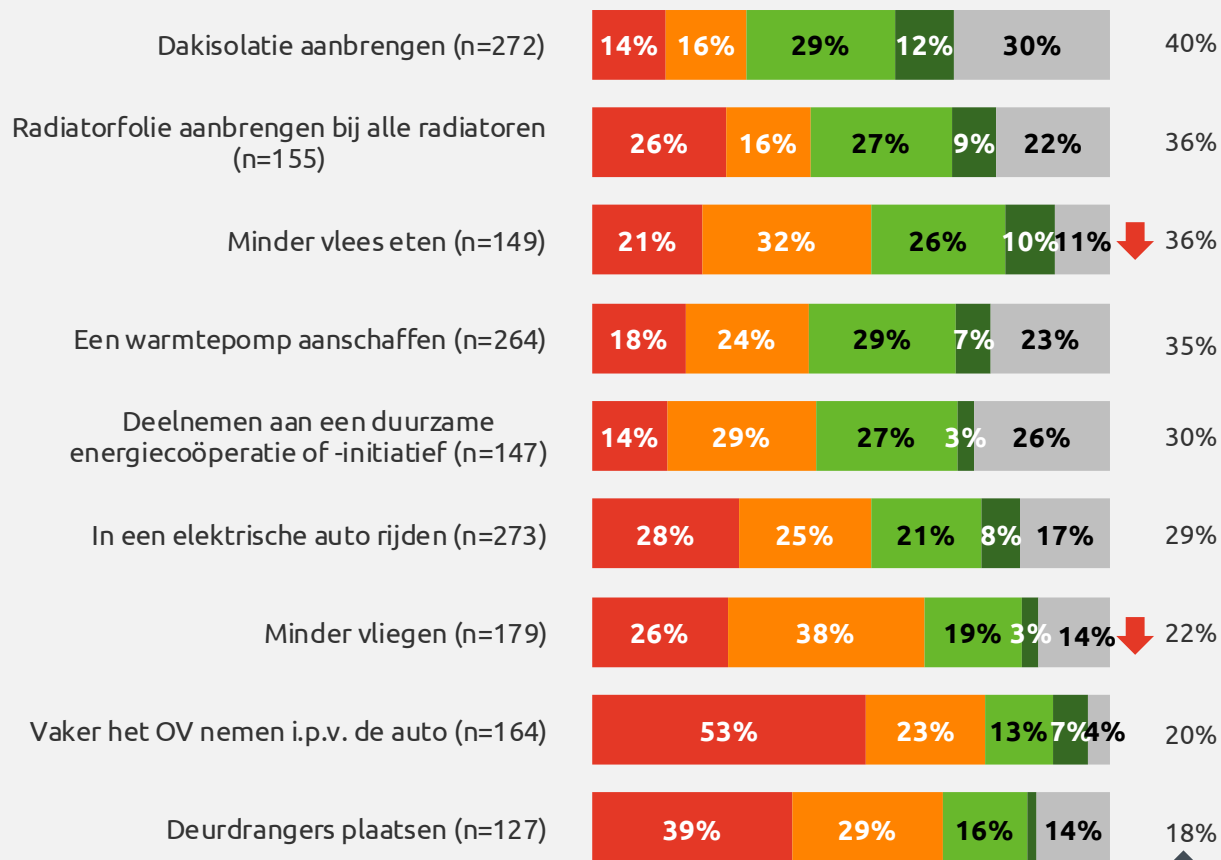

% Ik denk het wel + Zeker wel

■ Zeker niet ■ Ik denk het niet ■ Ik denk het wel ■ Zeker wel ■ Weet niet / geen mening

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen?

(Basis - Middenmoot)

% Ik denk het wel + Zeker wel

■ Zeker niet ■ Ik denk het niet ■ Ik denk het wel ■ Zeker wel ■ Weet niet / geen mening

↑ Significante oververtegenwoordiging t.o.v. de rest van Nederland

↓ Significante ondervertegenwoordiging t.o.v. van de rest van Nederland

Middenmoot | Gedrag | Aanleidingen

Wat was voor jou de directe aanleiding om ...?

Een klokthermostaat te gaan gebruiken, n=170		Spouwmuurisolatie aan te brengen, n=120		Dakisolatie aan te brengen, n=114		De fiets te gaan nemen naar je werk, n=141	
Dit deed ik altijd al	40%	Het zat al in het huis toen ik het kocht/ging huren	72%	Het zat al in het huis toen ik het kocht/ging huren	57%	Dit deed ik altijd al	40%
Omdat ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	23%	Omdat ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	11%	Omdat ik toch al ging verbouwen aan het huis	22%	Om fit te blijven/fitter te worden	27%
Omdat het mijn leven makkelijker maakt	18%	Omdat ik toch al ging verbouwen aan het huis	6%	Omdat ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	20%	Omdat ik een baan dichterbij huis kreeg	13%
Omdat het makkelijk is om te doen	15%	Omdat het makkelijk is om te doen	3%	Omdat het het wonen prettiger maakt	9%	Omdat ik een elektrische fiets heb gekocht	12%
Omdat het het wonen prettiger maakt	14%	Omdat het het wonen prettiger maakt	3%	Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	4%	Omdat het sneller is dan reizen met OV of auto	8%
Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	5%	Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	2%	Omdat het makkelijk is om te doen	4%	Omdat er genoeg plek is om mijn fiets te parkeren	6%
Omdat het mij geen (extra) geld kost	2%	Omdat ik er subsidie voor kreeg	1%	Omdat ik er meer over te weten kwam	4%	Omdat ik dichterbij mijn werk ben komen wonen	5%
Omdat een organisatie mij hierbij hielp	2%	Omdat een organisatie mij hierbij hielp	1%	Omdat het mij geen (extra) geld kost	1%	Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	5%
Omdat ik er meer over te weten kwam	2%	Omdat ik er meer over te weten kwam	1%	Omdat ik er subsidie voor kreeg	0%	Omdat ik gebruik kan maken van een snelle fietsroute	5%
Omdat anderen in mijn omgeving het ook deden	0%	Omdat het mij geen (extra) geld kost	0%	Omdat een organisatie mij hierbij hielp	0%	Omdat ik gebruik kan maken van een veilige fietsroute	4%
Anders	11%	Omdat anderen in mijn omgeving het ook deden	0%	Omdat anderen in mijn omgeving het ook deden	0%	Omdat ik met iemand samen kan fietsen	3%
Weet niet/geen van deze	3%	Anders	7%	Anders	6%	Omdat er meer ruimte is om te fietsen op mijn route (meer/bredere fietspaden)	1%
		Weet niet/geen van deze	1%	Weet niet/geen van deze	1%	Omdat anderen in mijn omgeving het ook (zijn gaan) doen	1%
						Anders	11%
						Weet niet/geen van deze	0%

Middenmoot | Gedrag | Barrières (1/2)

Wat zijn redenen voor jou dat je (nog) niet ...?

Een warmtepomp hebt aangeschaft, n=154

Ik weet niet of ik de kosten voor een warmtepomp (snel genoeg) terugverdien	27%
Ik denk dat een warmtepomp te duur is voor mij	25%
Ik heb een huurwoning	23%
Ik weet er te weinig van	18%
Ik vraag me af of ik energie bespaar met een warmtepomp	13%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	12%
Ik heb er geen vertrouwen in dat mijn huis goed genoeg verwarmd wordt met een warmtepomp	10%
Ik ben bang dat een warmtepomp te veel geluid maakt	9%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	8%
In mijn huis kan geen warmtepomp geplaatst worden	6%
Ik wil niet van het gas worden afgekoppeld omdat ik graag op gas wil blijven koken	6%
Anders	9%
Weet niet/geen van deze	6%

Een klokthermostaat gebruikt, n=218

Ik heb een huurwoning	40%
Ik wil gewoon zelf de verwarming hoger of lager zetten	27%
Ik vraag me af of ik daar wel energie mee bespaar	15%
Ik weet er te weinig van	10%
Ik denk dat een klokthermostaat te duur is	8%
Ik heb geen zin om zo'n thermostaat in te stellen/vind het te veel gedoe	4%
Anders	10%
Weet niet/geen van deze	5%

Zonnepanelen op je huis hebt geplaatst, n=212

Ik heb een huurwoning	30%
Ik weet niet of ik de kosten (snel genoeg) terugverdien	18%
Ik heb geen eigen dak/woon in een appartement	14%
Ik wil liever nog even wachten, de toekomst brengt vast goedkopere/betere opties	13%
Ik denk dat zonnepanelen te duur zijn voor mij	12%
Ik vraag me af of ik voldoende energie opwek met zonnepanelen	6%
Ik weet er te weinig van	6%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	4%
Op mijn dak kunnen geen zonnepanelen geplaatst worden, dit heb ik uitgezocht	3%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	2%
Anders	8%
Weet niet/geen van deze	3%

Spouwmuurisolatie aan hebt gebracht, n=247

Ik heb een huurwoning	41%
Ik weet er te weinig van	15%
Ik weet niet of ik de kosten (snel genoeg) terugverdien	11%
Ik denk dat spouwmuurisolatie te duur is voor mij	9%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	8%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	7%
In mijn huis kan geen spouwmuurisolatie worden aangebracht, heb ik uitgezocht	7%
Anders	8%
Weet niet/geen van deze	8%

Middenmoot | Gedrag | Barrières (2/2)

Wat zijn redenen voor jou dat je (nog) niet ...?

Dakisolatie aan hebt gebracht, n=253

Ik heb een huurwoning	40%
Ik denk dat dakisolatie te duur is voor mij	14%
Ik weet er te weinig van	11%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	10%
Ik weet niet of ik de kosten (snel genoeg) terugverdien	10%
Ik heb geen eigen dak/woon in een appartement	8%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	8%
Ik zie er tegenop om mijn zolder leeg te halen en op te ruimen	8%
In mijn huis kan geen dakisolatie worden aangebracht, dit heb ik uitgezocht	3%
Anders	8%
Weet niet/geen van deze	7%

Vaker de fiets neemt om naar je werk te gaan, n=146

Mijn werk is te ver weg om te fietsen	42%
Ik wil niet in de regen fietsen	28%
Met de fiets kom ik niet verzorgd aan (bezweet/verwaaid)	22%
Fietsen is voor mij niet mogelijk, bijv. vanwege een fysieke beperking	10%
Ik houd niet van fietsen/fietsen past niet bij me	6%
Fietsen is te vermoeiend	6%
Ik kan mijn fiets niet goed parkeren bij huis, werk of station	2%
Een goede fiets is voor mij te duur (aanschaf en onderhoud)	1%
Ik vind fietsen gevaarlijk	1%
Ik kan niet (goed) fietsen	1%
Anders	20%
Weet niet/geen van deze	4%

Vaker het OV neemt om naar je werk te gaan, n=148

Mijn werk is slecht bereikbaar met het openbaar vervoer	45%
Reizen met het openbaar vervoer duurt te lang	34%
Met het openbaar vervoer ben ik minder flexibel	29%
Reizen met het openbaar vervoer is te duur	22%
Reizen met het openbaar vervoer past niet bij mij	17%
Dat ik moet overstappen in het openbaar vervoer	13%
Dat het openbaar vervoer vaak vertraging heeft	10%
Je kan niet altijd zitten in het openbaar vervoer	9%
Ik voel me niet veilig in het openbaar vervoer	0%
Anders	12%
Weet niet/geen van deze	7%

In een elektrische auto rijdt, n=147

Mijn huidige auto rijdt nog prima	50%
Ik denk dat een elektrische auto te duur voor mij is in aanschaf	36%
Met een elektrische auto kan ik minder ver rijden (zonder op te laden onderweg)	20%
Ik rijdt geen auto heb geen auto of rijbewijs	16%
Er zijn niet genoeg laadpalen in mijn buurt	15%
Een elektrische auto is niet geschikt voor vakantie	14%
Elektrisch rijden is duurder dan een auto op diesel, benzine of gas	6%
Ik weet niet of een elektrische auto zijn waarde behoudt	4%
Het is binnen mijn leasecontract niet mogelijk een elektrische auto te nemen	1%
Er is een te lange wachttijd voor elektrische auto's	0%
Anders	4%
Weet niet/geen van deze	6%

Middenmoot | Gedrag | Triggers (1/2)

Wat zou de kans vergroten dat je ...?

Een warmtepomp aanschafft, n=78*

Als het mij geen (extra) geld kost	62%
Als ik er subsidie voor krijg	38%
Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	37%
Als het makkelijk is om te doen	30%
Als ik er meer van weet	27%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	16%
Als een organisatie mij hierbij helpt	15%
Als het het wonen prettiger maakt	8%
Als ik een huis krijg waarin ik dat zelf kan bepalen	6%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	3%
Als het mij een gevoel van vrijheid en onafhankelijkheid geeft	1%
Geen van deze	0%
Anders	9%
Weet niet	16

Een klokthermostaat gebruikt, n=108

Als het mij geen (extra) geld kost	37%
Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	32%
Als ik er meer van weet	22%
Als het makkelijk is om te doen	19%
Als het het wonen prettiger maakt	17%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	10%
Als een organisatie mij hierbij helpt	5%
Als het mijn leven makkelijker maakt	5%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	0%
Geen van deze	5%
Anders	9%
Weet niet	12%

Zonnepanelen op je huis plaatst, n=141

Als ik er subsidie voor krijg	43%
Als het mij geen (extra) geld kost	37%
Als het mij geld oplevert	36%
Als ik er meer van weet	24%
Als ik een huis krijg waarin ik dat zelf kan bepalen	20%
Als het makkelijk is om te doen	19%
Als een organisatie mij hierbij helpt	12%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	12%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	2%
Als het mij een gevoel van vrijheid en onafhankelijkheid geeft	1%
Geen van deze	4%
Anders	9%
Weet niet	3%

*Resultaat indicatief wegens lage aantal waarnemingen (n<80).

Middenmoot | Gedrag | Triggers (2/2)

Wat zou de kans vergroten dat je ...?

Spouwmuurisolatie aanbrengt, n=104

Als ik er subsidie voor krijg	34%
Als het mij geen (extra) geld kost	28%
Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	25%
Als het makkelijk is om te doen	20%
Als ik er meer van weet	18%
Als ik een huis krijg waarin ik dat zelf kan bepalen	14%
Als het het wonen prettiger maakt	10%
Als een organisatie mij hierbij helpt	10%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	10%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	3%
Geen van deze	2%
Anders	10%
Weet niet	15%

Dakisolatie aanbrengt, n=109

Als het mij geen (extra) geld kost	23%
Als het makkelijk is om te doen	20%
Als ik er subsidie voor krijg	19%
Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	17%
Als ik er meer van weet	14%
Als ik een huis krijg waarin ik dat zelf kan bepalen	13%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	6%
Als een organisatie mij hierbij helpt	5%
Als het het wonen prettiger maakt	4%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	1%
Als het isolatiebedrijf mijn zolder leeghaalt en opruimt	1%
Geen van deze	5%
Anders	12%
Weet niet	18%

In een elektrische auto gaat rijden, n=78*

Als elektrische auto's niet duurder zijn dan gewone auto's (aanschaf)	54%
Als elektrisch rijden goedkoper wordt dan rijden op benzine	49%
Als het mogelijk wordt om langere afstanden af te leggen op de accu	45%
Als er meer laadpalen komen	26%
Als ik er subsidie voor krijg	20%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	19%
Als het prettiger rijdt dan een gewone auto	8%
Als het mogelijk wordt om meer gewicht te trekken	4%
Als dit mogelijk wordt binnen mijn leasecontract	4%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	0%
Geen van deze	0%
Anders	12%
Weet niet	7%

*Resultaat indicatief wegens lage aantal waarnemingen (n<80).

A photograph of a man and a woman sitting on a green park bench, viewed from behind. They are looking out over a calm lake with lily pads. The far shore is lined with dense green trees. The foreground is a grassy area with some fallen leaves. A semi-transparent teal banner is overlaid across the middle of the image, containing the text 'Doelgroep: pragmatici'.

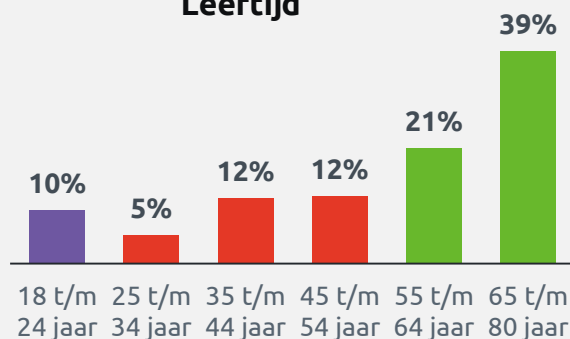
Doelgroep: pragmatici

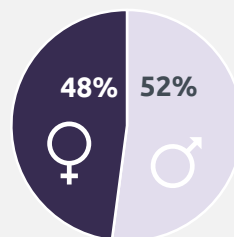
- Pragmatici zijn over het algemeen vaak **ouder**, vaker dan gemiddeld **laagopgeleid**, **samenwonend/getrouwd zonder thuiswonende kinderen** en woonachtig buiten de drie grote gemeenten in Nederland (in **weinig stedelijk** gebied). Ook hebben zij vaker dan gemiddeld een **benedenmodaal** inkomen.
- Ze vinden het klimaat minder vaak zeer belangrijk, **gemak en comfort** juist vaker belangrijk, en zien minder vaak graag verandering in Nederland op de gebieden **energie en klimaat** en **natuur en milieu**.
- Ook geven ze vaker dan gemiddeld aan te denken dat er **geen klimaatverandering** is, en wijten ze dit minder vaak volledig aan de mens. Ze maken zich dan ook **minder vaak zorgen** over de huidige toestand van het klimaat en over de wereld die zij voor toekomstige generaties achterlaten als de klimaatproblematiek niet wordt aangepakt.
- Ze staan vaker **negatief tegenover het nemen van maatregelen door de overheid**, denken ook vaker dat die maatregelen vooral **geld kosten** (en niet iets opleveren), en vinden zichzelf minder vaak zeer verantwoordelijk voor het nemen van maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan. Ze voelen zich ook minder vaak medeverantwoordelijk voor de CO₂-uitstoot. Ook hebben ze **minder vertrouwen** in het idee dat ze **zelf ook echt verschil kunnen maken**: ze geven minder vaak aan dat ze zeker een bijdrage kunnen leveren aan een duurzamere samenleving, en dat ze dit kunnen doen door de keuzes die zij maken in hun energiegebruik.
- Ze hebben **minder behoefte aan tips** en adviezen over maatregelen die je kunt nemen om duurzamer te leven.
- Toch vertonen zij bij **alle voorgelegde gedragsopties die over het huis gaan vaker dan gemiddeld klimaatvriendelijk gedrag**: ze hebben vaker dan gemiddeld een **waterbesparende douchekop**, een **klokthermostaat**, **spouwmuur-, dak- en vloerisolatie**, **zonnepanelen**, een **warmtepomp** en een **zonneboiler**. Ook hebben ze vaker **HR++-glas**, **LED-lampen**, **tochtstrips**, **radiatorfolie** en **deurdrangers**. Ook scheiden zij vaker hun afval en nemen ze vaker deel aan een duurzame energiecoöperatie of -initiatief en gaan ze vaker niet op vliegvakantie.
- **Elektrisch rijden** en met de fiets of het OV naar het werk doen ze dan weer minder vaak (al zijn ze vaker niet (meer) werkzaam).
- Als we kijken naar de genoemde **triggers**, dus dingen die deze groep over de streep zouden kunnen trekken om bepaald gedrag te gaan vertonen, dan valt op dat pragmatici vaker dan gemiddeld **'Geen van deze'** antwoorden: zij zijn van mening dat niets hen tot dit gedrag zou kunnen verleiden. Toch zien we dat zij veel gedrag al vertonen. Als we hen vragen wat daarvoor de **aanleiding** was, zien we dat zij zich hierbij (veel) minder dan gemiddeld door het klimaat laten leiden. De aanleiding voor hen was vaker **gemak** ('Het zat al in het huis', 'Omdat ik toch al ging verbouwen', 'Omdat het makkelijk is om te doen'), maar veelal (ook) **'What's in it for me?'**; omdat ze wisten dat het hen **comfort** of een **kostenbesparing** op zou leveren. Wat geld betreft is het voor deze doelgroep belangrijk dat zij niet quitte spelen, maar dat ze er echt **iets aan overhouden**. We zien dat informatiebehoefte (als trigger én als barrière) voor deze groep nauwelijks een rol speelt; het gaat hen om **winst**.

Pragmatici | Sociodemografie

Leeftijd

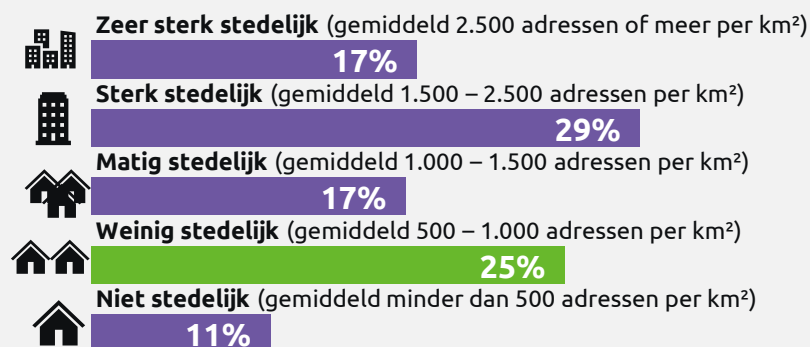
Geslacht

Regio

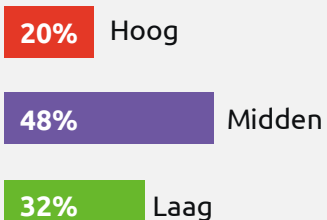
Stedelijkheid

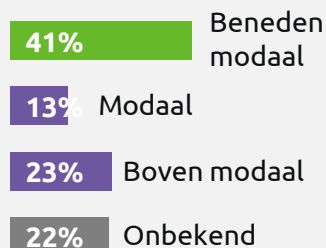
Stedelijkheid is een maatstaf voor de concentratie van menselijke activiteiten gebaseerd op de gemiddelde omgevingsadressendichtheid.

Opleidingsniveau

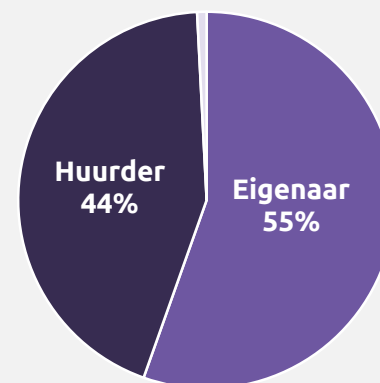

Inkomen

Woonsituatie

Anders/Onbekend 1%

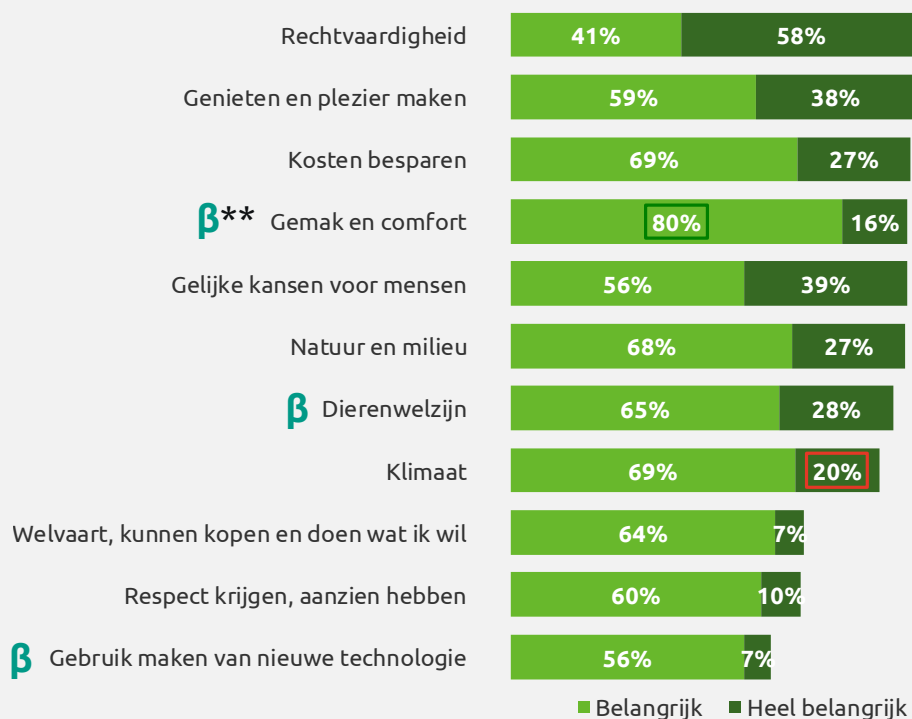
Huishoudsamenstelling

Pragmatici | Houding klimaat

Hoe belangrijk vind jij de volgende zaken?

(Basis - Pragmatici, n=135)

■ Belangrijk ■ Heel belangrijk

β Significante oververtegenwoordiging t.o.v. de rest van Nederland

β Significante ondervertegenwoordiging t.o.v. de rest van Nederland

Op welke van onderstaande onderwerpen vind je dat er dringend veranderingen moeten komen in Nederland?

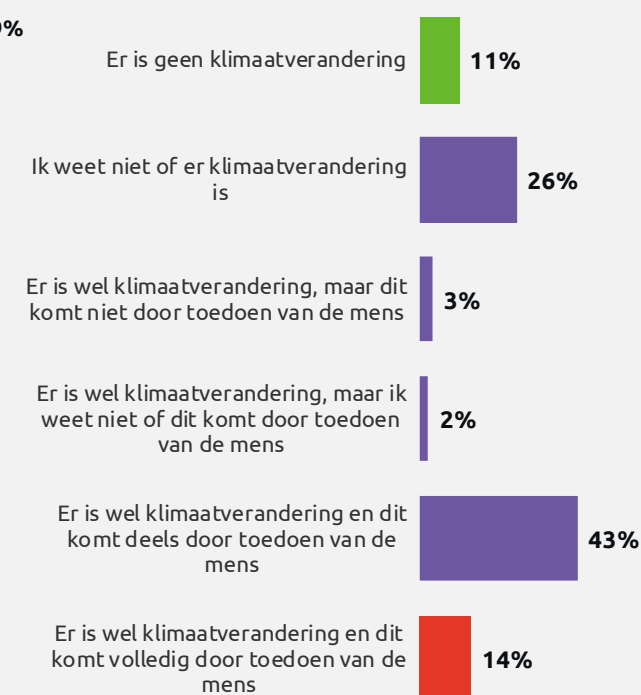
(Basis - Pragmatici, n=135)

Max. 5 antwoorden mogelijk

Tegenwoordig wordt veel gesproken over klimaatverandering. Hoe denk jij hierover?

(Basis - Pragmatici, n=135)

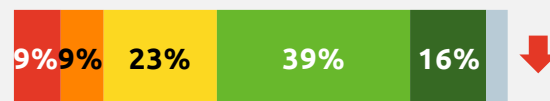
**Dit teken (β) markeert de gevonden beïnvloeders van motivatie in de regressieanalyse.

*Van o.a. meningsuiting, religie, seksuele voorkeur

Pragmatici | Beïnvloeders motivatie (overig) β

Kun je per stelling aangeven in hoeverre je het er mee eens of oneens bent? (Basis - Pragmatici, n=135)

Ik maak mij zorgen over de wereld die wij achterlaten aan toekomstige generaties als we de klimaatproblematiek niet aanpakken

Door de keuzes die ik maak in mijn energiegebruik, kan ik helpen om klimaatverandering tegen te gaan

Ik kan zeker een bijdrage leveren aan een meer duurzame samenleving

Ik maak mij zorgen over de huidige toestand van het klimaat

Ik voel me mede verantwoordelijk voor de uitstoot van CO2

■ Zeer mee oneens

■ Mee oneens

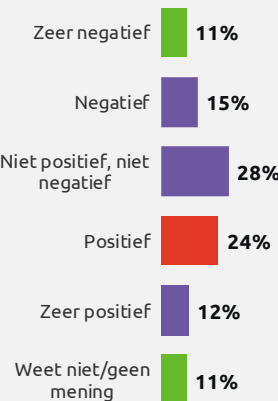
■ Niet mee eens, niet mee oneens

■ Mee eens

■ Zeer mee eens

■ Weet niet/geen mening

Los van het huidige beleid, in hoeverre vind je het positief of negatief dat de overheid maatregelen neemt om klimaatverandering tegen te gaan? (Basis - Pragmatici, n=135)

Denk je dat maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan vooral iets kosten of vooral iets opleveren voor Nederland? (Basis - Pragmatici, n=135)

In hoeverre vind je dat de volgende partijen verantwoordelijk zijn voor het tegengaan van klimaatverandering? Jijzelf (Basis - Pragmatici, n=135)

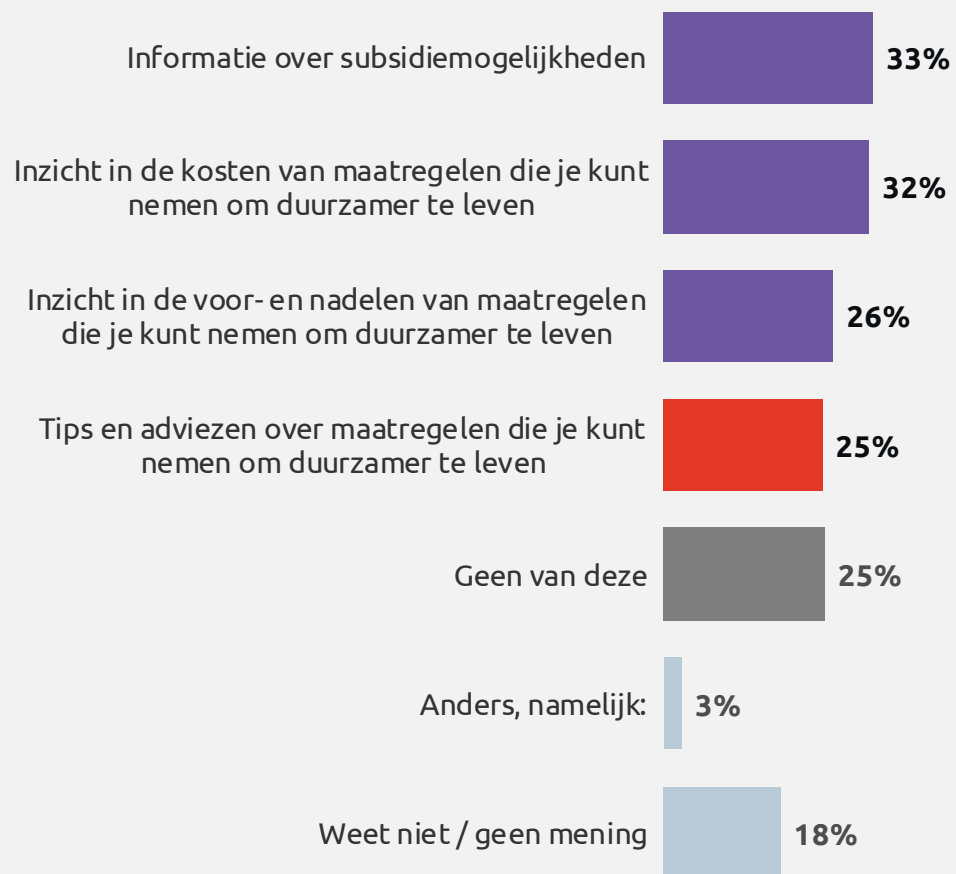

Significante *ondervertegenwoordiging* t.o.v. de rest van Nederland

Pragmatici | Informatiebehoefte

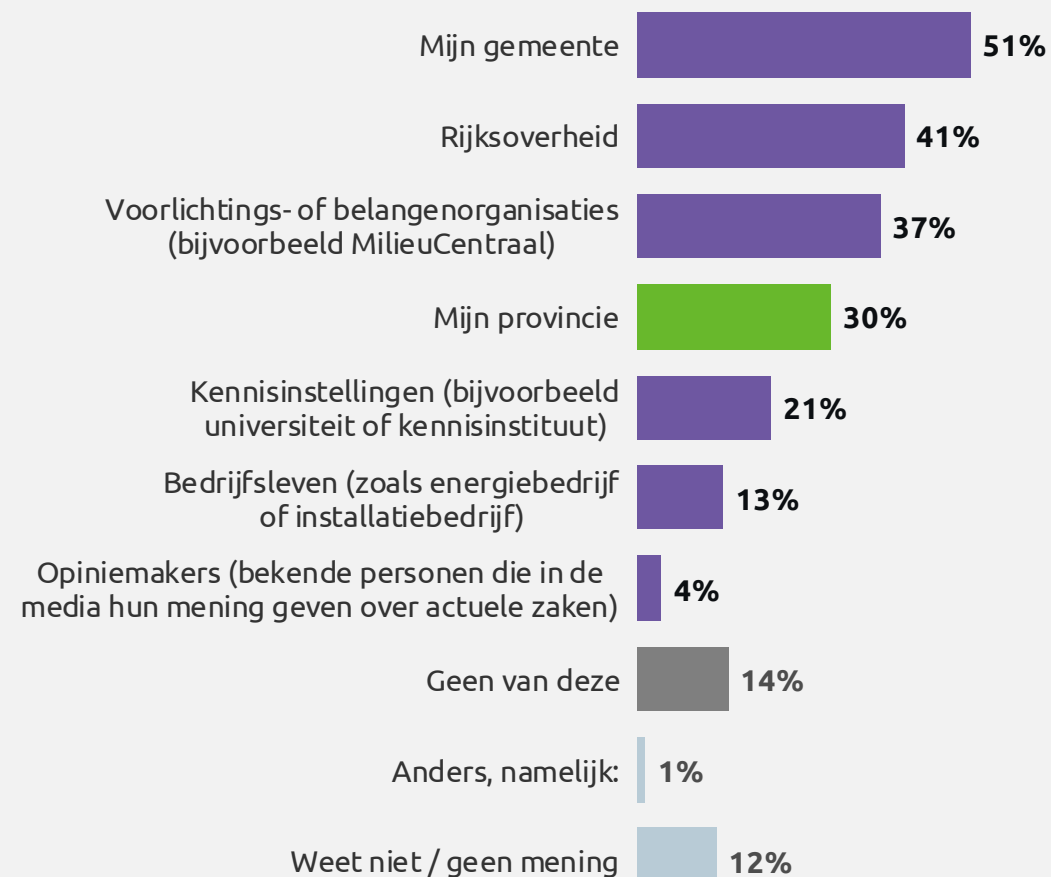
In welke informatie over duurzaamheid ben je geïnteresseerd?

Meerdere antwoorden mogelijk (Basis - Pragmatici, 135)

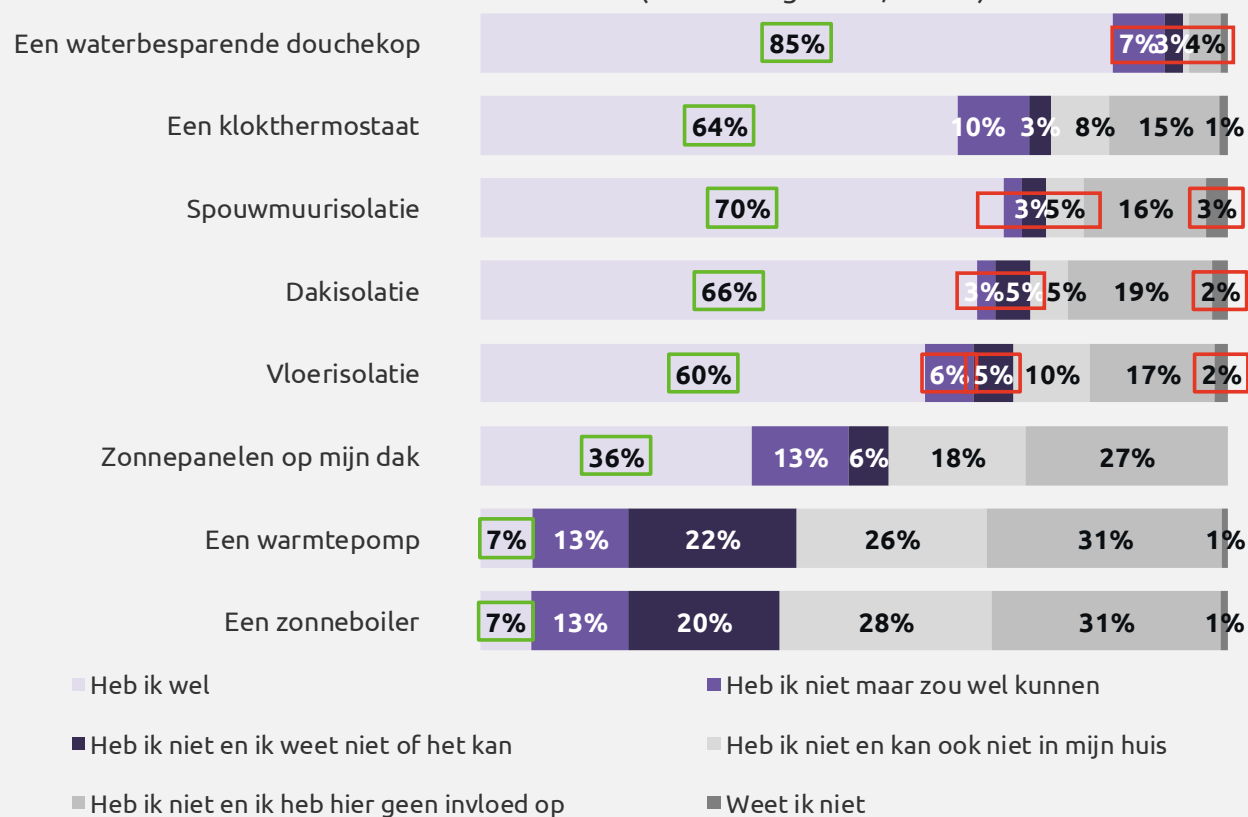
Van welke personen of organisaties zou je het liefst deze informatie over duurzaamheid ontvangen?

Meerdere antwoorden mogelijk (Basis - Pragmatici, n=135)

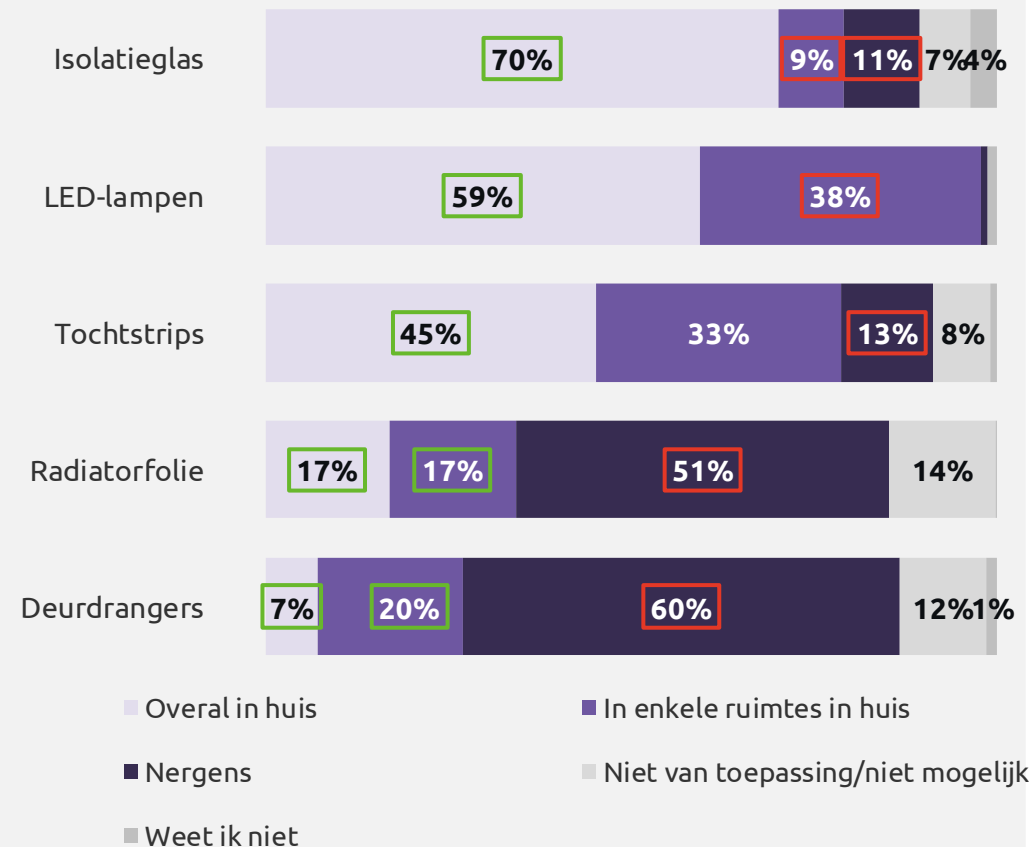

Pragmatici | Gedrag | Frequentie (1/3)

Welke van de volgende maatregelen heb je thuis of zijn op
jouw huishouden van toepassing?
(Basis - Pragmatici, n=320)

In welke mate heb je de volgende maatregelen thuis genomen?
(Basis - Pragmatici, n=320)

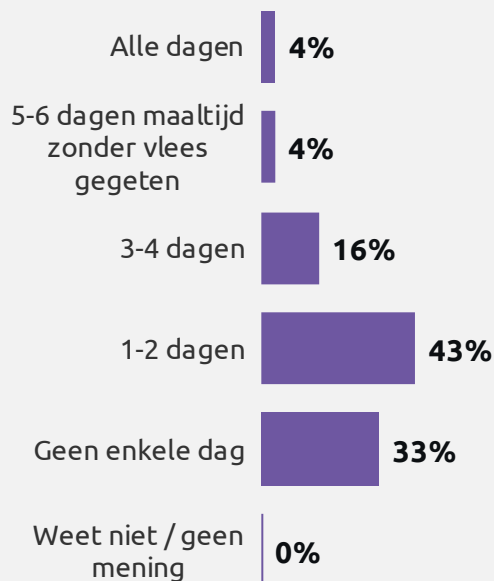

Pragmatici | Gedrag | Frequentie (2/3)

Als je kijkt naar de afgelopen week, hoeveel dagen heb je een warme maaltijd zonder vlees gegeten?

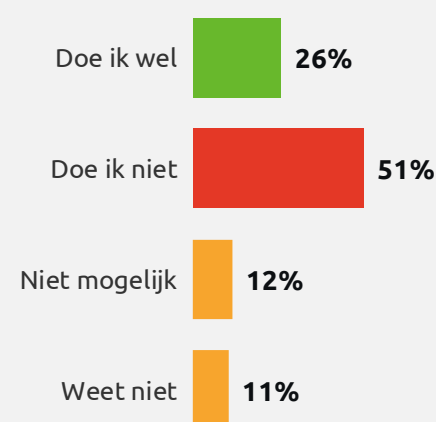
(Basis - Pragmatici, n=320)

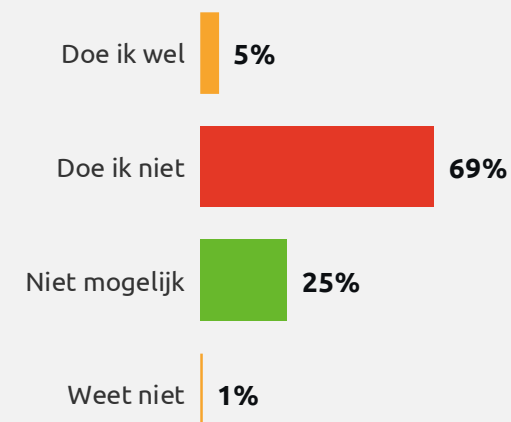
Ik scheid mijn afval?
(Basis - Pragmatici, n=320)

Ik neem deel aan een duurzame energiecoöperatie of -initiatief?
(Basis - Pragmatici, n=320)

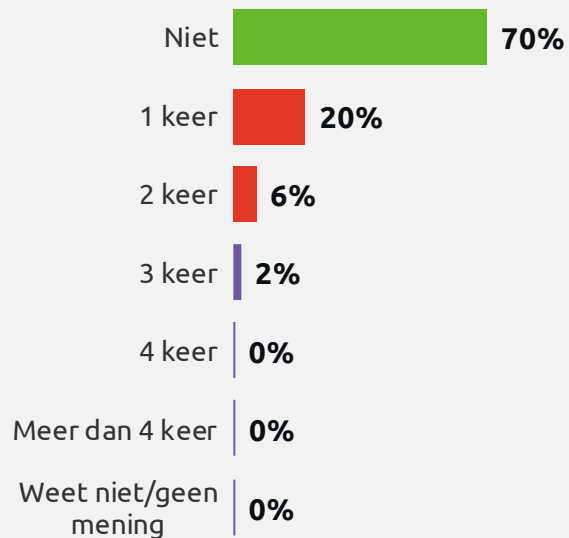
Ik rijd (weleens) een elektrische auto?
(Basis - Pragmatici, n=320)

Zijn de volgende uitspraken op jouw van toepassing?

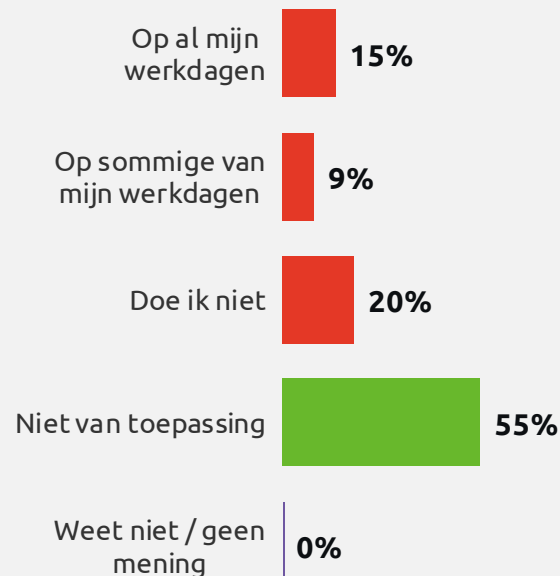
Pragmatici | Gedrag | Frequentie (3/3)

Hoe vaak ben je in de afgelopen 12 maanden op vliegvakantie geweest? Vliegereizen voor je werk tellen niet mee het gaat alleen om vliegen voor vakantie/plezier.
(Basis - Pragmatici, n=320)

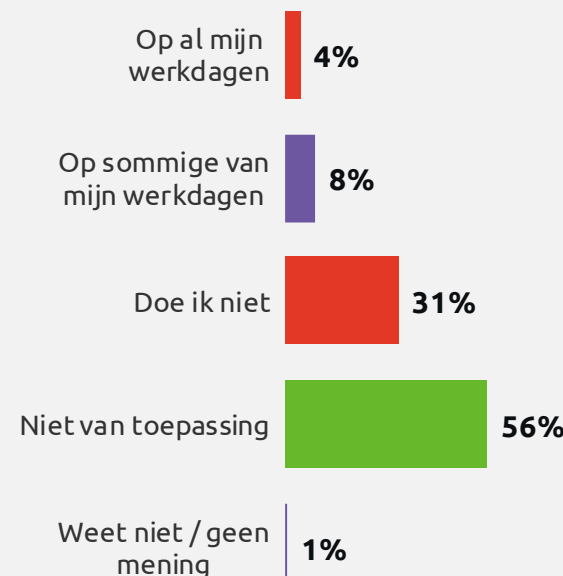

Als je kijkt naar jouw gemiddelde werkweek, hoeveel dagen maak je gebruik van...

...een gewone of een elektrische fiets om naar je werk te gaan?
(Basis - Pragmatici, n=320)

...het openbaar vervoer om naar je werk te gaan? (Basis - Pragmatici, n=320)

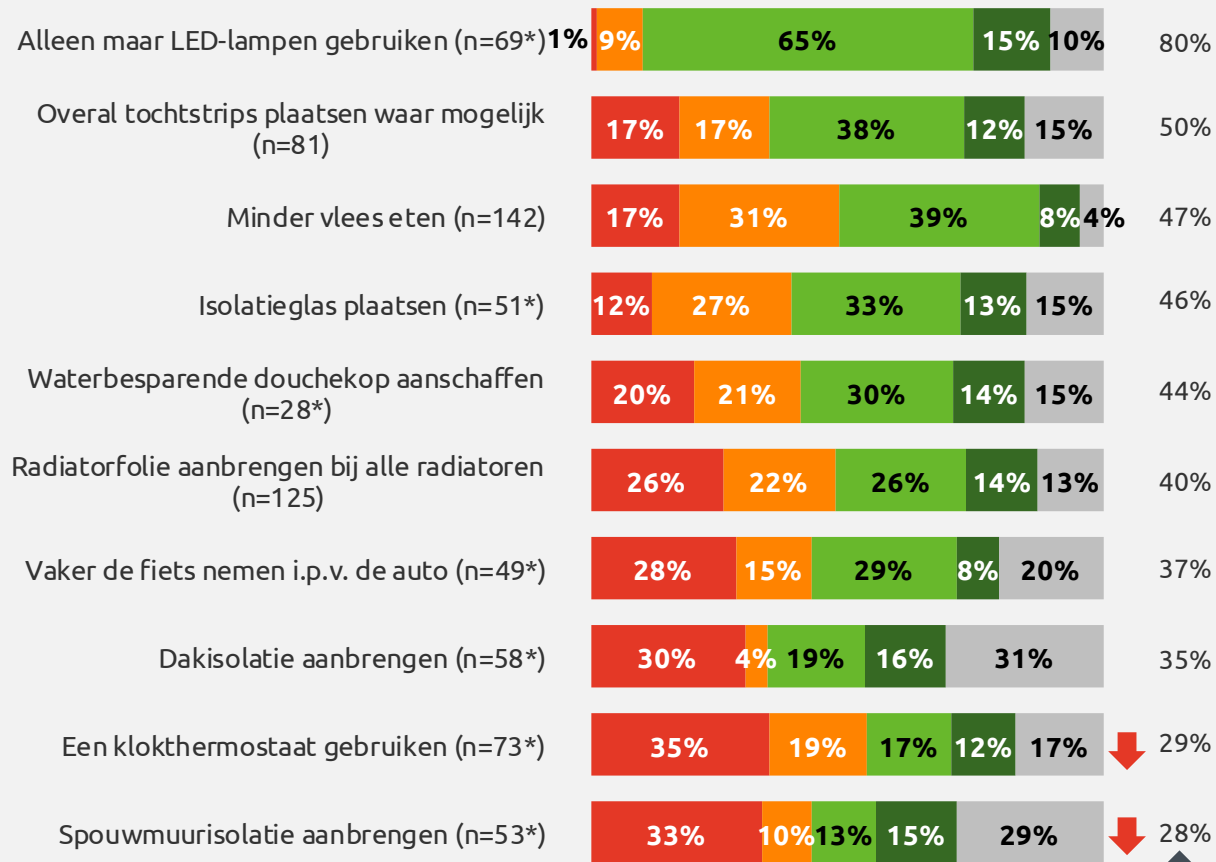
...een auto naar je werk te gaan?
(Basis - Pragmatici, n=320)

Pragmatici | Gedrag | Motivatie

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen?

(Basis - Pragmatici)

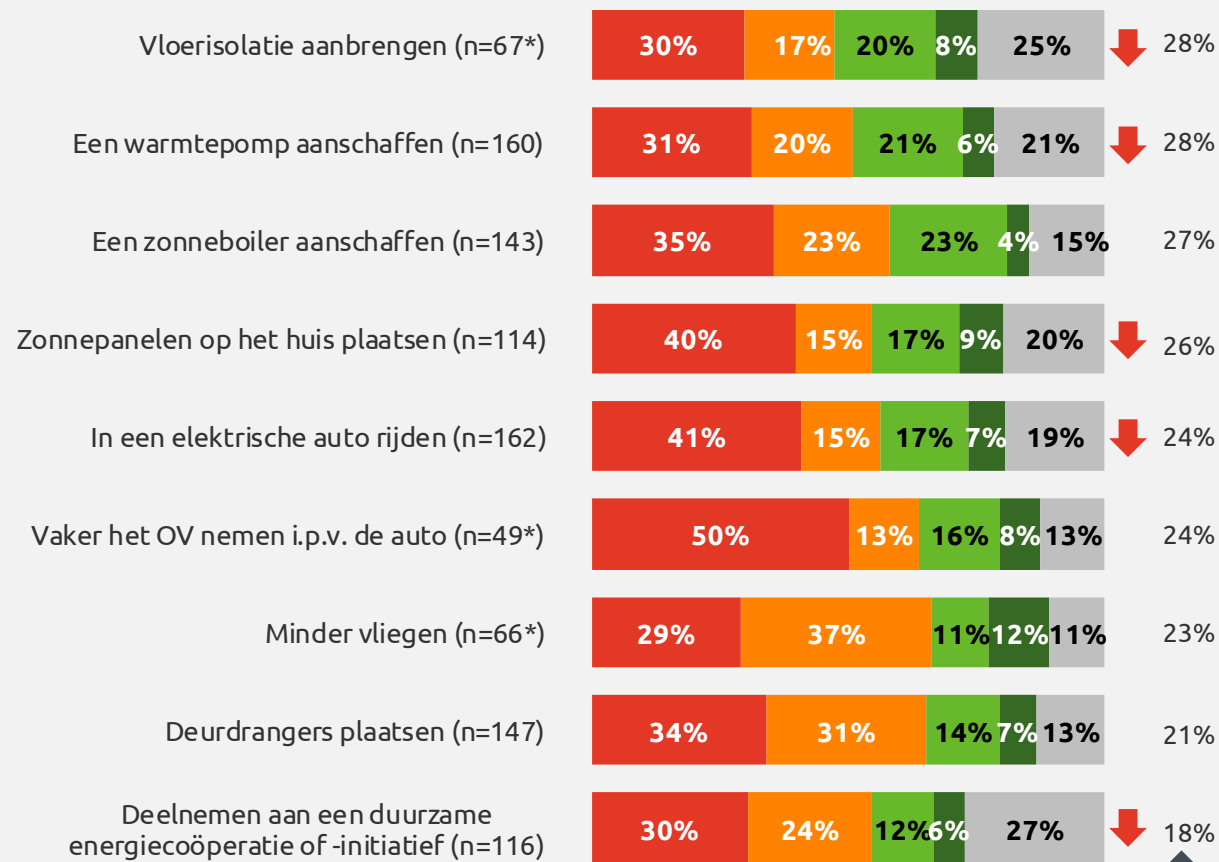

% Ik denk het wel + Zeker wel

■ Zeker niet ■ Ik denk het niet ■ Ik denk het wel ■ Zeker wel ■ Weet niet / geen mening

Stel, het kan, in hoeverre zou je het volgende dan graag willen?

(Basis - Pragmatici)

% Ik denk het wel + Zeker wel

■ Zeker niet ■ Ik denk het niet ■ Ik denk het wel ■ Zeker wel ■ Weet niet / geen mening

Pragmatici | Gedrag | Aanleidingen

Wat was voor jou de directe aanleiding om ...?

Een klokthermostaat te gaan gebruiken, n=92

Dit deed ik altijd al	47%
Omdat ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	20%
Omdat het makkelijk is om te doen	18%
Omdat het het wonen prettiger maakt	16%
Omdat het mijn leven makkelijker maakt	11%
Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	4%
Omdat ik er meer over te weten kwam	3%
Omdat anderen in mijn omgeving het ook deden	2%
Omdat het mij geen (extra) geld kost	1%
Omdat een organisatie mij hierbij hielp	0%
Anders	6%
Weet niet/geen van deze	3%

Spouwmuurisolatie aan te brengen, n=121

Het zat al in het huis toen ik het kocht/ging huren	68%
Omdat ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	8%
Omdat het het wonen prettiger maakt	7%
Omdat ik toch al ging verbouwen aan het huis	4%
Omdat het makkelijk is om te doen	2%
Omdat ik er subsidie voor kreeg	2%
Omdat een organisatie mij hierbij hielp	2%
Omdat het mij geen (extra) geld kost	2%
Omdat anderen in mijn omgeving het ook deden	1%
Omdat ik er meer over te weten kwam	0%
Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	0%
Anders	10%
Weet niet/geen van deze	3%

Dakisolatie aan te brengen, n=124

Het zat al in het huis toen ik het kocht/ging huren	62%
Omdat ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	8%
Omdat het het wonen prettiger maakt	6%
Omdat ik toch al ging verbouwen aan het huis	5%
Omdat het makkelijk is om te doen	4%
Omdat ik er meer over te weten kwam	2%
Omdat een organisatie mij hierbij hielp	2%
Omdat het mij geen (extra) geld kost	2%
Omdat anderen in mijn omgeving het ook deden	0%
Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	0%
Omdat ik er subsidie voor kreeg	0%
Anders	15%
Weet niet/geen van deze	5%

De fiets te gaan nemen naar je werk, n=37*

Dit deed ik altijd al	50%
Om fit te blijven/fitter te worden	25%
Omdat het sneller is dan reizen met OV of auto	13%
Omdat ik een baan dichterbij huis kreeg	8%
Omdat ik een elektrische fiets heb gekocht	6%
Omdat er meer ruimte is om te fietsen op mijn route (meer/bredere fietspaden)	4%
Omdat ik gebruik kan maken van een snelle fietsroute	4%
Omdat ik met iemand samen kan fietsen	4%
Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	4%
Omdat er genoeg plek is om mijn fiets te parkeren	3%
Omdat ik gebruik kan maken van een veilige fietsroute	0%
Omdat anderen in mijn omgeving het ook (zijn gaan) doen	0%
Omdat ik dichterbij mijn werk ben komen wonen	0%
Anders	8%
Weet niet/geen van deze	0%

*Resultaat indicatief wegens lage aantal waarnemingen (n<80).

Pragmatici | Gedrag | Barrières (1/2)

Wat zijn redenen voor jou dat je (nog) niet ...?

Een warmtepomp hebt aangeschaft, n=143

Ik heb een huurwoning	30%
Ik denk dat een warmtepomp te duur is voor mij	23%
In mijn huis kan geen warmtepomp geplaatst worden	16%
Ik weet niet of ik de kosten voor een warmtepomp (snel genoeg) terugverdien	15%
Ik vraag me af of ik energie bespaar met een warmtepomp	14%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	11%
Ik heb er geen vertrouwen in dat mijn huis goed genoeg verwarmd wordt met een warmtepomp	11%
Ik ben bang dat een warmtepomp te veel geluid maakt	11%
Ik weet er te weinig van	9%
Ik wil niet van het gas worden afgekoppeld omdat ik graag op gas wil blijven koken	7%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	4%
Anders	5%
Weet niet/geen van deze	2%

*Resultaat indicatief wegens lage aantal waarnemingen (n<80).

Een klokthermostaat gebruikt, n=73*

Ik heb een huurwoning	46%
Ik wil gewoon zelf de verwarming hoger of lager zetten	30%
Ik vraag me af of ik daar wel energie mee bespaar	7%
Ik heb geen zin om zo'n thermostaat in te stellen/vind het te veel gedoe	5%
Ik weet er te weinig van	2%
Ik denk dat een klokthermostaat te duur is	1%
Anders	10%
Weet niet/geen van deze	5%

Zonnepanelen op je huis hebt geplaatst, n=92

Ik heb een huurwoning	28%
Ik heb geen eigen dak/woon in een appartement	25%
Ik denk dat zonnepanelen te duur zijn voor mij	19%
Ik weet niet of ik de kosten (snel genoeg) terugverdien	16%
Ik wil liever nog even wachten, de toekomst brengt vast goedkopere/betere opties	15%
Op mijn dak kunnen geen zonnepanelen geplaatst worden, dit heb ik uitgezocht	3%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	2%
Ik weet er te weinig van	1%
Ik vraag me af of ik voldoende energie opwek met zonnepanelen	1%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	0%
Anders	6%
Weet niet/geen van deze	4%

Spouwmuurisolatie aan hebt gebracht, n=52*

Ik heb een huurwoning	52%
In mijn huis kan geen spouwmuurisolatie worden aangebracht, heb ik uitgezocht	18%
Ik weet niet of ik de kosten (snel genoeg) terugverdien	7%
Ik weet er te weinig van	5%
Ik denk dat spouwmuurisolatie te duur is voor mij	1%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	1%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	0%
Anders	4%
Weet niet/geen van deze	12%

Pragmatici | Gedrag | Barrières (2/2)

Wat zijn redenen voor jou dat je (nog) niet ...?

Dakisolatie aan hebt gebracht, n=57*

Ik heb een huurwoning	39%
Ik heb geen eigen dak/woon in een appartement	35%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	6%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	4%
Ik denk dat dakisolatie te duur is voor mij	3%
Ik weet er te weinig van	3%
Ik weet niet of ik de kosten (snel genoeg) terugverdien	2%
In mijn huis kan geen dakisolatie worden aangebracht, dit heb ik uitgezocht	1%
Ik zie er tegenop om mijn zolder leeg te halen en op te ruimen	0%
Anders	1%
Weet niet/geen van deze	7%

Vaker de fiets neemt om naar je werk te gaan, n=38*

Mijn werk is te ver weg om te fietsen	41%
Ik wil niet in de regen fietsen	25%
Met de fiets kom ik niet verzorgd aan (bezweet/verwaaid)	22%
Ik houd niet van fietsen/fietsen past niet bij me	12%
Ik vind fietsen gevaarlijk	6%
Fietsen is voor mij niet mogelijk, bijv. vanwege een fysieke beperking	5%
Ik kan mijn fiets niet goed parkeren bij huis, werk of station	4%
Een goede fiets is voor mij te duur (aanschaf en onderhoud)	4%
Fietsen is te vermoeiend	2%
Ik kan niet (goed) fietsen	2%
Anders	17%
Weet niet/geen van deze	10%

Vaker het OV neemt om naar je werk te gaan, n=41*

Met het openbaar vervoer ben ik minder flexibel	44%
Reizen met het openbaar vervoer duurt te lang	44%
Mijn werk is slecht bereikbaar met het openbaar vervoer	34%
Dat ik moet overstappen in het openbaar vervoer	20%
Reizen met het openbaar vervoer is te duur	14%
Je kan niet altijd zitten in het openbaar vervoer	14%
Reizen met het openbaar vervoer past niet bij mij	6%
Dat het openbaar vervoer vaak vertraging heeft	6%
Ik voel me niet veilig in het openbaar vervoer	4%
Anders	8%
Weet niet/geen van deze	7%

In een elektrische auto rijdt, n=137

Mijn huidige auto rijdt nog prima	38%
Ik denk dat een elektrische auto te duur voor mij is in aanschaf	37%
Ik rijd geen auto heb geen auto of rijbewijs	25%
Met een elektrische auto kan ik minder ver rijden (zonder op te laden onderweg)	18%
Een elektrische auto is niet geschikt voor vakantie	15%
Er zijn niet genoeg laadpalen in mijn buurt	13%
Elektrisch rijden is duurder dan een auto op diesel, benzine of gas	12%
Ik weet niet of een elektrische auto zijn waarde behoudt	6%
Er is een te lange wachttijd voor elektrische auto's	1%
Het is binnen mijn leasecontract niet mogelijk een elektrische auto te nemen	1%
Anders	10%
Weet niet/geen van deze	3%

*Resultaat indicatief wegens lage aantal waarnemingen (n<80).

Pragmatici | Gedrag | Triggers (1/2)

Wat zou de kans vergroten dat je ...?

Een warmtepomp aanschafft, n=43*

Als het mij geen (extra) geld kost	54%
Als ik er subsidie voor krijg	36%
Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	35%
Als het makkelijk is om te doen	15%
Als een organisatie mij hierbij helpt	14%
Als ik er meer van weet	12%
Als het het wonen prettiger maakt	10%
Als ik een huis krijg waarin ik dat zelf kan bepalen	8%
Als andere in mijn omgeving het ook doen	4%
Als het mij een gevoel van vrijheid en onafhankelijkheid geeft	3%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	3%
Geen van deze	9%
Anders	1%
Weet niet	3%

Een klokthermostaat gebruikt, n=21*

Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	29%
Als het mij geen (extra) geld kost	25%
Als het makkelijk is om te doen	19%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	14%
Als het het wonen prettiger maakt	12%
Als ik er meer van weet	10%
Als het mijn leven makkelijker maakt	4%
Als een organisatie mij hierbij helpt	3%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	0%
Geen van deze	15%
Anders	10%
Weet niet	0%

Zonnepanelen op je huis plaatst, n=28*

Als het mij geld oplevert	22%
Als het mij geen (extra) geld kost	21%
Als ik er subsidie voor krijg	15%
Als ik een huis krijg waarin ik dat zelf kan bepalen	14%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	12%
Als een organisatie mij hierbij helpt	9%
Als ik er meer van weet	5%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	0%
Als het makkelijk is om te doen	0%
Als het mij een gevoel van vrijheid en onafhankelijkheid geeft	0%
Geen van deze	12%
Anders	9%
Weet niet	11%

*Resultaat indicatief wegens lage aantal waarnemingen (n<80).

Pragmatici | Gedrag | Triggers (2/2)

Wat zou de kans vergroten dat je ...?

Spouwmuurisolatie aanbrengt, n=15*

Als het mij geen (extra) geld kost	35%
Als het makkelijk is om te doen	16%
Als ik een huis krijg waarin ik dat zelf kan bepalen	14%
Als ik er subsidie voor krijg	9%
Als het het wonen prettiger maakt	7%
Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	4%
Als ik er meer van weet	4%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	0%
Als een organisatie mij hierbij helpt	0%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	0%
Geen van deze	24%
Anders	13%
Weet niet	5%

Dakisolatie aanbrengt, n=20*

Als het mij geen (extra) geld kost	33%
Als ik er meer van weet	26%
Als ik een huis krijg waarin ik dat zelf kan bepalen	24%
Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	21%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	15%
Als ik er subsidie voor krijg	8%
Als het het wonen prettiger maakt	7%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	7%
Als het makkelijk is om te doen	3%
Als het isolatiebedrijf mijn zolder leeghaalt en opruimt	3%
Als een organisatie mij hierbij helpt	0%
Geen van deze	19%
Anders	3%
Weet niet	3%

In een elektrische auto gaat rijden, n=39*

Als het mogelijk wordt om langere afstanden af te leggen op de accu	53%
Als elektrische auto's niet duurder zijn dan gewone auto's (aanschaf)	49%
Als elektrisch rijden goedkoper wordt dan rijden op benzine	39%
Als er meer laadpalen komen	24%
Als ik er subsidie voor krijg	18%
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	16%
Als het prettiger rijdt dan een gewone auto	15%
Als het mogelijk wordt om meer gewicht te trekken	8%
Als dit mogelijk wordt binnen mijn leasecontract	4%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	0%
Geen van deze	4%
Anders	9%
Weet niet	6%

*Resultaat indicatief wegens lage aantal waarnemingen (n<80).

Bijlagen

Bijlage | Onderzoekstechnische informatie

Veldwerkperiode

Het veldwerk is uitgevoerd in de periode 16 augustus tot en met 2 september 2019.

Methode respondentenselectie

Uit het StemPunt-panel van Motivaction.

Incentives

De respondenten hebben als dank voor deelname aan het onderzoek punten voor het StemPunt-spaarprogramma ontvangen.

Weging

De onderzoeksdata zijn gewogen (zie ook bijlage gewogen en ongewogen data), daarbij fungeerde het Mentality-ijkbestand als herwegingskader. Dit ijkbestand is wat betreft sociodemografische gegevens gewogen naar de Gouden Standaard van het CBS.

Responsverantwoording online onderzoek

In de veldwerkperiode is aan 14.606 personen een uitnodigingsmail verstuurd. Op de slotdatum van het veldwerk (zie bij Veldwerkperiode) was het gewenste aantal vragenlijsten ingevuld (n=2.478) en is de toegang tot de vragenlijst op internet afgesloten.

Bewaartermijn primaire onderzoeksbestanden

Digitaal beschikbare primaire onderzoeksbestanden worden tenminste 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard. Beeld- en geluidsopnames op cd en niet digitaal beschikbare schriftelijke primaire bestanden zoals ingevulde vragenlijsten, worden tot 12 maanden na afronden van het onderzoek bewaard.

Overige onderzoekstechnische informatie

Overige onderzoekstechnische informatie en een exemplaar van de bij dit onderzoek gehanteerde vragenlijst is op aanvraag beschikbaar voor de opdrachtgever.

Bijlage | Ongewogen en gewogen data | Groep A

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	n	%	n	%
Leeftijd				
18 t/m 24 jaar	62	6,0%	117	11,2%
25 t/m 34 jaar	128	12,3%	168	16,1%
35 t/m 44 jaar	131	12,6%	177	17,0%
45 t/m 54 jaar	202	19,4%	205	19,7%
55 t/m 64 jaar	241	23,2%	177	17,0%
65 t/m 80 jaar	277	26,6%	198	19,0%
Opleidingsniveau				
Hoog (wo/hbo)	305	29,3%	283	27,2%
Middel (havo/vwo/mbo/mavo)	557	53,5%	536	51,5%
Laag (ibo/basisschool/geen opleiding)	179	17,2%	222	21,3%
Geslacht				
Mannen	467	44,9%	502	48,2%
Vrouwen	574	55,1%	539	51,8%

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	n	%	n	%
Regio				
3 grote gemeenten	112	10,8%	123	11,8%
West	315	30,3%	307	29,5%
Noord	106	10,2%	104	10,0%
Oost	220	21,1%	218	20,9%
Zuid	246	23,6%	248	23,9%
Randgemeenten	42	4,0%	41	3,9%
Mentality				
Moderne burgerij	243	23,3%	232	22,2%
Opwaarts mobilen	132	12,7%	165	15,9%
Postmaterialisten	124	11,9%	100	9,6%
Nieuwe conservatieven	91	8,7%	83	8,0%
Traditionele burgerij	120	11,5%	134	12,9%
Kosmopolieten	144	13,8%	136	13,1%
Postmoderne hedonisten	110	10,6%	102	9,8%
Gemaksgeoriënteerden	77	7,4%	89	8,5%

Bijlage | Ongewogen en gewogen data | Groep B

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	n	%	n	%
Leeftijd				
18 t/m 24 jaar	88	6,1%	162	11,3%
25 t/m 34 jaar	197	13,7%	232	16,1%
35 t/m 44 jaar	169	11,8%	245	17,0%
45 t/m 54 jaar	282	19,6%	283	19,7%
55 t/m 64 jaar	290	20,2%	243	16,9%
65 t/m 80 jaar	411	28,6%	273	19,0%
Opleidingsniveau				
Hoog (wo/hbo)	475	33,1%	388	27,0%
Middel (havo/vwo/mbo/mavo)	712	49,5%	735	51,1%
Laag (ibo/basisschool/geen opleiding)	250	17,4%	315	21,9%
Geslacht				
Mannen	679	47,3%	711	49,5%
Vrouwen	758	52,7%	726	50,5%

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	n	%	n	%
Regio				
3 grote gemeenten	144	10,0%	173	12,0%
West	438	30,5%	426	29,6%
Noord	138	9,6%	143	9,9%
Oost	281	19,6%	299	20,8%
Zuid	376	26,2%	341	23,7%
Randgemeenten	60	4,2%	56	3,9%
Mentality				
Moderne burgerij	278	19,3%	297	20,7%
Opwaarts mobilen	185	12,9%	235	16,4%
Postmaterialisten	180	12,5%	143	10,0%
Nieuwe conservatieven	127	8,8%	118	8,2%
Traditionele burgerij	161	11,2%	181	12,6%
Kosmopolieten	219	15,2%	187	13,0%
Postmoderne hedonisten	174	12,1%	147	10,3%
Gemaksgeoriënteerden	113	7,9%	127	8,8%

Bijlage | Vragen per groep

Groep A

- Kennis en houding | Waarden & drijfveren: Q1Q2
- Kennis en houding | Beleidsterreinen: Q3Q4
- **Gedrag & motivatie | Frequentie: Q5 t/m Q11**
- Kennis en houding | Besef: Q40 & Q40Extra
- Kennis en houding | Zorgen: Q41Q42
- Kennis en houding | Belang: Q43
- Kennis en houding | Kennis: Q44 & Q45
- Kennis en houding | Verantwoordelijkheid: Q46
- Kennis en houding | Kosten en baten: Q47 & Q48
- Kennis en houding | Eigen rol: Q50 & Q51
- **Kennis en houding | Motivatie: Q52**
- Kennis en houding | Input: Q52Extra*
- Kennis en houding | Aantrekkelijkheid: Q53
- Kennis en houding | Nabijheid & hinder: Q54Q55 & Q56Q57
- Kennis en houding | Houding energie-installaties: Q58Q59
- Kennis en houding | Participatie: Q60Q61
- Kennis en houding | Informatiebehoefte: Q63Extra & Q63
- Kennis en houding | Ervaren omgevingsnorm: Q64

(max. 37 vragen)

Groep B

- **Gedrag & motivatie | Frequentie: Q5 t/m Q11**
- Gedrag & motivatie | Motivatie: Q12-15 (*respondenten kregen max. 10 gedragsopties (geselecteerd op basis van least filled) voorgelegd die zij niet uitvoeren (= op basis van antwoorden Q5 t/m Q11)*)
- Gedrag & motivatie | Aanleidingen: Q32 t/m Q39 (*respondenten kregen max. 4 gedragsopties (geselecteerd op basis van least filled) voorgelegd die zij wel uitvoeren (= op basis van antwoorden Q5 t/m Q11)*)
- Gedrag & motivatie | Barrières: Q16 t/m Q23 (*respondenten kregen max. 4 gedragsopties (geselecteerd op basis van least filled) voorgelegd die zij niet uitvoeren (= op basis van antwoorden Q5 t/m Q11), geselecteerd uit de 10 gedragsopties voorgelegd in Q12-15)*)
- Gedrag & motivatie | Triggers: Q24 t/m Q31 (*respondenten kregen max. 4 gedragsopties (geselecteerd op basis van least filled) voorgelegd die zij niet uitvoeren (= op basis van antwoorden Q5 t/m Q11), maar waartoe zij wel gemotiveerd zijn (= op basis van antwoorden Q12-15)*)

• **Kennis en houding | Motivatie: Q52**

(max. 23 vragen)

*Open vraag, antwoorden niet behandeld in dit rapport, maar opgeleverd in Excel.

Bijlage | Warmtepomp

Aanleidingen

Basis - Groep B. Voert dit gedrag uit (max. 4 voorgelegd) Q32 Wat was voor jou de directe aanleiding om een warmtepomp aan te schaffen?	
	Allen (n = 58)
Het zal al in het huis toen ik het kocht/ging huren	64%
Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	9%
Omdat ik er subsidie voor kreeg	8%
Omdat het mij geen (extra) geld kost	4%
Omdat ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	10%
Omdat het makkelijk is om te doen	1%
Omdat het mij een gevoel van vrijheid en onafhankelijkheid geeft	11%
Omdat het het wonen prettiger maakt	3%
Omdat ik er meer over te weten kwam	8%
Omdat een organisatie mij hierbij hielp	0%
Omdat anderen in mijn omgeving het ook deden	0%
Omdat ik toch al ging verbouwen in het huis	1%
Anders, namelijk:	3%
Weet niet	1%
Totaal Antwoorden	n = 71
Totaal Ondervraagden	n = 58

Barrières

Basis - Groep B. Voert dit gedrag niet volledig uit (max. 4 voorgelegd) Q16 Wat zijn redenen dat je (nog) niet een warmtepomp hebt aangeschaft?	
	Allen (n = 706)
Ik heb een huurwoning	27%
In mijn huis kan geen warmtepomp geplaatst worden	9%
Ik denk dat een warmtepomp te duur is voor mij	24%
Ik weet niet of ik de kosten voor een warmtepomp (snel genoeg) terugverdien	18%
Ik vraag me af of ik energie bespaar met een warmtepomp	12%
Ik weet er te weinig van	13%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	6%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	9%
Ik wil niet van het gas worden afgekoppeld omdat ik graag op gas wil blijven koken	5%
Ik ben bang dat een warmtepomp te veel geluid maakt	12%
Ik heb er geen vertrouwen in dat mijn huis goed genoeg verwarmd wordt met een warmtepomp	12%
Anders, namelijk:	8%
Weet niet/geen van deze	6%
Totaal Antwoorden	n = 1136
Totaal Ondervraagden	n = 706

Triggers

Basis - Groep B. Voert dit gedrag niet volledig uit, is wel gemotiveerd (max. 4 voorgelegd) Q24 Wat zou de kans vergroten dat je een warmtepomp aanschaft?	
	Allen (n = 366)
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	13%
Als ik er subsidie voor krijg	33%
Als het mij geen (extra) geld kost	46%
Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	32%
Als het makkelijk is om te doen	20%
Als het mij een gevoel van vrijheid en onafhankelijkheid geeft	3%
Als het het wonen prettiger maakt	11%
Als ik er meer van weet	24%
Als een organisatie mij hierbij helpt	13%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	3%
Als ik een huis krijg waarin ik dat zelf kan bepalen	12%
Geen van deze	3%
Anders, namelijk:	11%
Weet niet	6%
Totaal Antwoorden	n = 837
Totaal Ondervraagden	n = 366

Bijlage | Klokthermostaat

Aanleidingen

Basis - Groep B. Voert dit gedrag uit (max. 4 voorgelegd) Q33 Wat was voor jou de directe aanleiding om zo'n thermostaat te gaan gebruiken?	
	Allen (n = 622)
Dit deed ik altijd al	40%
Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	5%
Omdat het mij geen (extra) geld kost	6%
Omdat ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	23%
Omdat het makkelijk is om te doen	15%
Omdat het mijn leven makkelijker maakt	15%
Omdat het het wonen prettiger maakt	16%
Omdat ik er meer over te weten kwam	3%
Omdat een organisatie mij hierbij hielp	2%
Omdat anderen in mijn omgeving het ook deden	2%
Anders, namelijk:	9%
Weet niet	4%
Totaal Antwoorden	n = 873
Totaal Ondervraagden	n = 622

Barrières

Basis - Groep B. Voert dit gedrag niet volledig uit (max. 4 voorgelegd) Q17 Wat zijn redenen dat je (nog) niet zo'n thermostaat gebruikt?	
	Allen (n = 733)
Ik heb een huurwoning	40%
Ik denk dat een klokthermostaat te duur is	5%
Ik weet er te weinig van	8%
Ik vraag me af of ik daar wel energie mee bespaar	12%
Ik heb geen zin om zo'n thermostaat in te stellen/vind het te veel gedoe	5%
Ik wil gewoon zelf de verwarming hoger of lager zetten	24%
Anders, namelijk:	10%
Weet niet/geen van deze	9%
Totaal Antwoorden	n = 827
Totaal Ondervraagden	n = 733

Triggers

Basis - Groep B. Voert dit gedrag niet volledig uit, is wel gemotiveerd (max. 4 voorgelegd) Q25 Wat zou de kans vergroten dat je zo'n thermostaat gebruikt?	
	Allen (n = 315)
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	17%
Als het mij geen (extra) geld kost	35%
Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	35%
Als het makkelijk is om te doen	24%
Als het mijn leven makkelijker maakt	14%
Als het het wonen prettiger maakt	12%
Als ik er meer van weet	18%
Als een organisatie mij hierbij helpt	6%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	0%
Geen van deze	5%
Anders, namelijk:	7%
Weet niet	8%
Totaal Antwoorden	n = 573
Totaal Ondervraagden	n = 315

Bijlage | Zonnepanelen op het huis

Aanleidingen

Basis - Groep B. Voert dit gedrag uit (max. 4 voorgelegd) Q34 Wat was voor jou de directe aanleiding om zonnepanelen op je huis te plaatsen?	
	Allen (n = 300)
Er zaten al zonnepanelen op het huis toen ik het kocht/ging huren	15%
Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	33%
Omdat ik er subsidie voor kreeg	23%
Omdat het mij geen (extra) geld kost	8%
Omdat het mij geld oplevert	47%
Omdat het makkelijk is om te doen	9%
Omdat het mij een gevoel van vrijheid en onafhankelijkheid geeft	10%
Omdat ik er meer over te weten kwam	14%
Omdat een organisatie mij hierbij hielp	9%
Omdat anderen in mijn omgeving het ook deden	4%
Anders, namelijk:	9%
Weet niet	3%
Totaal Antwoorden	n = 552
Totaal Ondervraagden	n = 300

Barrières

Basis - Groep B. Voert dit gedrag niet volledig uit (max. 4 voorgelegd) Q18 Wat zijn redenen dat je (nog) geen zonnepanelen op je huis hebt geplaatst?	
	Allen (n = 754)
Ik heb een huurwoning	31%
Ik heb geen eigen dak/woon in een appartement	14%
Op mijn dak kunnen geen zonnepanelen geplaatst worden, dit heb ik uitgezocht	6%
Ik denk dat zonnepanelen te duur zijn voor mij	14%
Ik weet niet of ik de kosten (snel genoeg) terugverdien	12%
Ik vraag me af of ik voldoende energie opwek met zonnepanelen	6%
Ik weet er te weinig van	5%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	2%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	3%
Ik wil liever nog even wachten, de toekomst brengt vast goedkopere/betere opties	12%
Anders, namelijk:	9%
Weet niet/geen van deze	5%
Totaal Antwoorden	n = 899
Totaal Ondervraagden	n = 754

Triggers

Basis - Groep B. Voert dit gedrag niet volledig uit, is wel gemotiveerd (max. 4 voorgelegd) Q26 Wat zou de kans vergroten dat je zonnepanelen op je huis plaatst?	
	Allen (n = 425)
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	11%
Als ik er subsidie voor krijg	31%
Als het mij geen (extra) geld kost	34%
Als het mij geld oplevert	33%
Als het makkelijk is om te doen	14%
Als het mij een gevoel van vrijheid en onafhankelijkheid geeft	3%
Als ik er meer van weet	18%
Als een organisatie mij hierbij helpt	12%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	4%
Als ik een huis krijg waarin ik dat zelf kan bepalen	21%
Geen van deze	4%
Anders, namelijk:	12%
Weet niet	4%
Totaal Antwoorden	n = 848
Totaal Ondervraagden	n = 425

Bijlage | Spouwmuurisolatie

Aanleidingen

Basis - Groep B. Voert dit gedrag uit (max. 4 voorgelegd) Q35 Wat was voor jou de directe aanleiding om spouwmuurisolatie aan te brengen?	
	Allen (n = 544)
Het zat al in het huis toen ik het kocht/ging huren	67%
Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	4%
Omdat ik er subsidie voor kreeg	2%
Omdat het mij geen (extra) geld kost	2%
Omdat ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	13%
Omdat het makkelijk is om te doen	3%
Omdat het het wonen prettiger maakt	9%
Omdat ik er meer over te weten kwam	1%
Omdat een organisatie mij hierbij hielp	2%
Omdat anderen in mijn omgeving het ook deden	0%
Omdat ik toch al ging verbouwen aan het huis	5%
Anders, namelijk:	7%
Weet niet	2%
Totaal Antwoorden	n = 636
Totaal Ondervraagden	n = 544

Barrières

Basis - Groep B. Voert dit gedrag niet volledig uit (max. 4 voorgelegd) Q19 Wat zijn redenen dat je (nog) niet (overal) spouwmuurisolatie aan hebt gebracht?	
	Allen (n = 806)
Ik heb een huurwoning	39%
In mijn huis kan geen spouwmuurisolatie worden aangebracht, heb ik uitgezocht	8%
Ik denk dat spouwmuurisolatie te duur is voor mij	8%
Ik weet niet of ik de kosten (snel genoeg) terugverdien	10%
Ik weet er te weinig van	13%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	7%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	7%
Anders, namelijk:	9%
Weet niet/geen van deze	12%
Totaal Antwoorden	n = 902
Totaal Ondervraagden	n = 806

Triggers

Basis - Groep B. Voert dit gedrag niet volledig uit, is wel gemotiveerd (max. 4 voorgelegd) Q27 Wat zou de kans vergroten dat je spouwmuurisolatie aanbrengt?	
	Allen (n = 387)
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	9%
Als ik er subsidie voor krijg	23%
Als het mij geen (extra) geld kost	28%
Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	21%
Als het makkelijk is om te doen	15%
Als het het wonen prettiger maakt	10%
Als ik er meer van weet	16%
Als een organisatie mij hierbij helpt	8%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	3%
Als ik een huis krijg waarin ik dat zelf kan bepalen	15%
Geen van deze	3%
Anders, namelijk:	10%
Weet niet	12%
Totaal Antwoorden	n = 672
Totaal Ondervraagden	n = 387

Bijlage | Dakisolatie

Aanleidingen

Basis - Groep B. Voert dit gedrag uit (max. 4 voorgelegd) Q36 Wat was voor jou de directe aanleiding om dakisolatie aan te brengen?	
	Allen (n = 574)
Het zat al in het huis toen ik het kocht/ging huren	59%
Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	3%
Omdat ik er subsidie voor kreeg	1%
Omdat het mij geen (extra) geld kost	1%
Omdat ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	14%
Omdat het makkelijk is om te doen	3%
Omdat ik er meer over te weten kwam	1%
Omdat het het wonen prettiger maakt	8%
Omdat een organisatie mij hierbij hielp	2%
Omdat anderen in mijn omgeving het ook deden	1%
Omdat ik toch al ging verbouwen aan het huis	12%
Anders, namelijk:	8%
Weet niet	3%
Totaal Antwoorden	n = 675
Totaal Ondervraagden	n = 574

Barrières

Basis - Groep B. Voert dit gedrag niet volledig uit (max. 4 voorgelegd) Q20 Wat zijn redenen dat je (nog) geen dakisolatie aan hebt gebracht?	
	Allen (n = 781)
Ik heb een huurwoning	38%
Ik heb geen eigen dak/woon in een appartement	13%
In mijn huis kan geen dakisolatie worden aangebracht, dit heb ik uitgezocht	3%
Ik denk dat dakisolatie te duur is voor mij	12%
Ik weet niet of ik de kosten (snel genoeg) terugverdien	8%
Ik weet er te weinig van	11%
Ik zie er tegenop om uit te zoeken hoe dit werkt en wat het me kost of oplevert	4%
Ik zie er tegenop om mijn zolder leeg te halen en op te ruimen	5%
Ik wil niet het gedoe van een verbouwing in huis	7%
Anders, namelijk:	7%
Weet niet/geen van deze	10%
Totaal Antwoorden	n = 926
Totaal Ondervraagden	n = 781

Triggers

Basis - Groep B. Voert dit gedrag niet volledig uit, is wel gemotiveerd (max. 4 voorgelegd) Q28 Wat zou de kans vergroten dat je dakisolatie aanbrengt?	
	Allen (n = 374)
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	9%
Als ik er subsidie voor krijg	20%
Als het mij geen (extra) geld kost	28%
Als ik er energie mee bespaar en mijn energierekening dus omlaag gaat	19%
Als het makkelijk is om te doen	15%
Als ik er meer van weet	16%
Als het het wonen prettiger maakt	9%
Als een organisatie mij hierbij helpt	8%
Als het isolatiebedrijf mijn zolder leeghaalt en opruimt	5%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	3%
Als ik een huis krijg waarin ik dat zelf kan bepalen	17%
Geen van deze	5%
Anders, namelijk:	8%
Weet niet	10%
Totaal Antwoorden	n = 646
Totaal Ondervraagden	n = 374

Bijlage | Met de fiets naar het werk

Aanleidingen

Basis - Groep B. Voert dit gedrag uit (max. 4 voorgelegd) Q37 Wat was voor jou de directe aanleiding om de fiets te gaan nemen naar je werk?	
	Allen (n = 489)
Dit deed ik altijd al	40%
Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	7%
Omdat het sneller is dan reizen met OV of auto	10%
Omdat ik gebruik kan maken van een snelle fietsroute	7%
Omdat ik gebruik kan maken van een veilige fietsroute	4%
Omdat er meer ruimte is om te fietsen op mijn route (meer/bredere fietspaden)	3%
Omdat er genoeg plek is om mijn fiets te parkeren	6%
Omdat ik met iemand samen kan fietsen	2%
Omdat anderen in mijn omgeving het ook (zijn gaan) doen	1%
Omdat ik een elektrische fiets heb gekocht	7%
Omdat ik dichterbij mijn werk ben komen wonen	4%
Omdat ik een baan dichterbij huis kreeg	10%
Om fit te blijven/fitter te worden	29%
Anders, namelijk:	10%
Weet niet	1%
Totaal Antwoorden	n = 692
Totaal Ondervraagden	n = 489

Barrières

Basis - Groep B. Fietst soms/niet en rijdt soms/altijd auto (max. 4 voorgelegd) Q21 Wat zijn redenen dat je (nog) niet vaker de fiets neemt om naar je werk te gaan?	
	Allen (n = 459)
Fietsen is voor mij niet mogelijk, bijv. vanwege een fysieke beperking	7%
Een goede fiets is voor mij te duur (aanschaf en onderhoud)	2%
Fietsen is te vermoeiend	5%
Mijn werk is te ver weg om te fietsen	45%
Ik kan niet (goed) fietsen	0%
Ik vind fietsen gevaarlijk	2%
Met de fiets kom ik niet verzorgd aan (bezweet/verwaaid)	21%
Ik houd niet van fietsen/fietsen past niet bij me	8%
Ik kan mijn fiets niet goed parkeren bij huis, werk of station	3%
Ik wil niet in de regen fietsen	27%
Anders, namelijk:	17%
Weet niet/geen van deze	6%
Totaal Antwoorden	n = 657
Totaal Ondervraagden	n = 459

Triggers

Basis - Groep B. Rijdt soms/altijd auto en fietst soms/niet, is wel gemotiveerd (max. 4 voorgelegd) Q29 Wat zou de kans vergroten dat je vaker de fiets neemt om naar je werk te gaan?	
	Allen (n = 206)
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	6%
Als het sneller is dan reizen met OV of auto	15%
Als er snellere fietsroutes worden aangelegd	8%
Als de fietsroutes veiliger worden	4%
Als er meer ruimte is om te fietsen	6%
Als er meer stallingen zijn	7%
Als ik met iemand samen kan fietsen	9%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	1%
Als ik een elektrische fiets zou hebben	20%
Als ik dichterbij mijn werk zou wonen	30%
Geen van deze	19%
Anders, namelijk:	13%
Weet niet	4%
Totaal Antwoorden	n = 290
Totaal Ondervraagden	n = 206

Basis – reist naar werk) Q9 Hoe groot is de afstand van je huis naar je werk?	
	Allen (n = 1.794)
0 – 2,5 km	22%
2,5 – 5 km	18%
5 – 7,5 km	12%
7,5 – 10 km	10%
Meer dan 10 km	37%
Totaal Ondervraagden	n = 1.794

De helft (53%) van de Nederlanders reist minder dan 7,5km naar het werk. Een derde (32%) van hen gebruikt soms of altijd de auto om naar het werk te gaan. Van hen zou twee derde (66%) overwegen vaker de fiets in plaats van de auto naar het werk te nemen (25% niet).

Bijlage | Met het OV naar het werk

Aanleidingen

Basis - Groep B. Voert dit gedrag uit (max. 4 voorgelegd) Q38 Wat was voor jou de directe aanleiding om het OV te gaan nemen naar je werk?	
	Allen (n = 262)
Dit deed ik altijd al	28%
Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	13%
Omdat de auto voor mij duurder is dan het OV (brandstof, belasting, parkeren, etc.)	16%
Omdat treinen, bussen, trams en metro's (etc.) op mijn route vaak rijden	16%
Omdat ik zeker weet dat er plaats is om te zitten	2%
Omdat ik goed kan zien of OV sneller is dan de auto op een bepaald moment	7%
Omdat ik niet (meer) hoeft over te stappen	4%
Omdat ik beter weet welke OV-verbindingen er zijn en hoe dit werkt	7%
Omdat ik met iemand samen met het OV kan reizen	3%
Omdat anderen in mijn omgeving het ook (zijn gaan) doen	1%
Omdat ik een OV-kaart kreeg van mijn werkgever	22%
Anders, namelijk:	15%
Weet niet	4%
Totaal Antwoorden	n = 360
Totaal Ondervraagden	n = 262

Barrières

Basis - Groep B. Reist soms/niet met OV en rijdt soms/altijd auto (max. 4 voorgelegd) Q22 Wat zijn redenen dat je (nog) niet vaker het OV neemt om naar je werk te gaan?	
	Allen (n = 472)
Mijn werk is slecht bereikbaar met het openbaar vervoer	42%
Ik voel me niet veilig in het openbaar vervoer	4%
Met het openbaar vervoer ben ik minder flexibel	33%
Dat ik moet overstappen in het openbaar vervoer	15%
Je kan niet altijd zitten in het openbaar vervoer	10%
Dat het openbaar vervoer vaak vertraging heeft	12%
Reizen met het openbaar vervoer is te duur	24%
Reizen met het openbaar vervoer duurt te lang	37%
Reizen met het openbaar vervoer past niet bij mij	11%
Anders, namelijk:	13%
Weet niet/geen van deze	6%
Totaal Antwoorden	n = 981
Totaal Ondervraagden	n = 472

Triggers

Basis - Groep B. Rijdt soms/altijd auto en reist soms/niet met OV, is wel gemotiveerd Q30 Wat zou de kans vergroten dat je vaker het OV neemt om naar je werk te gaan?	
	Allen (n = 93)
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	12%
Als de auto duurder wordt dan het OV	21%
Als treinen, bussen, trams en metro's vaker rijden	23%
Als ik zeker weet of er plaats is om te zitten	5%
Als ik kan zien of OV sneller is dan de auto	17%
Als ik niet hoeft over te stappen	16%
Als ik beter weet welke OV-verbindingen er zijn en hoe dit werkt	7%
Als ik met iemand samen met het OV kan reizen	8%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	3%
Als ik een OV-kaart krijg van mijn werkgever	24%
Geen van deze	14%
Anders, namelijk:	7%
Weet niet	4%
Totaal Antwoorden	n = 149
Totaal Ondervraagden	n = 93

Basis – reist naar werk)
Q9 Hoe groot is de afstand van je huis naar je werk?

	Allen (n = 1.794)
0 – 2,5 km	22%
2,5 – 5 km	18%
5 – 7,5 km	12%
7,5 – 10 km	10%
Meer dan 10 km	37%
Totaal Ondervraagden	n = 1.794

47% van de Nederlanders reist meer dan 7,5km naar het werk. Drie kwart (73%) van hen gebruikt soms of altijd de auto om naar het werk te gaan. Van hen zou 77% *niet* overwegen vaker het OV in plaats van de auto naar het werk te nemen (18% zou dit *wel* overwegen).

Bijlage | Elektrisch rijden

Aanleidingen

Basis - Groep B. Voert dit gedrag uit (max. 4 voorgelegd) Q39 Wat was voor jou de directe aanleiding om in een elektrische auto te gaan rijden?	
	Allen (n = 77)
Dit deed ik altijd al	14%
Omdat het helpt klimaatverandering tegen te gaan	21%
Omdat ik er subsidie voor kreeg	3%
Omdat het kopen van een elektrische auto niet duurder was dan een gewone auto	13%
Omdat elektrisch rijden goedkoper is dan rijden op benzine	11%
Omdat het prettiger rijdt dan een gewone auto	24%
Omdat anderen in mijn omgeving het ook doen	5%
Omdat dit mogelijk wordt binnen mijn leasecontract	8%
Omdat er genoeg laadpalen zijn	2%
Anders, namelijk:	15%
Weet niet	3%
Totaal Antwoorden	n = 92
Totaal Ondervraagden	n = 77

Barrières

Basis - Groep B. Voert dit gedrag niet volledig uit (max. 4 voorgelegd) Q23 Wat zijn redenen dat je (nog) niet in een elektrische auto rijdt?	
	Allen (n = 694)
Ik rijd geen auto heb geen auto of rijbewijs	22%
Ik denk dat een elektrische auto te duur voor mij is in aanschaf	36%
Ik weet niet of een elektrische auto zijn waarde behoudt	6%
Elektrisch rijden is duurder dan een auto op diesel, benzine of gas	10%
Met een elektrische auto kan ik minder ver rijden (zonder op te laden onderweg)	19%
Een elektrische auto is niet geschikt voor vakantie	13%
Er zijn niet genoeg laadpalen in mijn buurt	12%
Er is een te lange wachttijd voor elektrische auto's	1%
Het is binnen mijn leasecontract niet mogelijk een elektrische auto te nemen	1%
Mijn huidige auto rijdt nog prima	43%
Anders, namelijk:	8%
Weet niet/geen van deze	4%
Totaal Antwoorden	n = 1208
Totaal Ondervraagden	n = 694

Triggers

Basis - Groep B. Voert dit gedrag niet volledig uit, is wel gemotiveerd (max. 4 voorgelegd) Q31 Wat zou de kans vergroten dat je in een elektrische auto gaat rijden?	
	Allen (n = 328)
Als het helpt klimaatverandering tegen te gaan	18%
Als ik er subsidie voor krijg	21%
Als elektrische auto's niet duurder zijn dan gewone auto's (aanschaf)	53%
Als elektrisch rijden goedkoper wordt dan rijden op benzine	40%
Als het prettiger rijdt dan een gewone auto	7%
Als anderen in mijn omgeving het ook doen	1%
Als het mogelijk wordt om langere afstanden af te leggen op de accu	40%
Als het mogelijk wordt om meer gewicht te trekken	5%
Als dit mogelijk wordt binnen mijn leasecontract	4%
Als er meer laadpalen komen	24%
Geen van deze	3%
Anders, namelijk:	11%
Weet niet	6%
Totaal Antwoorden	n = 765
Totaal Ondervraagden	n = 328

Basis – rijdt (weleens) in een elektrische auto) Q10 Is deze auto:	
	Allen (n = 132)
Een leaseauto	28%
Een deelauto	26%
Een nieuwe auto	20%
Een tweedehands auto	20%
Anders	7%
Totaal Ondervraagden	n = 132

Wij verminderen onze footprint

Motivaction
is ISO 14001-
gecertificeerd

Motivaction
gebruikt
energiezuinige
auto's

Motivaction
gebruikt groene
stroom

Motivaction
gebruikt uitsluitend
papier met een FSC-
label

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivaction in publicaties op basis van deze rapportage - anders dan integrale publicatie - is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivaction International B.V.

Beeldmateriaal

Motivaction heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivaction.

Pers- en publicatiebeleid

Het vermelden van de naam van Motivaction in persberichten en/of andere publicaties over door Motivaction uitgevoerd onderzoek is gebonden aan een aantal voorwaarden, zoals vastgelegd in ons [Pers- en publicatiebeleid](#).

Motivaction International B.V.

Marnixkade 109F
1015ZL Amsterdam

Postbus 15262
1001MG Amsterdam

020 589 83 83

info@motivaction.nl

www.motivaction.nl

Weet wat mensen drijft.

motivaction
research and strategy